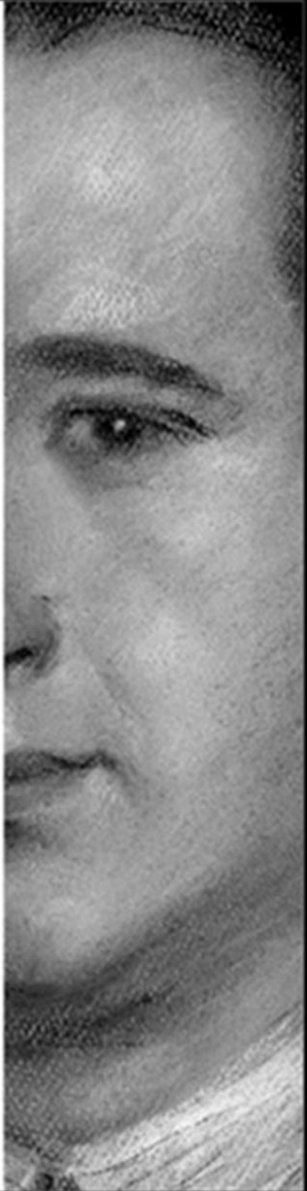
NAHİD SIRRI ÖRİK

KOZMOPOLİTLER

NAHİD SIRRI ÖRİK (1895-1960)

Mekteb-i Sultani'de (Galatasaray Lisesi) okurken öğrenimini yarıda bıraktı. Kendi kendini yetiştirdi. 1915-1928 yılları arasında Tiflis, Berlin, Paris, Viyana, Roma, Kopenhag gibi şehirlerde yaşadı. Türkiye'ye döndükten sonra *Cumhuriyet* gazetesinde çalıştı. Uzun yıllar Milli Eğitim Bakanlığı'nda çevirmenlik yaptı. Anadolu gezileri sırasında yazdığı makaleler çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlandı. Yaşamının son döneminde çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Nahid Sırrı Örik'in ilk öyküsü "Zeyneb la courtisane" (Kibar Fahişe Zeyneb) Paris'te çıkan bir dergide Fransızca olarak yayımlandı. Öykü ve romanlarında Osmanlı'nın son döneminden Cumhuriyet dönemine geçiş sürecindeki insan ve toplum ilişkilerini konu edindi. Yapıtlarını gerçekçi ve yalın bir anlatımla kaleme aldı. Eski yaşantının kalıntılarını, silinmekte olan töreleri ve insan tiplerini, "kibar tabaka"nın maddi ve manevi düşkünlüklerini işledi. II. Meşrutiyet'in ilanından II. Abdülhamid'in tahttan indirilişine değin geçen toplumsal ve siyasal olayları ele alan Sultan Hamid Düşerken, başarılı bir tarihsel roman örneği sayılmaktadır. Yapıt 1976 yılında Kemal Bekir tarafından *Düşüş* adıyla oyunlaştırıldı. Yazarın bütün öyküleri M. Kayahan Özgül ve Vahide Bilgi tarafından üç ciltte (*San'atkârlar, Kırmızı ve Siyah, Eve Düşen Yıldırım*), oyunları da Raşit Çavaş tarafından bir ciltte (Bütün Oyunları) toplanmıştır. Anılarını topladığı *Eski Zaman Kadınları Arasında* ve negatif kahramanlı romanı *Kıskanmak* da önemli kitapları arasındadır. Nahid Sırrı Örik'in bütün eserleri, Oğlak Yayınları tarafından vârislerinin özel izniyle külliyat olarak yayımlanmaktadır.

Nahid Sırrı Örik'in OĞLAK'taki kitapları

Yıldız Olmak Kolay mı?
Kıskanmak
San'atkârlar
Kırmızı ve Siyah
Eve Düşen Yıldırım
Eski Zaman Kadınları Arasında
Sultan Hamid Düşerken
Tersine Giden Yol
Turnede Bir Artist Öldürüldü
Bütün Oyunları
Gece Olmadan!
Kozmopolitler

Kozmopolitler / Roman

OĞLAK / EDEBİYAT / ROMAN

Kozmopolitler / Nahid Sırrı Örik

© Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti., 2008
Sertifika No: 12149

Yazarın vârisleriyle yapılan özel anlaşmayla yayımlanmaktadır. Bu kitabın bütün hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntıların dışında yayımcının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Kurumsal kimlik danışmanı: Serdar Benli
Kapak tasarımı: Deniz Çorbacıoğlu
Kapak fotoğrafı: "Nahid Sırrı Örik"
Dizgi düzeni: Goudy, 10,8 / 13,6 pt.
Ofset hazırlık: Oğlak Yayınları
Baskı: Oğlak Baskı Hizmetleri
Tel: (0-212) 612 73 05
Sertifika No: 12148

Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.
Genel yayın yönetmeni: Senay Haznedaroğlu
Zambak Sokak 21, Oğlak Binası, 34435 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0-212) 251 71 08-09, Faks: (0-212) 293 65 50
www.oglakkitap.com
www.twitter.com/oglakkitap
e-posta: info@oglak.com

Birinci baskı: 2012
ISBN 978 - 975 - 329 - 801 - 8

EDEBİYAT / ROMAN

NAHİD SIRRI ÖRİK

KOZMOPOLİTLER

Yayıncının notu

Nahid Sırrı Örik'in *Kozmopolitler* adlı kitabının ilk baskısını yayına hazırlarken yazarın imlasına ve Türkçe'sine dokunulmamıştır. Yalnızca artık gündelik dilde oturmuş olan (tahkîr → tahkir; silâh → silah; müdhiş → müthiş; görmeği → görmeyi; tenbel → tembel) yazımlar tercih edilmiş, ayrıca cümle içinde eski yayımlarda parantez içine alınan konuşmalar, günümüz standardı olan tırnak içine alınmıştır.

KOZMOPOLİTLER

I

Misafir geldiğini haber veren haremağası, el pençe divan durmuş, emir bekliyordu.

Kendisine Prens unvanı verilerek hitap edilen Cevat Bey'in yatak odasına bitişik küçük salonda idi. Prens bir tuvalet masasına daha çok benzeyen bürosunun önünde, başı eğik, Roma'da bulunan bir dostuna mektup yazıyordu. Bu mektubun son kelimelerini de sıralayıp imzayı atmadan bir cevap vermedi. İmzayı attıktan sonra da başını kaldırdı. Genç veya ihtiyar olduğu anlaşılamayan zencinin yirmi ile altmış arasındaki her yaşa mal edilmesi mümkün, inadına da uzun ve dar yüzüne bakarak sordu: "Ne dedin Tayfur? Beni böyle sabah sabah görmek isteyen kim?"

Haremağası ince ve çatlak sesiyle, daha evvel söylediği sözleri belki aynen tekrar ederek dedi ki: "Hüseyin Kemal Bey geldi efendim. Aşağıda, yeşil salonda. Acaba kabul buyururlar mı" diye soruyor.

Genç Prens cevap vermedi. Bir yabancı için bir şey anlamamış olduğuna hükmetmek de mümkündü. Bitirdiği mektubu ağır ağır katladı, zarfına koydu, bir çekme açarak, oradaki not defterinde kayıtlı adresi zarfın üzerine yazdı. Postahaneye yollanmak üzere mektubu Tayfur ağaya uzattıktan sonra da ayağa kalktı, hafifçe esneyerek gerindi. Sırtında mavi ipek bir pijama, çıplak ayaklarında koyu

kırmızı terlikler vardı. Ve koyu kumral saçları dağınıktı. Nihayet, "Gelsin bakalım, ne diyecekmiş!" dedi.

Bunu derken şezlonga uzanmıştı, şezlongun mebzul ve mutena yastıklarına sırtını dayadı ve günlerden beri bir türlü bitiremediği, zaten bitirilmesi için hemen bir insan ömrü lazım gelecek kadar uzun olan İngilizce bir zabıta romanının yapraklarını süzüp karıştırmaya başladı. Misafir içeri girince kitabı yanına bıraktı. Lakin ayağa kalkmaya, hatta bacaklarını yere indirerek doğru dürüst oturmaya bile tenezzül etmedi. Uzun parmaklı beyaz eliyle gelenin hürmet ve tehalük içinde eğilerek uzattığı eli sıkmayı ona karşı büyük, tamamen kâfi bir iltifat buluyordu. Aynı zamanda sordu: "Bonjur şer. Bu kadar erkenden, hayrola? Hangi rüzgâr esti böyle?"

Misafir uzun boylu, yüzü kuru ve kemikli, bıyıkları matruş ve gözlerinin rengi açık mavi bir adamdı. Kalın ve renksiz dudaklarında âdeta acı bir tebessümle cevap verdi: "Pek erken dediğiniz on bir, Prens. Yani bugün tatil günü olmasaydı, iki buçuk saatten beri fasılasız çalışmış ve bitap bir hâle düşmüş bulunacaktım."

"Monşer, şikâyet etme! Dünyada çalışmaktan latif şey olabilir mi? Keşke ben de çalışmak mecburiyetinde kalsaydım! Can sıkıntısından böyle bunalmazdım o zaman!"

"Evet, hiç çalışmak ihtiyacında olmayanlar, bütün ömürlerince bir saat olsun çalışmayacakları muhakkak bulunanlar, böyle, arada bir, bizi kıskandıklarını söylerler. Bu suretle bizde de kıskanılacak bir şey varmış zannını bize ihsan ederler!"

Prens şezlongda biraz doğrulmuştu. Yastıklardan birini kucağına alıp bir elini bu yastığın içine gömerek dedi ki: "Merak etme, ben de henüz uykudan uyanmış bulunmuyorum. Şimdiye kadar bir mektup yazdım ve beş mektup okudum!"

Misafir birden endişelenmiş, deminki mukabelesinden muhatabının hazzetmemiş olması ihtimalini düşünmüştü. Bunun için biraz yılışık ve biraz zelil bir tebessümle, "İltifatınızı rica eden altı meftundan demek ki, ancak birine cevap ihsan buyurmuşsunuz, Prens!" dedi.

"Hiç de tahmin edemedin! Bu mektupların hiçbiri aşk mektubu değildi. Bu mektuplar bir takım ahbaplardan geliyordu."

Prens bir saniye durdu. Ve şimdiye kadar kendisinden belki yüz kere yardım dilenmiş olan misafirin gözlerinin derinliklerine nüfuz eden bir nazarla ilave etti: "Bu ahbapların da neden bahsettiklerini, niçin yazdıklarını tahmin edebilirsin. Tabii hepsi de para istiyorlar!

Öteki hiçbir cevap vermedi ve deminki teklifsizliğinin cezasını bu suretle görmüş oldu. Şimdi Prens Cevat Bey geniş göğsünün hafif nemli çıplak etinde, sivrice tırnakları parıl parıl parlayan ellerinden birini dolaştırarak, kendi kendini okşuyordu. Pijamanın böyle sadece tene giyilişi muhteşem konakta hüküm süren leziz hararet sayesinde, kışın çoktan gelmiş olduğunun fark bile edilmediğini anlatıyor, aynı zamanda, mavi ipek pijamanın açık bıraktığı bu geniş, bem beyaz ve kalkık göğüs muzaffer ve âdeta küstah bir sağlamlığı, sıhhati haber veriyordu. Azmi millî ithalat-ihracat anonim şirketi muhasebeci muavini ve Prens'in dalkavuklarından misafir Kemal Bey, bu bembeyaz ve kabarık göğüs karşısında kendi zayıf, dar ve gırtlağına kadar kıllı göğsünü ve bu göğsü iyi ısıtılmayan evinde ve rüzgârların estiği, yağmurla karın yağdığı yollarda, en hafifi nezle ve öksürükten korumak için her yıl altı ay giymek mecburiyetinde bulunduğu kalın fanilaları düşündü. Zavallı bütçesi için yine pahalı olan orta derecede bir terzinin hilelerle

genişletebildiği omuzları âdeta çöktü, sırtı âdeta kamburlaştı. Karşısında küstahça uzanmış, biraz gürültülü bir zenginlik dekoru içinde kendisine o kadar yüksekten bakan güzel delikanlıya karşı duyduğu kin, içinde biraz daha artmıştı. Fakat o her fedakârlığa hazır ve sonsuz derecede hürmetkâr dostluğun yüzündeki maskesi aynı şekilde takılı kalıyordu. Cevat birden elini uzattı, etajerin üzerinde duran billur sigara kâsesinin içinden bir sigara seçtikten sonra Hüseyin Kemal'in hemen takdim ettiği çakmakla bunu yaktı. Sonra, teşekkür etmeden, kâseyi ona uzattı.

Misafir başını eğip teşekkürden sonra bir sigara yakınca Prens sordu: "Ne var, ne yok bakalım Kemal Bey?"

Borç isteyeceğine ihtimal veriyor, bu ay üçüncü defa olarak "borç" isteyeceğine göre ancak on on beş lira vermeye karar vermiş bulunuyordu.

"Vallah hiçbir şey yok Prens. Ha, en canlı ve mühim havadis olarak sefir beyin karısı ile kızı üzerinde evvelsi geceki ziyafette yaptığınız müthiş tesirden bahsediyorlar!"

Cevat omuzlarını silkerek mırıldandı: "Bu tesirin ben hiç de farkında değilim. Ama sen her şeyi büyütmeden yapamazsın!"

"Prens, ciddi olarak arz ediyorum: Zatıalinize ana ile kızın derhâl tutuldukları herkesin dilinde!"

Cevat kendisine "sen" dediği hâlde Kemal "siz" ve "zatıaliniz" diye hitap ederek konuşuyor, bunda pek de isabet ediyordu. Çünkü kendisine karşı istisnasız herkesin kullandığı Prens unvanını tamamıyla kabullenmiş olan Cevat laubaliliklerden hiç hazzetmez, laubali davranmak istidadını gösterenleri beraber şampanya içmek üzere Maksim veya Garden'e götürmez, Hiopano-suiza markalı otomobili ile şehir içinde yahut Linkoln spor otomobili ile şehir civar-

larında seyranlara çağırmazdı. Ve annesi Mısırlı Prenses Müzeyyen Hanımefendi ile senede iki kere behemehâl gittikleri Avrupa'dan böylelerine hiçbir hediye yollamaz, hiçbir hediye getirmezdi.

"Peki, bu hanımları sen nasıl buldun? Kalplerini fethetmeye değer mi? Kendileriyle meşgul olmaya layık mıdırlar?"

"Vallah kerime hanım hoş ve zarif. Fakat ümit ettirdiği güzellikler acaba inkişaf edecek mi, yoksa inkişaf etmeden zeval mi bulacak, bunu kestiremem. Zannederim ki, on sekizinde ve nihayet yirmisinde bir kız. Bu yaştakilerin ileride bozulup bozulmayacaklarına yahut daha güzel olup olmayacaklarına karar vermek çok güçtür."

"Peki, genç kızı geçelim. Ya anne?"

"Ooo, anne muhteşem!"

"Daha doğrusu muhteşem imiş!"

"Katiyen protesto ederim Prens'im! Dekadansa dair annede en küçük bir iz, en ufak bir alamet yok. Evet, şüphesiz ki, olgun bir meyva. Belki yakında çökmeye, harap olmaya başlayacak. Belki yakında kendisinden el çekecek, hatta belki kendisinden istikrahla baş çevireceğiz. Fakat, bütün bu belkilere rağmen henüz fevkalade! Birkaç yıl için diyemesem de bu sene için. Bu mevsim için, sözlerimin gözlerinizde alevlendirdiğini gördüğüm bu ihtiras sönünceye kadar fevkalade!"

"Ooo monşer, tamamen şairane konuşuyorsun! Emin ol ki, şairler bu kadar şairane konuşamazlar! Peki, birdenbire zuhur eden bu hanımefendi ile kerimesi hakkında, görür görmez bana meftun oluverdiklerinden başka bir malumatın yok mu?"

"Çok bir şey bilmiyorum, maalesef bildiğim şey eski Kopenhag Sefiri Ali Muhsin Bey'in karısı ve kızı oldukları. Ali Muhsin Bey üç sene evvel azledilmiş, lakin neden-

se Danimarka'dan ayrılıp buraya dönmemiş. Hemen bütün hayatları Avrupa'da geçmiş olan hanımlar ise iki ay evvel İstanbul'a dönmüşler; ancak bir haftadan beri de komşunuz olmuşlar!"

"Bunları aşağı yukarı kendilerinden de dinledim. Sen daha enteresan taraflara geç!"

"Ha, beraberlerinde valde hanımın valdesi de varmış. Bu kadıncağız Fransız'mış. Bilmem kaç sene evvel Türkiye'ye geldiği ve Türk'e vardığı hâlde Türkçe öğrenememiş. Yani hanımefendinin babası Türk, fakat anası Frenk. Lisanındaki tatlı ecnebi şivesi en çok bundan olacak!"

Kemal hafifçe gülümsüyor, bildiği daha başka şeyler varsa da bunları böyle bedavaca söylemek arzu etmediğini bu tebessümüyle anlatıyordu.

Cevat dedi ki: "Devam et, niçin sustun? Ancak peşin haber vereyim ki, büyük annenin Fransız yahut Norveçli veya Bulgar olması benim için tamamıyla birdir. Zaten bu koca karının ne kızı ne de torunu beni senin sandığın kadar enterese etmediler!"

Bu mukabele üzerine Kemal artık nazlanmaya cesaret etmeyerek haberlerinin en mühimini bildirdi: "Hanımefendi kocasıyla müthiş bir kavga ederek, Kopenhag'dan ayrılmış ve buraya gelmiş!"

"Tabii bu müthiş kavga muhterem diplomatın karısını amanı ile yakalamış olmasından kopmuştur!"

"Pek de değil! Vakıa ortada bir aşk macerası var ama bu hanımefendi tarafından değil, beyefendi tarafından yaşanılmakta olan bir aşk macerası. Kopenhag Operası'nın bir dansözü uzun zamandan beri Ali Muhsin Bey'in metresi imiş. Bu hâle hanımefendi hep göz yumarmış, ta bir gün fena hâlde gazaplanacağı tutmuş. Karı koca mahalle karıla-

rının tabiriyle saç saça baş başa gelmişler. Hanımefendi kızıyla annesini alarak, sefir eskisinin yanından ayrılmış, doğru İstanbul'a gelmiş. Kocası bu dansözü kati olarak bırakıncaya kadar burada kalacaklarmış. Pek yaralı bir kalple karşılaşıyorsunuz: Elbette tedavi edersiniz!"

Cevat hafifçe yüzünü buruşturdu, omuzlarını silkti. "Getirdiğin havadis beni memnun etmedi. Herhâlde ellilik bir Ali Muhsin Bey'i muhafaza edemeyen, onun tarafından bile sevilmeyip aldatılan bir kadınla meşgul olmak, bu benim için deşeans gibi bir şey olur!"

Şimdi Kemal ayağa kalkmış, odanın içinde dolaşmaya cüret edemeden hareketsiz duruyordu ve sanki bir şeyler arayan, bulmak isteyen bir hâli vardı. Verdiği haberler pek makbule geçmemiş olsa bile kendisi hizmet emellerini, sadakat duygularını bir kere daha göstermiş değil miydi? Gerçi borç istemeye cesaret edemeyecekti, fakat geldiği gibi iki eli boş dönmek de gücüne gidecekti. Bir iskemlenin üzerine atılmış ve kâğıdı açılmış bir paket önünde aradığını bulmuşa benzedi. Bu pakete birkaç saniye baktıktan sonra dedi ki: "Oo, daha hiç bağlanmamış altı kravat. Beyoğlu mağazalarından mı aldınız, yoksa Avrupa'dan mı yollandı?"

Cevat başını çevirip bakmaya tenezzül etmedi. "Londra'daki terzim göndermiş. Beyaz çizgileri olanla nefti renklisini alabilirsin."

Hüseyin Kemal bunları derhâl ayırıp çıkardı, bir kenara koydu. Ancak bundan sonra tereddüt ediyormuş gibi bir hâl alarak, "Ama bir kere olsun bağlamamışsınız. Sizi mahrum etmek doğru olmayacak Prens" diye mırıldandı.

"İkisinin de renklerinden ve desenlerinden hoşlanmadım. Bizim Tayfur'a vermeyi düşünüyordum. Madem ki beğendin, sen al."

Fakat ayda yüz yirmi lira kazanan, bunun ellisini masrafa yardım olarak evine vermek mecburiyetinde bulunan misafir Hüseyin Kemal, Beyoğlu'nda Kolaro'dan eşlerini onar liraya kabil değil alamayacağı bu kravatların kendisine niçin ve ne suretle verildiklerini, bu verilişte ancak haremağası Tayfur ağaya tercih edildiğini düşünmeye lüzum ve sebep görmedi. İkisini de itina ile yeniden katlayıp Prens'ten rica ettiği büyük bir zarfa koydu, yan cebine yerleştirdi...

O gece Millet Bankası umum müdürü Şahap Hayri Bey'le Avusturyalı bir baba ve İngiliz bir anadan doğma karısı Madam Hanriyet Şahap Hayri, kızları Leyla'nın cemiyet hayatına ilk girişi şerefine Harbiye'deki mükellef apartmanlarında bir gece eğlentisi veriyorlardı. Davet, altı kişilik bir cazla zengin bir büfe, ta nihayetteki bir başka odayı işgal etmek üzere iç içe üç geniş salonda oluyordu ve altmış kadar seçkin davetli vardı. Osmanlı devletinin eski Kopenhag Sefiri Ali Muhsin Bey'in haremi Enise Hanım'la kızı Suzan Hanım da bu davetlilerin üzerlerine en çok alaka ve tecessüsü celbedenleri arasında idiler.

Orta salon üçün en genişi olduğu cihetle dans eden çiftler daha çok burada dönüyorlardı ve Enise ile Suzan işte bu salonun bir köşesine konmuş olan geniş ve arkası yüksek kanapede yan yana oturmuşlardı. Annenin altın rengindeki saçları kısa kesilmiş ve yandan ayrılmıştı. Kızın koyu kestane rengi saçları ise ensesini kapıyordu. Ana siyah, kız beyaz giyinmişlerdi. İkisinin tuvaletinde de hiçbir süs yoktu ve ikisi de hiç elmas takmamışlardı. Enise sinirlerine pek hâkim olamayan erkeklerin yanaklarına ani kızartılar ve ellerine ani titremeler verecek kadar dekolte bir elbise giymişti. Kızın kolları çıplak fakat göğsü kapalı idi. Birbirleriyle hemen hiç konuşmuyorlar, dans edenleri seyrediyorlardı.

"Ana kız değil, tıpkı iki kardeş!"

Enise başını Fransızca olarak söylenmiş olan bu sözlerin geldiği tarafa çevirdi. Bu sesi, Cevat'ın sesini derhâl tanımıştı. Ve biraz ince ve çok kırmızı dudaklarından ziyade, çekik yeşil gözleriyle gülümseyerek cevap verdi.

"Bonsuvar Prens, bu müptezel komplimana siz de mi tenezzül ediyorsunuz?"

Cevat'ın sesini duyar duymaz Suzan da derhâl başını çevirmişti. Fakat delikanlının annesi için gelmiş olduğu belliydi. Ve onun âdeta lüzumundan fazla küçük elini genç kıza biraz uzun gelen bir buse ile öptükten sonra, kendi elini de bir arkadaş edasıyla sıktı.

Cevat kızın yanına değil, annenin öbür tarafındaki bir iskemleye oturmuştu. Muhavereye Fransızca başlanmış olduğu hâlde artık Türkçe devam ediyorlardı. Ve Enise, bazı kelimeleri kırıp kısaltarak bir takım kelimeleri de bilakis uzatan şivesiyle diyordu ki: "Evet, bu komplimana niçin tenezzül ediyorsunuz? Suzan bir genç kız olalı, yani iki üç yıldan beri bana her gün, herkes bu sözleri söyleyip duruyor. Nereye gitsek, kiminle karşılaşıp konuşsak hep bu cümle! Ve kimbilir daha kaç yıl, ben tamamen ihtiyar bir kadın oluncaya kadar böyle söyleyip duracaklar!"

"Zavallı hanımefendi, bu cümleyi demek ki, daha kırk sene dinleyeceksiniz. Çünkü sizin daha evvel ihtiyar olacağınıza hiç ihtimal vermiyorum."

Enise kusursuz yuvarlak omuzlarını hafifçe kısarak güldü. Sonra tekrar Fransızca olarak dedi ki: "Kırk yerine elli sene deseydiniz sanki ne kaybederdiniz?"

Ve yelpazesini sallayarak ilave etti: "Görüyorsunuz ya, yaşını başını almış kadınlar gittikçe daha müşkülpesent oluyorlar. Kendilerini memnun etmek için yakında, 'Bu

matmazel sizin kızınız mı? Bense anneniz sandımdı!' demek icap edecek!"

Şimdi dudaklarında tatlı, nüvazişkâr bir tebessümle kızına bakıyordu. Fakat bu bakış Suzan'ın ilk önce yüzünde dolaşır ve yüzünü okşarken sonra kendisini baştan aşağı kaplayıp sardı. Kızın biraz iri el ve ayağında, belki biraz fazlaca geniş ve düz göğsünde, kalınca boynunda dolaştı. Ve çehreye tekrar dönerek, çene kemiklerinin nispi genişliğine, burnunun azıcık küt oluşuna dikkat etti. En az on yıl daha taravetini tamamen muhafaza edeceğinden emin bulunan bu anne için çok çabuk kartlanacağa benzeyen bu genç kızın bir gün, tabii annesi değil, fakat ablası sanılması acaba pek mi imkânsız bir şeydi?

Nüvazişle başladıktan sonra istihkara kadar giden ve kusurları dikkatle arayarak birer birer bulan bu anne nazarına Cevat dikkat etmişti. Uçları işlemeli ve oymalı gibi kıvrılan kızıl dudaklarının tatlı bir tebessümünü genç kıza bahşetti. Aynı nazarı ve bu nazarın ifade ettiği bütün manaları elbette görüp anlamış olan bu genç kızı tebessümüyle avutmak lütfunda bulundu.

Fakat sonra, onu yine ihmal ederek, anneye döndü. "Bana bu dansı lütuf buyuracaksınız değil mi hanımefendi?" dedi.

Enise hafifçe omuzlarını silkti. "Benim kızım da dahil olduğu hâlde birçok genç kızlar yerlerinde oturuyorlar. Sizin gibi mükemmel bir kavalyeyi bu vaziyette kendime tahsis edemem!"

"Anneciğim, bazı genç kızların kavalyesiz kalmaları taze ve güzel annelerinin kendilerinden çok dansa davet edilmelerinden ve dans sevmelerinden de olabilir. Değil mi öyle?"

Suzan ilk defa olarak söze karışıyordu. Ve şivesi annesi-

ninki gibi bir ecnebi şivesi olmakla beraber Türkçe konuşmuştu. Dudaklarında vakıa nazik ve muhabbetli bir tebessüm vardı. Lakin saçları gibi koyu kestane rengi gözlerinin ışığına biraz müstehzi ve biraz acı bir ifade gelmemiş de değildi.

"Olur ya çocuğum! Büyük annenin dediği gibi dünya tersine dönmüş. Fakat ben söylediğin annelerden olmadığım için işte kavalyeyi sana bırakıyorum."

Latif, baygın bir tango başlamıştı. Cevat Suzan'ın önünde eğilince, kız yine annesine baktı. Enise gayet tabii bir sesle, "Hakikaten hoş bir hava. Kalk, dans et Suzan" dedi.

Cidden sevişen bir ana kız oluvermişlerdi. Ve Suzan genç erkeğin kollarında uzaklaşmadan evvel, tatlı ve hakikaten muhabbetli bir tebessümle birbirlerine gülümsediler.

En iç salondaki cazın çaldığı bu tango pek beğenilmiş ve dans etmeyenler dans edenlere nisbetle çok az kalmıştı. Enise'nin şimdi tek başına oturduğu yüksek kanapenin etrafı tamamen boş bulunuyordu. Enise öteki salonlarda oturmuş konuşanlara iltihak etmek yahut bir iki tanıdığı yanına çağırmak istemedi. Kimsenin kendiliğinden gelmesini de arzu etmiyordu. Kimse ile göz göze gelmemeye dikkat ediyor, öbür tarafta ayakta durup dans eden çiftleri kendi gibi seyredenlere ise hiç bakmıyordu. Bir kolunu kanapenin kenarına dayamıştı; bir eliyle de yelpazelenmeye başladı. Gözleri süzgün ve başı hep dikti. Pek çok kimsenin büyük bir dikkatle kendisini tetkik ettiklerinden ve derin bir tecessüs ve alakaya mevzu olduğundan emin, bu tecessüs ve alaka ortasında garip bir inzivaya çekilmişti. Şimdi bir kere daha düşünüyordu, bu dans eden ve çoğu hemen de kızı olabilecek yaşlardaki genç kızların da kadınların da hepsinden güzel ve arzuya daha layık bir hâlde

bulunduğunu düşünüyordu. Ve bundan dolayı içine sevinç, gurur ve ümitten ziyade Kopenhag'da kalmış olan adama karşı boğucu bir kin doluyor, sadece otuz iki dişini göstererek her şeye mütemadiyen gülmekten başka bir şey bilmeyen manasız ve kabiliyetsiz bir balet artistini kendisine tercih etmiş olduğu için Ali Muhsin Bey'i âdeta gidip boğmak arzuları duyuyordu.

Bu sırada, fevkalade çok elmas takmış bir kadın, muhtelif yaşta birkaç erkeğin hürmetli refakatleri ortasında kendi bulunduğu köşeye doğru ilerledi.

Uzun boylu, şişman, geniş omuzlu ve mebzul göğüslü bir kadındı. Gül kurusu renginde kadifeden elbise giymişti. Boyalı olması pek muhtemel bulunan saçlarının sarısı kızıla çalıyordu. Şişmanlık buruşuklara ve sarkıntılara hiç şüphesiz ki, mâni olmuş, lakin çehreye kabalık, vücuda adi bir irilik vermişti. Kulaklarında çok büyük birer pırlanta küpe, göğsünde beş sıra inciden bir gerdanlık ve parmaklarında bütün kadınlara baş çevirtecek cesamette yüzükler vardı.

Gül kurusu renginde kadife elbise giyinmiş olup pek ehemmiyetli bir şahsiyete benzeyen kadın, yanında fevkalade hürmetkâr edalarla konuşan erkekler bulunduğu hâlde Enise'nin ta yakınında durdu. Ve Enise onun tarafına sanki hiç bakmıyormuş gibi davranmakla beraber, geçkin kadının kendisini uzun bir nazarla tetkik ettikten sonra yanındakilere biraz eğilip bir şeyler sorduğunu fark etti. Aldığı cevaplardan çok alakalanıyor gibiydi. Başını tekrar çevirerek, âdeta saygısız bir hâl alan bakmasında devam etti.

Ev sahibesi Madam Hanriyet Şahap Hayri tarafından bir iki dakika sonra birbirlerine takdim ediliyorlardı.

"Sabık sefirlerimizden Ali Muhsin Bey'in refikaları hanımefendi!"

"Mısırlı Prenses Müzeyyen Hanımefendi hazretleri!"

Hiçbir elmas takmamış bulunan ve fevkalade gence benzeyen kadın, bir kuyumcu dükkânının camekânını hemen de doldurabilecek kadar çok elmas takmış ve artık tamamen yaşlanmış kadınla selamlaşıp el sıktılar. Ve eli daha Enise'nin elini bırakmadan, Mısırlı Müzeyyen Hanımefendi en nazik tebessümüyle dedi ki: "Tanıştığımıza pek memnun oldum efendim. Buraya girdiğim anda fevkalade nazarı dikkatimi celbettiniz. Sade zarafetiniz içinde ne kadar muhteşemsiniz!"

Bu "sade zarif" tuvaleti muhatabının sırtından aynı zamanda sanki çıkararak onu üryan seyrediyor gibi ve siyah kadife elbisenin gizlediği şeylerin de açık bıraktığı şeyler kadar kusursuz olup olmadığını tetkik ediyor gibiydi. Nazarlarındaki fazla ısrarlı ve biraz karışık manayı Enise fark etmemiş değildi. Ve memnun olduğu, istikrah ettiği yahut ta lakayıt kaldığı anlaşılmayan bir eda ile, "Prenses hazretleri taltif buyuruyorlar" dedi.

"Estağfurullah. Katiyen hakikati, mutlak hakikati söylüyorum."

Caz susmuş, lakin çiftler dağılmayarak ortada alkışa devam ettikleri için yeniden başlamıştı. Prenses Müzeyyen Hanımefendi bu çiftler arasında Cevat'ı görüp kendisine mütebessimane bir işaret ettikten sonra dedi ki: "Şimdi kendisine işaret ettiğim delikanlı oğlumdur. Müsaadenizle kendisini takdim edeyim de sizinle dans etmek bahtiyarlığına mazhar olsun."

Enise Hanım eski Yunan heykellerindeki delikanlı başlarına benziyen çok kısa saçlı ve biraz ufak başını hafifçe eğdi.

"Prensle teşerrüf etmiş bulunuyorum efendim. Beraber dans ettikleri genç kız da kerimemdir" dedi.

Mısırlı Müzeyyen Hanımefendi kendisinden daha açık göz çıkan bir zevk ve safa arkadaşından bahsediyormuş edasıyla, "Vay talihli çocuk vay!" diye güldü ve ilave etti: "Demek ki, sizi benden evvel tanımak saadetine mazhar oldu!"

Şişman ve geçkin kadın Enise Hanım'a bakmaya koyulmuştu. Bebekleri simsiyah ve etrafı fazla sürmeli gözleri onun en küçük bir çizgi bulunmayan çehresini, enfes omuz ve kollarını, ifrat ile açık sinesini tetkik ediyordu. Enise ile o derecede meşgul oldu ve beraberinde bulunan erkek dostlarıyla kendisini o kadar konuşturmayıp nefsine hasretti ki, bu adamlar huzurlarının zait sayıldığını ve istiskal edildiklerini hissederek ayrıldılar. Sade ana ile oğulun aynı zamanda ve aynı derecede dalkavuğu olan Kemal kalmıştı. Ve zavallı genç tepeden seyrelmeye başlayan briyantinli saçları, kremlenip pudralanmış yüzü ve omuzlarını fazla genişletip belini inceleştiren frakı ile kendisini bu gece öyle yakışıklı ve müstesna buluyordu ki, gördüğü muameleyi affetmesine hakikaten imkân yoktu. Ne çare ki, prensesin bir gün kocası değilse bile hiç olmazsa sevgilisi olmaya kendince kati bir lüzum hissediyordu. Bu cihetle de, kalkıp gitmek cesaretini nefsinde bulmuyordu. Müzeyyen Hanımefendi birdenbire bir şey emredebilir, kalkıp birini çağırmak, bir yere koşmak icap edebilirdi.

Biçare delikanlı pek sıkılmış ve epey mahzun bir hâlde bekliyordu. Sade iki kadının sohbetine iştirak ettiği zannını uzaktakilere verecek vaziyetler alıyor, Müzeyyen Hanımefendi'nin yanındaki sandalyesinde kımıldanıp duruyor, hareketler yapıyordu.

II

Prenses Mısırlı Müzeyyen Hanımefendi ile baş kalfası Şayeste Hanım yalnız kaldıklar zaman, Prenses tamamıyla teklifsiz bir ahbapla konuşur gibi adamına, "Otur da sana bak neler söyleyeceğim!" dedi.

Şayeste çirkin, kuru, esmer ve kendisinden biraz yaşlı bir kadındı. Gösterilen koltuğa değil, bir iskemleye oturdu.

Elmaslarını ağır ağır çıkarırken hanımefendi dedi ki: "Bu gece banka müdürünün davetinde kime tesadüf ettim, biliyor musun?"

"Bilmem, kime tesadüf buyurdunuz?"

"Hangi tesadüf beni bu derecede heyecanlandırabilir?"

İskemlede oturan, hatta kendisine bir koltuğa oturması teklif edilmiş olan kalfanın aklı başında bir kadın olduğu belliydi. Belki hiç hoşa gitmeyecek bir fikir beyan etmekten ve isim zikretmektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederek bekledi.

Müzeyyen kelimeler üzerinde dura dura ve muhatabının yüzünde sözlerinin tesirini arayarak haber verdi: "Ali Muhsin Bey'in karısı Enise Hanım'la kızına tesadüf ettim. İkisi ile de uzun uzun konuştum."

Şimdi Şayeste kalfa da hakikaten alakadar görünüyor, hatta heyecanlanmışa benziyordu. Hatta, belki bu heyecanından dolayı, tamamıyla laubali bir eda içinde sordu. "Ne diyorsunuz! E, ya kendisi? Kendisi de beraber miydi? Avrupa'dan hep beraber mi gelmişler?"

"Hayır, sade karısı ile kızını görüp tanıdım. Onlarla her üçü bir arada iken karşılaşıp konuşmamız daha mükemmel bir şey olurdu ama o Avrupa'da kalmış, gelmiyormuş."

"Peki, ne yaptınız? Nasıl bir vaziyet aldınız?"

Müzeyyen Hanımefendi elmaslarının daha yarısını çıkarmış olduğu hâlde tuvalet masasının önünden kalktı, zayıf ve esmer kadının yanına gidip iki elini onun omuzlarına koydu.

"Pek mükemmel hareket ettim kızım. Hakikaten hiçbir şey sezdirmedim." 'Bu güzel kadın kim?' diye sorup 'Eski sefirlerden Ali Muhsin Bey'in haremi' cevabını alınca, kendisiyle tanışmaktan pek memnun kalacağımı en tabii bir tavırla söyledim. Tanışınca da yine en tabii bir tavırla el verdim ve yanına oturdum. Meğer Cevat onlarla üç dört gün evvel tanışmış imiş. Hatta biz Enise Hanım'la konuşmaya başladığımız zaman Cevat kızla dans ediyormuş. Dans bitince, gülüşe gülüşe yanımıza geldiler. Bu genç kızı da aynı tabii eda ile karşıladım. Dördümüz bir arada uzun uzun konuştuk."

Eski tarzda üsluplu eşyası fevkalade kıymettar olan büyük yatak odasında birkaç saniye derin bir sükût hüküm sürdü. Ve bu derin sükûtu, başını ağır ağır sallayarak hanımefendi bozdu.

"Bu dünyada ne tuhaf, ne hatıra gelmez tesadüfler oluyor!"

"Enise Hanım nasıl bir kadın? Güzelliğini vaktiyle çok methettilerdi. Ama tabii şimdi biraz geçkin olacak."

"Bilakis, hâlâ tamamen genç ve güzel. Dedim ya, ilk önce güzelliği nazarı dikkatimi celbetti de, kim olduğunu öyle sorup öğrendim. Fakat Muhsin, üzerine bir oyuncu kızını kapatmış diyorlar."

Prenses Müzeyyen Hanımefendi'nin sesi birdenbire kinli, hatta belki biraz da muztarip bir ses olmuştu.

Şayeste sordu: "Hanımlarla hiç Muhsin Bey'in lakırdısını ettiniz mi?"

"Hayır, hiç etmedik. Sade dönüşte, buraya gelirken Kemal'i konuşturdum. Malum, o her şeyi bilip öğrenir: Bir

canlı gazetedir. Kendisinden aldığım malumata göre Muhsin Danimarka'da kalmış. Orada uzun zamandan beri bir oyuncu kıza tutkunmuş ve tutkunluğu gün geçtikçe artmış imiş. Nihayet bir gün kadıncağız vaziyete tahammül edememiş. Kızını ve anasını toparlayıp almış, üçü birlikte buraya gelmişler. Hem bize komşu da olmuşlar. Osmanbey'de bir apartmanda oturuyorlarmış. Enise Hanım'la kızını yarın burada öğle yemeğine davet ettim."

Müzeyyen Hanımefendi artık tekmil elmaslarını çıkarmış bulunuyordu. Fakat soyunmadan bir koltuğa oturdu. Fil dişi ve mustatil biçimli bir kutudan aldığı bir sigarayı Şayeste'nin uzattığı kibritle yaktıktan sonra kendisine: "Sen de yak bakalım!" dedi.

Bu emir karşısında öteki hiçbir hayret veya tereddüt göstermedi. Karşılıklı oturmakta devam ederek sigaralarını içerlerken Müzeyyen Hanımefendi devam etti: "Kızın ismi Suzan. On sekiz on dokuzunda bir şey. Kendisine pek güzel denemez, daha ziyade şirin ve sevimli denebilir. Saçlarıyla gözlerinin rengi Cevat'ınkilerden çok açık. Sade teninin rengi aynı. Esasen hemen yegâne güzelliği bu teni. Şunu da söyleyeyim ki, her genç kız gibi Cevat'a hayran ve meftun. Onunla aralarında bir gün izdivacın imkânsız bir şey olmadığı kanaatini bu kıza vereceğim!"

Şayeste bir şey söyleyemiyor, lakin simsiyah ve kalın kaşları çatılıyordu. Nihayet, "Bu tehlikeli bir şey olmaz mı?" dedi.

"Niçin olacakmış?"

"Ya Cevat Bey bu kızı severse?"

"Âşık olacak delikanlıyı tamam buldun!"

"Peki, fakat kız oğlunuzu sevebilir. Severse?"

"Severse ne olurmuş?"

Müzeyyen Hanımefendi birdenbire sigarasını sön-

dürmüş ve ayağa kalkarak odada gezinmeye başlamıştı. "Severse ne olurmuş?" sözlerini o kadar hâkim bir eda ile söylemiş bulunuyordu ki, araya mesafelerin yeniden girdiğini hissederek Şayeste kalfanın kalfalığını tekrar takınması, sigarasını hemen atarak ayağa kalkması icap ederdi. Fakat kadıncağız türlü düşünce ve hatıranın hücumu altında şaşkına döndüğü için oturmakta devam ediyordu.

Hanımefendi tekrar onun önüne kadar gelip ellerini omuzlarına koyarak ısrar etti: "Evet, severse ne beis var? Gençlik sevgi çağı değil mi? Esasen de Ali Muhsin Bey'in kızı ile benim oğlum arasında bir izdivaç aykırı ve imkânsız bir şey olmaz ki! Hem bu Suzan hakikaten iyi bir kıza benziyor. Kendisini cidden sevdim."

Şayeste artık bir mukabelede bulunmadı ve hiçbir şey söylememek için dudaklarını ısırdı. Şimdi Müzeyyen Hanımefendi'nin soyunmasına yardım ediyordu. Mavi damarlı esmer elleri gül kurusu rengindeki kadife elbiseyi, kendisiyle eskiden belki müsavi bir derecesi yahut hısımlığı olan prensesin sırtından çıkardı. Kadının nefis dantelalarla süslü olan ipek ve beyaz gecelik entarisini giymesine yardım etti. Sonra, eğilerek, ipek çoraplarını çekip çıkardı.

Müzeyyen Hanımefendi yatağa yattıktan sonra, "Hayır, arkamı örtme" dedi. "Başucumdaki lambayı yak da avizeyi öyle söndür."

Prensesin gözleri hakikaten çok parlıyordu. Uyumak niyetinde olmadığı belliydi.

Hakikaten de Müzeyyen Hanımefendi yatağının içinde uzun müddet sağa sola dönüp durdu ve uykuya ancak gün ışığı kalın perdelerden süzülmeye başlarken dalabildi. Fakat acaba oğlunun kollarına kızdan evvel anneyi atmak, Cevat'la

Muhsin Bey'in sade kızı değil, hem de karısı arasında bir maceraya vücut vermek daha münasip olmaz mıydı? Vaziyeti Ali Muhsin Bey herhangi bir sebep ve suretle haber alıncaya kadar onun karısı ile kızını evinde nasıl ve ne kadar kirletmek mümkün olacağını Prenses Müzeyyen Hanımefendi uzun uzun düşündü, bu hususta ince hesaplar yaptı.

Ve geçkin kadın yaptığı hesaplarda Enise'yi karıştırırken, bütün taravetini muhafaza eden ve kızından daha güzel olan bu annenin ince kızıl dudaklarını, çekik yeşil gözlerini, bembeyaz tenini, kesik altın saçlarını, sonra biraz uzun boynunu, fevkalade mevzun göğsüyle heykel gibi kusursuz kol ve bacaklarını görür gibi oluyordu. Bu görür gibi oluş damarlarındaki kanda garip bir hissi tutuşturup dolaştırıyordu.

III

Prens Cevat Bey'le arkadaşları pastacı Löbon'un küçük salonunda yan yana getirilmiş iki masayı işgal etmiş oldukları hâlde saat beş çayını içiyor ve pasta yiyorlardı.

Müzeyyen Hanımefendi'nin biricik oğlu masasında yiyip içen kimselerin masrafını tabii daima kendisi verdiği için herkesin iştihası açılmıştı. Mesela yalnız başına otursa bir çay içip belki bir de pasta yiyecek olan Kemal Bey galiba üç pastaya iltifat etmiş, iki fincan da sütlü kahve içmişti. Bir münasebet getirerek bir müddet sonra bir kadeh likör de ısmarlamak hatırından geçmiyor değildi. Fakat birden dışarda cesim ve mükellef bir otomobil göründü ve bu otomobil tam kapının önünde durarak Prenses Müzeyyen Hanımefendi'nin itina ile boyanmış yüzü içerden biraz eğil-

di, pastahaneyi tetkik etti. Bir lahza geçince de, şoförün yanında oturan ve aynıyla şoför gibi yakası ve kolları lacivert şeritli bir uzun beyaz setre giymiş genç uşak, kasketi elinde olduğu hâlde içeri girdi, Prenses hazretlerinin Prens'i istediklerini Rum şivesiyle bildirdi.

O zaman, masadaki diğer dört kişi de, onun masrafı vermeden gitmesi ihtimaliyle bir endişenin baş göstermesi icap edebilirdi. Fakat bu beş kişi en küçük bir endişe duymadılar. Çünkü Prens Cevat Bey'in masasında kendisinden başka hiç kimsenin para vermek haddi değildi ve Löbon'un tecrübeli ve terbiyeli garsonlarının hiç kimseyi böyle bir küstahlığa sevk etmeyecekleri muhakkaktı. Cevat esasen "hemen geliyorum" diye uşağı gönderdikten sonra kalkarken mevcut üç garsondan birini çağırmış ve "Ne etti?" diye sormuştu.

Masraf galiba yedi lira doksan kuruş tutuyordu. Cevat yan cebinden çıkardığı bir on liralığı masanın üstüne attıktan sonra bermutat üstünü almadan parmaklarının bir küçük kısmını dostlarına uzattı. Ve "abiyento!" diyerek üç garsonca âdeta müştereken tutulan nefis pardesüsünü giyip çıktı. Bir an sonra, daha arabaya girmeden, kapıda tekrar görünüp Kemal'e işaret etti: "Kalk, sen de lazımmışsın!"

Kemal yerinden yaylı gibi fırlamıştı. Ötekilere bir "örövuar!" diyerek ve kalanların ellerini sıkmak suretiyle beş on saniye bile gecikmeye cesaret etmeyerek, ancak tek bir garsonun tuttuğu pardesüsünü giydi, Cevat'ın arkasından dışarı fırladı. İki erkek birbirlerini takiben otomobile girerek iki ön iskemleye oturdular. Geride Prenses'le on günden beri otomobilinde ve konağında sık sık görülen yeni ahbabı Enise Hanımefendi oturuyorlardı.

Araba hemen hareket etti ve içindekiler pastacıda kalan-

lara artık küçücük bir nazar bile atfetmeye tenezzül etmeden kayboluverdi.

"Siz ne dersiniz? Otomobilin hareket ederken yaptığı gürültü bana Kemal'in yüreğinin vuruşları gibi geldi!"

Bunu söyleyen, uzak bir devlet nezdindeki bir elçiliğin ikinci kâtipliğinde bir yıl kadar kalabildikten sonra tekrar merkeze, yani Ankara'ya alınan, alınır alınmaz da uzun tedavilere muhtaç türlü hastalıkla malul oluvererek şimdilik dört aylık bir mezuniyetle kapağı İstanbul'a atan Hikmet Celal isminde biriydi. Onun yanında da, Ali Galip adlı bir banka memuru oturuyordu ve bu genç adam birkaç yıldan beri biriktirebildiği paralarla geçen yıl Viyana ve Berlin'e gidip iki ay kadar kaldığı için artık her şeye yüksekten bakıyor ve İstanbul'un hiçbir şeyini beğenmiyordu. İstihfaflı bir eda ile sordu: "Bahsettiğiniz heyecan, yürek vurmaları neden? Yoksa Prenses Müzeyyen Hanım nikâhlarının kıyılması için kendisini nikâh memurluğuna mı götürüyor?"

Küçük gülüşmeler oldu.

"Herhâlde bu çağırılış şoförün yanındaki Rum dilberi uşaktan başka bir uşağa daha ihtiyaç hissedilmiş bulunmasından ileri gelmiştir."

"Fakat Kemal kendisine derhâl öyle esrarlı bir eda verdi ki! Ne isterseniz zannediniz, ben hiçbir şey söylememeye yemin ettim gibi bir eda!"

"Ya kadının karşısındaki o hayran tavırlar, o meftun nazarlar! Acaba Prenses hazretlerinin herhâlde elli beş senedir çarpan kalbine bu hâller bir gün tesir edecek mi dersiniz?"

"Hiç ummam! Şimdiye kadar tesir etmedi ki, bundan sonra edecek. Prenses hazretleri muhakkak ki, elli beşe merdiven dayamıştır ama gayet titiz bir zevki selim sahibi imiş. Muhterem Kemal Bey ise bu son günlerde âdeta çöktü."

"Hele bu son günlerde zavallının hülyaları büsbütün suya düştü."

"Niçin? Yeni ne var?"

O zamana kadar söze hiç karışmayan biri -sarışın, tıknaz, pembe yanaklı, hakikaten güzel giyinmiş bir delikanlı- sormuştu. Cevat Bey'in ahbapları kadrosuna en son giren olduğuna cehaleti de bir delildi.

"Yeni ne mi var? Otomobilin içine bir kere bakmak bunu anlamak için kâfi değil mi?"

Sarışın ve tıknaz gençten maadası uzun uzun ve manalı manalı gülüştüler. Sonra ortadaki tabakta duran ve cümlesinin parası verilmiş olan pastalarla çeneleri oynaya oynaya, konuşmakta devam ettiler.

"Kemal Bey oğlumuz Müzeyyen Hanımefendi hazretlerinin kocası olsa acaba ne yapar?"

"Sevincinden mutlaka delireceği için bu paranın ağlebi ihtimal hiçbir hayrını göremez."

"Hakikaten kadın bu kadar zengin mi?"

"Amerikalı milyarderler yanında servetinin mütevazı sayılabileceği muhakkak. Fakat burada, hele bir Hüseyin Kemal biçaresi için ayda iki bin Mısır lirası, düşünün bir kere!"

"Bu gelirde Cevat'ın hissesi yok mu?"

"Kanunen Cevat'ın hiçbir hissesi yok. Paşanın oğlu değil ki!"

"Ya? E, prensliği nerden öyle ise?"

"Prensliği bize ikramlarından."

"Fakat Müzeyyen Hanım'ın kocası gerçekten prensmiş, değil mi?"

"Yok monşer, o da sadece Hüseyin Hüsnü Paşa isimli bir prensin kâhyası imiş. Efendisi züğürtledikçe kendisinin küp-

leri dolmuş. Prens nihayet işin farkına varmış, varmış ama ne kâhyada artık çalmaya ihtiyaç, hele ne de prenste çalınacak mal mülk, servet kalmadıktan sonra! Herif velinimeti tarafından kovulunca İstanbul'a gelmiş. Yolunu bulup rüşvet müşvet, bir paşalık kapmış. Az sonra da Nişantaşı'ndaki saray gibi konağı yaptırmış. Büyükdere'de yine saray gibi bir yalı, Büyükada'da, Nizam'da muhteşem bir köşk almış. Debdebe ve dârat içinde yaşamaya koyulunca da tasvibi umumi ile Mısırlılıktan Mısırlı prensliğe geçivermiş."

"Mükemmel! Zevcesi hanım da bu Cumhuriyet İstanbulu'nda Prenses aşağı Prenses yukarı!"

"Canım, ince eleyip sık dokumaya ne lüzum var? Madem ki bu kadar hazzediyorlar, Prenses deyiverirsin, Cevat'a da Prens dersin. Bu suretle de ikramlarına mükemmel mukabele eder, asla minnet altında kalmazsın!"

"Peki, ya Cevat'ın babası kimmiş?"

"Esrar."

"Allah Allah!"

"Kim olduğu pek malum değil ama adı geçmeyen bu zat ile Mısırlı kâhya arasında prensesin bir hayli elden geçtiği muhakkakmış!"

"Peki, ya eski kâhyaya ne zaman ve nasıl çatmış?"

"Esrar."

"Aman ne esrarlı bir aile bu!"

"Sade ayda iki bin Mısır lirası gelirleri olduğu, içine esrar ve şüphe karışmayan bir hakikat."

"Bu hakikat güneşi ise, kamaşmış gözler önünde her şeyin kaybolup silinmesi için kâfidir, değil mi?"

Hikmet Celal deminden beri tebessüm ediyor, gözlerine hayli dalgın bir eda veriyordu. Ali Galip'e sordu: "Siz Paris'e gittiniz miydi?"

Suale Galip'in pek canı sıkılmış, izzeti nefsi sızlamıştı. Fakat belli etmemeye çalışarak dedi ki: "Maalesef Viyana'dan Berlin'e giderken niyetim oradan da Paris'e geçmekti. Fakat Berlin o derece hoşuma gitti ki, başka bir yere gitmeyi artık canım hiç istemedi!"

"Paris'te Şanzelize caddesinde Fayva'nın konağı diye anılan saray gibi bir bina vardır. Epey zaman boş kaldıktan sonra bir sefaret oldu ama hangi devletin, hatırlamıyorum. Bu Fayva Polonyalı bir Yahudi karısıymış. Bir iki maceradan sonra talihini denemek üzere Paris'e gelmiş ve Paris'te, düşe düşe, kaldırıma kadar yuvarlanmış. Bir gece, bu Şanzelize caddesinde müşteri avlamaya çalıştığı sırada polisler kendisini yakalamış, merkeze götürmek istemişler. İtip kakarlarken kadın açlıktan, kederden düşüp bayılmış. Kaldırmışlar, ayıltmışlar. Kendine gelince de, "Taşlara atıldığım bu yerde günün birinde muhteşem bir konak yaptırmaya ahdım olsun!" diye kendi kendine yemin etmiş. Gel zaman git zaman, talih birden yüzüne gülmüş ve derece derece yükseldikten sonra, kendinden çok genç ve harikulade zengin bir Alman'a çatmış. Ona hem de nikâhla vardıktan sonra eski yeminini yerine getirmiş. Vaktiyle açlıktan ve kederden düşüp bayıldığı yerde o saraylar kadar muhteşem binayı yaptırmış. Mısırlı Prenses Müzeyyen Hanımefendi'nin hikâyesi de bu Fayva'nın sergüzeştine benzemiyor değil!"

Tabaklarda şimdi ancak iki pasta ile birkaç pötifur kalmış, vakit de gecikmişti. Prens Cevat Bey'le otomobile çağrılmadıklarına fevkalade kırılmış olan dostları Löbon'u terkettiler.

IV

Madam Blanş'ın yahut kart dö vizitinde yazılı olduğu veçhile Madam Blanş Hayreddin Paşa'nın o gün yine dizleri ağrıyordu. Tenha ve dar bir yolu seyreden küçükçe odasında sedire uzanmıştı ve torunu Suzan'a iki saatten beri dizlerini ovduruyordu. O kadar fasıla vermeden ve her sıkılışta ıstıraba da, sürura da atfedilmesi o derece mümkün iniltiler çıkararak ovduruyordu ki, bu işten hayli yorulmuş ve hayli bıkmış olan genç kız bir türlü nihayet veremiyor, bırakıp kalkamıyordu.

Bereket ki, kapı birden açılarak Enise Hanım içeri girdi ve kızının gülerek, tatlılıkla imdadına yetişti: "Oo, masaj hâlâ mı devam ediyor? Gazete okudum, duş yaptım, giyindim! Siz yine aynı vaziyettesiniz!"

Demin yeşil renkteki kimonosu ile dolaşan Enise Hanım hakikaten giyinmişti. Sırtında bej renkte bir sokak elbisesi ile aynı renkte manto, başında eşarp ve ayağında ökçeleri alçak iskarpinler vardı.

Suzan dedi ki: "Nereye anne? Beni beraber almıyor musunuz?"

Enise gülümsedi, "Hayır" dedi.

"Bu kadar güzel, güneşli bir havada bir tanecik kızınızı evde mi bırakacaksınız?"

"Seni her zaman alabilirim ve alıyorum ama bugün mazurum. Beyoğlu'na iniyorum ve bazı mağazaları dolaşmaklığım lazım."

Biraz mahcup ve biraz memnun bir tebessüm Suzan'ın yüzünü derhâl hafifçe pembeleştirdi. Üç gün sonra genç kızın doğum günüydü. On dokuzunu bitirip yirmisine basacaktı ve annesinin kendisini yanına almadan bazı mağaza-

ları dolaşmak üzere Beyoğlu'na inmeye hazırlanışı ancak bununla alakadar sayılabilirdi.

Madam Blanş ağır ağır sordu: "Tek başına mı çıkıyorsun?"

Yaşadıkları birçok Avrupa şehrinde kızının yalnız dolaşmasını ihtiyar kadın pek tabii bir şey bulduğu hâlde İstanbul sokakları için bunu herhâlde pek münasip saymıyor demekti. Çünkü âdeta takbih eden bir eda ile sormuştu. Tam kırk iki sene evvel babasının evinde mürebbiye olmak üzere Fransa'dan gelerek kırk sene evvel de kendisine varmış olduğu merhum Hayreddin Paşa'nın dul zevcesi Madam Blanş, İstanbul ve hatta "Frenk semti" Beyoğlu sokaklarını güzel bir kadın için tek başına dolaşılamayacak yerler addediyor, garp romanlarındaki şark şehirlerinin dar sokakları bin bir tehlikeleriyle muhayyelesinde canlanıyordu. Bununla beraber, Enise Hanım da annesine teminat vermeyi daha muvafık buldu.

"Yalnız çıkmayacağım. Şimdi Prenses gelip alacak. Telefonla kararlaştırdık."

"Demin duyduğum telefon ondan mıydı?"

"Evet."

Küçük odaya bir dakika sükût çöktü ve bu sükût esnasında üç kadın ayrı, farklı şeyler düşündüler. Enise, Mısırlı prensesin dostluğundan, kendini gittikçe daha fazla hissettiren alaka ve samimiyetinden hududunu ve sebeplerini tahlil etmek istemediği bir emniyet duyuyordu. Bu emniyeti annesi Madam Blanş Hayreddin Paşa da duymuyor değildi. Fakat Prenses'le iki kere karşılaşıp konuşmuş ve hiçbir iyi intiba almamıştı.

Genç kadınlar gibi süslenerek boyalara gark olan ve mübalağa ile elmas takan bu kadında Madam Blanş prensese benzer bir hâl bulmamış ve hele kızının akranı imiş gibi edalar alarak kendisine bir ihtiyar muamelesi etmesine pek

içerlemişti. Süsüne o kadar dikkat etse, o elbiseleri giyip o elmasları taksa, kendisine "Prenses'im!" diyen o kadından daha taze görüneceğinden Madam Blanş'ın asla şüphesi yoktu. Suzan ise "Acaba Cevat Bey de beraber mi gelecek?" diye düşünmüş, alelacele gidip giyinerek delikanlının karşısına güzel bir kıyafetle çıkmak istemişti. İki saatten beri büyük annesinin dizlerini ovduğu için henüz arkasında pijaması vardı. Prenses Müzeyyen yalnız gelse de elbette kendisini soracak ve annesi "huzurunuza çıkacak hâlde değil" deyince tembelliğine hükmedecekti.

Suzan, Prenses tarafından tembel, miskin bir kız olduğuna hükmedilmesini istemiyordu.

Fakat genç kızın giyinmek üzere odasına koşmasından ancak bir dakika sonra keskin bir zil sesi apartmanın içinde çınladı. Bir saniye sonra da Rum hizmetçi koşa koşa geldi, gayetle yavaş bir sesle ve ehemmiyetli bir tavırla haber verdi: "Hanımefendi, Prenses geldi."

Prenses aşağıda, arabada kalarak Enise Hanım'ı çağırtabilir, Madam Blanş'ın, bir kere görerek çok güzel oluşundan hatırına bir takım ihtimaller gelen otomobil uşağıyla haber yollayıp iki dik taş merdiven çıkmaktan kurtulabilirdi. Böyle yapmadığına göre demek ki, nazik ve mütevazı bir Prenses'ti. Fakat Madam Blanş Hayreddin Paşa bu nezaketi teslim ve takdir etmedi. Sade kendisiyle akran addettiği bu şişman kadını romatizmaya tutulmadığı için, taş merdivenleri rahat rahat inip çıktığı için kıskandı.

Prenses tabii onun odasına getirilmemiş, salona alınmıştı. Enise eliyle hem annesine hem kızına hitap eden bir veda işareti yaptıktan sonra, "Ben gidiyorum" dedi. "Öğle yemeğine geleceğim. Yemeklere biraz itina ettir, anne. Prenses'i de beraber getirmeyi düşünüyorum."

"Böyle hiç hesapta yokken getirmek münasip mi? İki üç gün evvelden kararlaştırılmış bulunsa daha iyi olmaz mı?"

Enise Hanım kapının önünde, çıkmak üzere idi. Omuzlarını silkti ve yüzünde biraz acı bir ifade ile, "Hesapta yokken yapılmış bir davette noksanları mazur gösterebiliriz. Fakat evvelden kararlaşmış bir ziyafette bu noksanlar daha çirkin ve hazin olmaz mı? Malum, sefarette değiliz artık."

Ve çıktı. İki dakika geçmeden de, dışardaki seslerden, Prenses'le beraber gittikleri anlaşıldı. Suzan odasından çıkarak holde bulduğu hizmetçiye sordu: "Prenses yalnız mıydı?"

Sıcak gönlünde hem güzel delikanlılar hem de ağır tuvaletler için geniş yerler bulunan hizmetçinin siyah gözleri sıpsıcaktı. Irktaşı olan otomobil uşağı ile kapı önünde uzun bakışlar teati etmiş, Prenses'in bir sabah gezintisi için belki fazla şatafatlı ise de cidden güzel olan tuvalet ve mantosunu da iç çekerek seyretmişti. Küçük hanımının hislerine tamamen lakayıt kalarak, yani esasen bir kere gördüğü genç Prens'in daha olgun güzelliğinin hatırasını asla kale almayarak, sade yirmisindeki uşağın solgun beyaz yüzünü ve etrafı çürümüş hissini veren koyu kestane rengindeki iri gözlerini hâlâ görüyormuş gibi bir heyecan içinde, izahat verdi.

"Evet, yalnizdi. Uşak getirdi. Uşak kapu çaldi, sordu. Ben Hanumefendi evde deyince Prenses içerde girdi."

Telefonda on dakika evvel konuştuğu ve kendisini beklediğini bildiği bir insanın evde bulunup bulunmadığını sordurmak belki fazla bir ihtiyat, belki kibarlıktan ileri gelen bir nevi emniyetsizlik veya bir nevi merasimdi. Tam iki saat sonra, bire doğru, o zamana kadar her tarafı tanzim edilen ve büyük hanımefendi yahut büyük madamından genç hizmetçiye kadar geri kalan tekmil şahısları, yani topu topu üç kişisi hazırlanan apartmana Enise Hanım'la Prenses

avdet ettiler. Müzeyyen Hanımefendi öğle yemeğini aziz muhibbesi Enise Hanım'ın apartmanında yemek teklifini ısrara hiç hacet kalmadan kabul etmişti.

Mantolar çıkarak dört kadın yemeğe intizaren küçük salonda baş başa kaldıkları zaman annesi Suzan'a dedi ki: "Ben bilsem hiç senin isim gününden Prenses hazretlerine bahseder miydim?"

"Niçin anne? Yaşım şimdiden gizlenecek hadlere mi vardı?"

"Hayır, daha öyle bir şey yok. Fakat..."

Ve misafire dönerek, çok tatlı bir tebessümle de gülümseyerek, "Prensesin böyle hareket edecekleri hatırıma nerden gelebilirdi?" dedi.

Müzeyyen Hanımefendi bir şey söylemiyor, tatlı tebessüme mukabele etmekle beraber bu bahiste devam edilmemenin daha iyi olacağını sükûtuyla anlatmaya çalışıyordu. Kendisine en çok "hanımefendi" denen Madam Blanş hemen anlamıştı. Prenses Müzeyyen mutlaka torununa kıymetli bir hediye almış olacaktı. Ve bu hakikaten kıymetli hediye bir dakika sonra meydana çıktı. Lacivert kadifeden bir kutu idi. Ve kapağı kaldırıldığı zaman üzerinde üç yakutla iki pırlantanın birbirlerine karıştığı bir bilezik göründü.

Suzan sevinç ve mahcubiyetten kıpkırmızı olmuştu. Madam Blanş da ayağa kalktı. "Ama Prenses, bu hediye bir genç kıza ancak gelin olurken verilecek kadar muhteşem!" dedi.

Prenses hem iğreti dişlerinin damak kısımlarını göstermemeye hem de dudaklarının iki tarafındaki çizgileri derinleştirmemeye dikkat ede ede güldü. Ve yaşlı kadına bir hakaret ve tahrik gibi gelen bir hürmetli mahsusa ile eğile-

rek dedi ki: "Şu hâlde artık işimiz yavruma layık bir bey bulmaktan ibaret kalıyor!"

Ve dört kadının hayalinde de Cevat'ın güzel yüzü ve kusursuz endamı muhtelif hisler içinde canlandı. Mısırlı Prenses Müzeyyen Hanımefendi'nin hediyesi o kadar fevkalade bir şeydi ki, uzun zaman ancak o seyredildi ve Enise Hanım'ın kızına aldığı, küçük firuzeli ince ve zarif yüzük ufak mahfazasında mahpus, metruk kaldı.

Katina'yı karıştırmadan Madam Blaş'ın kendi elleriyle hazırladığı iki yemeğin ilavesiyle öğle yemeği tekellüflü değil fakat cidden lezzetli olmuştu. Prenses Müzeyyen Hanımefendi hakikaten iştiha ile yedi ve muhibbesiyle onun annesine bu nefis ziyafetten dolayı birkaç kere teşekkür etti. Yemekten sonra Suzan büyük insanların yanlarında daha çok kalmak icap etmeyeceğini düşünerek kendi odasına gitmek üzere müsaade alınca, Müzeyyen Hanımefendi bunu takiben Madam Blanş'ın da çekileceğini ummuş, hatta iki akran bir an evvel baş başa kalabilmek üzere bir iki dakika sözü kesmişti. Fakat Prenses'i zaten kendine akran sayan, içtiği iki kadeh likörden sonra da onun gözlerini kızının yüzüne fazla dalmış bulan ihtiyar kadın salondan ayrılmayı asla münasip görmedi.

Kendisinin gitmeyeceğini anlamakta ise Prenses gecikmedi. Ve vakti afaki sözlerle kaybetmeye razı olmayarak Ali Muhsin Bey'le nasıl evlendiğini, ne kadar zaman ve ne şekilde yaşamış olduklarını ve nihayet niçin ve nasıl ayrıldıklarını Enise Hanım'dan anlamak istedi. Yirmi günlük bir mazisi olan dostlukları artık bu sualleri sormaya imkân bırakıyordu. Bahse maharetle girdi.

"Suzancığımıza bayılıyorum. Bu kadar şirin ve cici bir genç kız görmek bütün eski kederlerimi canlandırdı. Bir kız evlat sahibi olamayışım hayatımın en büyük hüznüdür."

"Hâlbuki Suzan dünyaya gelmeden evvel rüyalarımda hep bir oğlan anası olduğumu görürdüm. Suzan dünyaya geldikten sonra da, senelerce, yine bir erkek evlat tahayyül ettim!"

Kızının damarlarındaki Türk kanını daha mebzul ve kendine uzak bularak affedemeyen ve torununa karşı daima gizli bir uzaklık ve hatta zaman zaman düşmanlık hisseden Madam Blanş, belki hayalinde yatağanlı Yeniçerilere müşabih, kara bıyıklı, yağız beniz ve sert bakışlı bir torun görerek söze karıştı. "Aman Allaha bin kere şükür olsun ki, bir de oğlun olmadı Enise! Zaten ister kız ister oğlan olsun, bu vaziyette ikinci bir çocuk senin için altından kalkılmaz bir yük teşkil ederdi!"

Prenses bir şey söylemedi. Lakin devama o derecede teşvik eden ve teselliye o kadar hazır bir dost gözleriyle bakıyordu ki, güzel kadın bir şeyler söylemeye mecbur kaldı.

"Doğru. Hakikaten ağır bir mesuliyet altında bulunuyorum. Suzan çok sessiz, çok ciddi bir kızdır. Beni bir gün üzmedi ve kırmadı. Fakat ikinci bir çocuğun pek fena bir karakteri de olabilirdi. Beni çok müşkül vaziyetlere düşürebilirdi.

Prenses başını salladı. "Doğru yavrum. Sizin kadar genç ve güzel bir kadının kendi boyunda bir kızla böyle yalnız, evini barkını dağıtmış bir hâlde yaşaması latif bir şey değil." Ve yavaş, ihtiyatlı bir sesle ilave etti: "Fakat ben eminim ki, bu vaziyet çok devam etmeyecektir. Pek yakında beyiniz buraya gelecek, derin bir pişmanlık içinde sizden af dileyecektir!"

"Hüsnüniyetinize teşekkür ederim Prenses. Lakin ben Ali Muhsin Bey'in yaptıklarına pişman olup buraya dediğiniz gibi af edilmeye geleceğini hiç zannetmiyorum. Ancak şayet gelse bile ben bundan sonra onunla beraber yaşaya-

mam. Birbirimizle artık bir daha unutulamayacak sözler teati ederek ayrıldık."

Madam Blanş susuyor ve hayalen, "unutulamayacak sözlerin teati edildiği" sahneyi yaşıyordu. O sahnede, açılan uçurumu her söz biraz daha genişlettikçe dudaklarındaki tebessüm kuvvetlenerek, gözlerinde yanan sevinç alevini fark ettirmemek için gözleri inik, hazır olmuştu.

Prenses Müzeyyen Hanımefendi yavaş yavaş istintaka geçmiş bulunuyordu: "Kaç senelik karı kocasınız?"

"Tam yirmi senelik?"

"Muhsin Beyefendi esasen de akrabanız mıdır?"

"Gayetle uzaktan. Hatta bilmem bu kadarına akrabalık demek kabil midir? Babam Hayrettin Paşa'nın annesinin uzaktan hısmı. Peder Viyana'da ataşemilliterken o da sefaret kâtibi idi. Orada tanıştık. İstedi, verdiler."

"Geçimsizlik ilk günlerden mi başladıydı?"

"Hayır, uzun zaman, on iki sene kadar bir müddet iyi geçindik. Bu zaman esnasında en küçük sadakatsizliğini, ihmalini hissetmedim."

Müzeyyen Hanımefendi'nin yüzüne birden âşikâr bir hüzün yayılıverdi. Bu ancak bir an sürmüştü. Fakat kirpiksiz ve açık mavi gözlerinden hiçbir şey kaçmayan Madam Blanş bunu fark etti ve neye hamledeceğini bilemedi.

Prenses sormuştu: "Demek ki, on iki sene hiçbir ihanetini görmediniz?"

"Evet. Fakat sonra, arada bir, kısa maceraları olmaya başladı. Bunların ilki İstanbul'da bulunduğumuz sırada, bir İtalyan kadınıyla olmuştu. Ve bunu, uzun sürmeyen, hayatında herhangi bir tesiri olmayan başka maceralar takip etti. Ben hiçbirini fark etmiş görünmeye tenezzül etmiyordum. Fakat Kopenhag'a tayinimizden az sonra bu Magda

zuhur etti. Ve bu o kadar ciddi ve devamlı bir rabıta hâlini aldı ki, fark etmiyor görünmeye bir zaman sonra artık imkân kalmamıştı."

"Bu kız sadece hafifmeşrep bir kadın mıdır, yoksa işi ve muayyen bir seviyesi olan bir mahluk mu?"

"Her iki sualinize de evet diyebileceğim gibi hayır da diyebilirim. Magda, Kopenhag Operası'nın her türlü kabiliyetten mahrum, şunun bunun himayesiyle tutunan yedinci derecede bir balet artistidir. Beni bu kızdan evvel aldattığı kadınlar arasında kendisiyle hakikaten mükayese edilemeyecek olanları vardı. Diplomat zevceleri, tanınmış artistler. İtiraf edeceğim, Ali Muhsin Bey yakışıklı kalmış ve cazibesini muhafaza etmiş bir adamdır. Son zamanlara kadar salonlarda ve kadınlar nezdindeki bütün muvaffakiyetini muhafaza ediyordu. Aynı alakayı uyandırıyordu."

Müzeyyen Hanımefendi'nin yüzünde bir hüzün bulutunun yeniden dolaştığı Madam Blanş'ın dikkatinden yine kaçmadı. Enise'nin on iki yıl tamamen mesut olmasına karşı Prenses'in ona başkalarının verdiği bu saadeti kıskandığını kabul edince, bu yeni hüznün membaını keşfetmek çok güçleşiyordu.

Enise devam etti: "İlk önce bu Magda rabıtasını da ancak birkaç hafta devam eder sanmıştım. Hâlbuki hayır, öyle olmadı. Ankara İstanbul'a hâkim olunca, İstanbul'un sefirlerini tamamen azlediverince, Muhsin'in vazifesi de nihayet buldu. 'İstanbul'a gidelim, oradan da sen Ankara'ya git, yeni hükümetin hizmetine girmek için bizzat müracaat et' diye ısrar ettim. Ankara'ya tahriren, Kopenhag'dan müracaat etti ve mevkiinde ipka edilmesini istedi. Buna cevap verdiler, 'Kopenhag'da şimdiki hâlde sefir bulunmayacaktır' dediler. Bunun üzerine bir daha müracaatta

bulunmayacağını ve Avrupa'da kalacağını söyledi. Şu hâlde Danimarka'dan ayrılmayı teklif ettim. Kopenhag kışları fevkalade soğuk olan uzak bir şehir, dünyanın bir bucağı. Lisanını öğrenmedik. Hayat da gayet pahalı. Annemle ben Fransa'ya gidilmesini teklif ettik. Bir ara Muhsin Bey yeni hükümetten vazife kabul etmemekle beraber İstanbul'a gitmeye razı olmuştu. Hareketimiz artık gün meselesi hâline geldiği hâlde birdenbire caydı. Birkaç seneden beri yaşadığı bir şehri böyle terkedemeyeceğini, birçok pürüzlü işleri bulunduğunu, birkaç ay daha kalmamız icap ettiğini söyledi. Sefaret binasından çoktan ayrılmış, bir otele nakletmiştik. Birdenbire beynime hiddetten kan hücum etti. Zevahiri kurtarmak mecburiyetiyle sefirken Magda'yı günde bir iki saatten fazla göremediği hâlde şimdi otelde bizi artık tek başımıza bırakıyor, günlerini ve gecelerini dansözün yanında geçiriyordu. Artık kendisiyle her şeyi açık ve kati konuşmak mecburiyetini hissettim. 'Ya ben ya o! Ayrılırsın kendisinden ve hemen İstanbul'a döneriz. Yahut maddi şartları tesbit ederiz, sen istediğin yerde istediğinle yaşarsın, biz de İstanbul'a gideriz' dedim. O gün ilk ve son kavgamızı ettik ve o Kopenhag'da, biz de bugün Osmanbey'deki şu apartmanda bulunduğumuza göre de Ali Muhsin Bey dansöz Magda'yı karısına, kızına ve istikbal ve şerefine tercih etti demektir!"

Odada bir dakika derin bir sükût hüküm sürdü. Sözü kesilmeden, fasılasız konuştuğu için Enise belki biraz yorulmuştu, fakat hiç müteessir görünmüyordu. Yüzünde sadece hiddet ve hatta kin vardı. Prenses Müzeyyen Hanımefendi ise bir rüyadan uzaklaşıyor, çıkıyor gibiydi. Kendisini bir daha tetkik eden nazarlarını Madam Blanş Hayreddin Paşa tenha sokağa çevirdi.

"Saat dört olmuş güzelim. Müsaadenizi alıp artık hemen gitmem lazım."

Prenses Müzeyyen Hanımefendi kalınca ve kanlı bileğindeki pırlantalarla sarılı saate bakmış ve hemen ayağa kalkmış bulunuyordu. Enise Hanım da ayağa kalkarak sordu. "Biraz daha kalmak lütfunda bulunmanız acaba kabil değil mi? Çayı beraber içerdik."

"Çok isterdim ama eve çaya gelecek bir sürü insan var. O kadar da sevimsiz mahluklar ki, beraber gitmemizi rica etmeye cesaretim yok."

Ve yarın buluşmak cihetini emniyete aldıktan sonra, Prenses Müzeyyen Hanımefendi Madam Blanş'a bir kere daha yaşça çok büyük insanlara gösterilmesi lazım hürmeti göstererek veda etti ve Enise ile odasından çağrılan Suzan'ı yüzlerinden öptü.

Müzeyyen Hanımefendi'nin busesine sade Enise Hanım mukabele etti ve ederken içinde garip bir istikrah duydu. Yirmi gün içinde süratli adımlarla büyük bir samimiyete varmış bulunan bu dostluğun bugün Suzan'a verilen bilezik ilk maddi tezahürü oluyordu. Kuyumcu Babayan'dan, Enise Hanım'ın yanında ve muhalefetleri dinlemeyerek, dört yüz seksen liraya alınmıştı.

Enise Hanım salona avdet etmiş, bir koltuğa oturmuş, eline resimli bir mecmua almıştı. Madam Blanş Hayreddin Paşa pencerenin önünde idi. Mısırlı Prenses Müzeyyen Hanımefendi'nin hakikaten muhteşem otomobiline binerek Nişantaşı'nda Teşvikiye camii civarındaki konağına avdetini tül perdeyi hafifçe çekerek seyrediyordu. Rum uşak kasketi elinde kapıyı açmış, koca vücuduna ve Madam Blanş'ın yaşından elbette eksik olmayan yaşına rağmen Prenses arabaya sıçrar gibi bir eda ile ve yardımsız binmişti.

Bu hakikaten muhteşem ve İstanbul'da eşsiz otomobile henüz hiç bindirilmemiş olduğunu lahzadan kısa bir zaman içinde düşündükten sonra, Madam Blanş tül perdeyi bıraktı ve kızının bulunduğu tarafa başını çevirerek mühim bir keşfini haber veren bir insan emniyetiyle, "Biliyor musun, bu kadın Ali Muhsin Bey'in katiyen yabancısı değil" dedi.

"Buna neden hükmettin anne?"

"Ettim. Evet, bu kadın Ali Muhsin Bey'i mükemmelen tanıyor. Ve söylediğim şeyden tamamıyla emin olarak ilave edeceğim: Bizimle derhâl bu kadar samimi bir ahbaplık tesis edişinin hikmeti de bu!"

Enise bu kanaate herhâlde iştirak etmiyordu. Fakat annesini tasdik etmemekle beraber, bu kanaate ve hükme iştirak etmeyişindeki sebepleri anlatmaya da lüzum görmedi. Güzel yüzünün hatlarına hiçbir mana getirmemeye gayret ederek sakit kaldı.

"Geçirdiğiniz karı kocalık hayatı hakkında ısrarlı sualler sorarak seni konuştururken onun yüzünü tetkik ediyordum. Kocanın sana on iki sene sadık kaldığını söylediğin zaman, çehresinde garip bir yeis gördüm. Sanki seni kıskanıyordu. 'Ben onu böyle bu kadar zaman muhafaza edemedim' diye hayıflanarak bir kıskanış! Sonra Ali Muhsin Bey'in birçok maceraları olduğunu, kadınların hâlâ hoşlarına gittiğini söylediğin zaman yüzünün tekrar mahzun bir ifade aldığını sen yine fark etmedin. Fakat ben çok iyi ettim. Ancak, hüznünde bu sefer sana düşman bir mana yoktu. Seni bir dert arkadaşı buluyor, seni de samimiyetinin ve hüznünün içine alarak bu müşterek rakibelerden nefretine ortak yapıyordu. Hem niçin 'Zaten akrabanız mı idi' diye soruyor? Her şeyi esasından biliyor da ondan!"

Enise omuzlarını silkti ve ufak bir kahkaha kopardı.

"Aman anne, bu ne taşkın muhayyile, ne derin nüfuz, tahlil kabiliyeti! Gençken düşündüğün şeyi yapmadığına, romanlar yazmadığına bir kere daha esef ettim."

"Sen istediğin kadar istihza et, sözlerime hiçbir kıymet verme! Bu kadının İstanbul hanımlarının dedikleri gibi bir çam sakızı şeklinde bize yapışmasıyla ve hatta bugün gelen güzel hediye ile bu keşfimin arasında derin bir münasebet var! Bu kadın Ali Muhsin Bey'in mazisinde mutlaka büyük bir rol oynamıştır, bize karşı da behemehâl bir plan dahilinde hareket ediyor."

Enise Hanım'ın demin belki kendi nefsine karşı da itiraf etmekten çekinerek yaptığı muhakemeler herhâlde biraz sarsılmış olacaktı. Yeşil bebekli ve çekik gözleri düşüncelerle dolmuştu.

"Yani Ali Muhsin Bey'in bir metresi olduğunu iddia ediyorsun, değil mi anne?"

"Evet..."

"Öyle ise bile herhâlde pek eskiden metresi olmuştur."

"Niçin?"

"Yaşından dolayı. Elli beşlik bir kadın. Esasen bu tip kadınlar daha kırkında geçkin bir kadın hâli alırlar. Ali Muhsin Bey bu kadına parası için jigololuk etmedi ya!"

"Etmeyeceğine kanaatin nerden?"

"Yok, birçok zaaflarına rağmen Muhsin Bey bu derekeye inemez. Bu itibarla, aralarında bir münasebet varsa da bunun pek eski bir maziye ait bulunması icap eder."

Madam Blanş âdeta hiddetlenmişti. Kızı bu herifi böyle hararetle müdafa ettiğine göre demek hâlâ seviyordu.

Zehir gibi acı bir sesle dedi ki: "Senin kocan olan herif jigolo rolünü her zaman oynamaya hazır bir adamdır. Ancak Rum uşağından dolayı hükmedebiliriz ki, bu muh-

terem Prenses körpe erkeklerden hoşlanıyor. Bu sebeple senin hâlâ sevdasıyla yandığın ellilik kocana dönüp bakmaz bile!"

Enise Hanım da şimdi sabırsızlanıyordu. "Muhsin Bey'in sevdasıyla on sene, yirmi sene evvel yanıp tutuşmadım da şimdi mi yanıp tutuşacağım? Aralarında ancak eskiden bir münasebet olmuştur deyişim seneler geçtikten sonra bu kadının bir takım planlarla ortaya çıkmasındaki manasızlığı söylemek içindi. Ali Muhsin Bey'e iddia ettiğin gibi âşık olsaydım burada işim neydi? Kopenhang'da kalamaz mıydım?"

Sert mukabele karşısında kalınca, iddialarından hiçbir zaman vazgeçmemekle beraber yumuşamak ihtiyar kadının âdetiydi. Şimdi bir hasbihâl edası takınarak devam etti. "Evet, Muhsin'le aralarında geçen şey pek eski bir maziye ait olabilir. Fakat herhâlde pek ciddi bir şeyler geçmiş ki, bizi görür görmez bu kadın böyle sımsıkı yapıştı. Hem esasen kim bu kadın? Kocası Mısırlı bir Prens'miş, peki ya kendisi aslen nedir? Bütün pırlantalarına ve bir kibarlık cilasına rağmen bazen o kadar adi, hatta iğrenç bir insan hissi veriyor ki!"

"Adi, iğrenç insan" sözünü Madam Blanş Hayreddin Paşa büyük bir istihkar duygusu içinde söylemişti. Aşağı yukarı temiz bir aileye mensup olup aşağı yukarı dürüst bir genç kız hayatı geçirmiş ve Hayreddin Paşa'ya kırk sene evvel ve o daha kolağası iken vararak, kocasına da aşağı yukarı sadık kalmış olan Madam Blanş, şeref ve namus meselelerinde pek kuvvetli prensipler müdafaa eder, hele zevahiri muhafazada pek mutaassıp hareket ederdi. Prenses Müzeyyen Hanımefendi'nin dostluğunu kıymetli ve kârlı bir iş addederek bu dostlukta devam edebilmek için çok dikkatli davranmak lüzumunu takdir ediyor ve bu dostluğu

idame edebilmek için sarfı icap eden dikkatleri şimdi düşünürken ise Prenses'in bir ay on dört gün sonraya isabet eden kendi doğum yortusu münasebetiyle de bir hediye getireceğini içinden hesap ediyordu. Kendi kendine konuşan bir insan edasıyla söylendi: "Ali Muhsin'in bir eski metresi, bir kapatması. Prensesin oğlu olan delikanlının babası belki de kocandır!"

Enise Hanım yeniden hiddetlenmişti. "Amma manasız konuşuyorsun anne!" diye anasını azarladı.

"Bunu bir ihtimal diye söylüyorum. Ali Muhsin'e kadın mühim bir para da kaptırmış olabilir. Hülasa ortada namütenahi ihtimal var!"

Enise Hanım elindeki resimli mecmuayı fırlatıp atarak ayağa kalktı. Bu mevzu üzerinde artık konuşmak istemediği için odasına çekilecekti. Aynı zamanda annesi uzun bir üzüntüden sonra meramına ermiş insanlar gibi ferahlamıştı. Şimdi gözlerinin içi gülerek dedi ki: "İstanbulda herkesi bütün esrarıyla bilen halan Şayan Hanım'a elbette ki, bu kadının mazisi de malumdur. Ona gidip her şeyi öğreneceğim. Zaten buraya taşınalı bir kere olsun ziyaret edemedik. Yarından tezi yok, Beylerbeyi'ne gideceğim."

Enise Hanım hiçbir mukabelede bulunmaksızın odadan çıktı.

V

Enise Hanım'ın yirmi yıllık hayatı hakkında Prenses Müzeyyen Hanımefendi'ye söylediği şeyleri hakikatin hemen hemen tam bir ifadesi saymak imkânsız bir şey değildi. Türk bir baba ile Fransız bir ananın yegâne çocuğu olan Enise

Hanım on dört yaşında iken babası Hayreddin Paşa -o tarihte kaymakam Hayreddin Bey- Viyana'ya ataşemiliter tayin edilmiş ve bundan üç buçuk sene kadar sonra Ali Muhsin Bey de üçüncü kâtip olmuştu. Kendisi o vakit ancak yirmi beş, yirmi altı yaşlarında ve hakikaten yakışıklı bir delikanlıydı. Ve Viyana'da Hayreddin Bey'in meşhur, bu şöhrete de cidden layık olan Ring adlı büyük caddenin nihayetinde, Tuna'nın iç kanallarından birine nazır apartmanının sadık bir müdavimi olmuş ve Madam Blanş'ın son kemal haddine erişmiş güzelliğinin etrafında kısa bir mülazemet devresi geçirip muvaffakiyet ümidi bulunsa bile bu mülazemetten vazgeçerek Enise'ye sevdalanmış, genç kızı istemişti. Ve reddi için Madam Blanş'ın ileri sürdüğü sebepler pek kuvvetli görünmediği ve bu izdivacı Enise de istediği için, nikâhları büyükelçilik binasında, sefaretin imamı vasıtasıyla kıyılmıştı.

O tarihten itibaren ve Ali Muhsin Bey'in üç sene süren Hariciye Nezareti şifre müdürlüğü zamanından sarfınazar edilirse, Ali Muhsin Bey'le Enise Hanım'ın bütün vakitleri Avrupa'nın muhtelif payitahtlarında geçmişti.

Eski bir ulema ailesine mensup ve Kazaskerzade olmak sayesinde Sultan Hamit zamanını itibarlı geçiren Ali Muhsin Bey, kurnaz ve girgin olduğu için Meşrutiyet devrinde de İttihat ve Terakki ricalinin teveccüh ve emniyetini kazanacaktı. Nitekim, yaşı daha kırkı bulmamışken, cihan harbi bidayetlerinde Kopenhag sefaretine tayin edilişi bunun bir delili idi. Bu sefarette hayli karışık ticaret işlerine dalavereli şeylere karıştığı iddia olunmuş, diplomat pasaportuyla mütemadiyen İstanbul'a gidip gelirken muayeneden masun bavullarında altın kaçakçılığı ettiği bile söylenmişti. Bu iddialarda, bu sözlerde iftira hissesi ne

kadar büyük olursa olsun, cihan harbine küçük bir apartmandan başka bir serveti olmadan giren Ali Muhsin Bey'in şimdi bazı bitaraf memleket bankalarına konmuş parasının -Türkiye çapında- mühim olduğunda kimse şüphe etmek istemiyordu.

Fakat, bütün zekâsına veya şeytanetine rağmen Ali Muhsin Bey mütarekede bir şaşkınlık devresi geçirmiş, her birinin eteğinde tükrüğü bulunan Talat, Enver ve Cemal paşaların firarları ile her hüküm ve kudretin bu üç paşanın düşmanlarına, Mehmet Vahdettin'in kapıcı iskemlesine gittikçe daha çok benzemeye başlayan tahtı etrafında toplananlara intikal ettiğine hükmederek koyu bir itilafçı kesilmiş, bu sayede de Kopenhag sefaretini muhafaza etmeye muktedir olabilmişti. Ancak sonra Millî Mücadele muvaffak olmuş, başta padişahları bulunmak üzere itilafçılar memleketten atılmış, resmen ölümünden nice zaman evvel bedensiz bir vücut hâline inkılap eden İstanbul hükümetinin sefaretleri de süprülmüştü. Bu süprülen sefaretlerin sefirleriyle kâtiplerinden kendilerini pek kirletmiş olanlara ötede beride sürünmek, İstanbul'la resmî temasların yanında Ankara ile gizli gizli münasebete girmeye başlamış olanlarına ise Ankara'ya gelip zaferin sarhoşluğu içinde en basit ve mütevazı konfor şartlarının yokluğunu unutmaya çalışan Ankara hayatına katlanmak icap etmişti. Ali Muhsin Bey'i de acaba Hariciye Vekâleti kabul eder, bilahare bir sefarete geçmek üzere merkezde bir memuriyete tayin eder miydi?

Gerçi kuvvetli bir iltimas bulmak yahut öteden beri gizli iman taşıdığına iri göz yaşları dökerek yemin etmek şartıyla bu tamamen imkânsız bir şey değildi. Bununla beraber Ali Muhsin Bey gidip bu göz yaşlarını dökmek tecrübesine girişmek istemedi. Neticede muvaffakiyetten tam bir

ümidi yoktu. Saniyen de servetinin hayatının sonuna kadar kâfi geleceğine kani bulunuyor. Ve alelhusus, milliyetperverliğinin şovenlik derecesine vardığı ve kadın nüfusunun pek az oluşu etrafında türlü hikâyeler anlatılan Ankara'ya, Hariciye Vekâleti'nde bir mevki istemeye gelecek bir sabık sefirin bagajları arasında yirmi beş yaşında, kızı olabilecek yaşta bir dansözün bulunuşundan çok sevimsiz neticeler çıkabileceğini düşünüyordu.

Magda'yı muvakkaten Kopenhag'da ve hatta İstanbul'da bırakarak Ankara'ya gelmek şıkkı da yok değildi. Fakat Ali Muhsin Bey hayatında ilk defa olarak, ellinin eşiğinde ciddi ve derin bir aşkla âşık olmuştu. Birçok sevda muvaffakiyetleri içinde geçmiş ömrünün belki son zaferini teşkil etmek üzere aşkı Magda'nın mukabelesine mazhar olmuş bulunmakla beraber, yalnız başına bıraktığı takdirde bu genç kadının ani zaaflara mağlup olmayacağına, kendisine mutlak bir sadakat göstereceğine emniyet edemiyordu. Opera'da bir balet dansözü olmak, küçücük yaştan başlamak şartıyla uzun seneler çetin bir ders hayatı geçirmeyi icap ettiren bir meslekti. Magda bu ders senelerini geçirmiş ve Opera'nın muayyen terfi haklarına ve mezkûr hakların nihayetinde bir tekaüt hakkına sahip bir mensubu olmuştu. Genç kadın kendisine muayyen bir içtimai mevki de temin eden unvanını ve haklarını terk ederek serveti nihayet baş döndürecek bir hadde varmayan ve geliriyle aynı zamanda ailesine de bakması icap eden orta yaşlı bir adamın peşinde meçhul memleketlere sürüklenmeyi ve bütün hayatını onun keyfine bağlamayı istemiyordu. Şark erkeklerinin memleketlerinde birer müstebit kesiliverdiklerini ise bütün hikâye kitapları yazmıyor muydu?

Fakat, Magda'nın Kopenhag'dan ayrılmamak hususun-

daki ısrarına mukabil, Enise Hanım da behemehâl ayrılmak üzere kocasını azlinden itibaren sıkıştırmaya başlamıştı. Muhsin Bey'in bu sefarete tayininin bir müddet sonra başlayarak, belki altı senelik bir mazisi olan bu rabıtayı, sefirelik mevkiinin türlü zevk ve cazibesi ve sefaret konağı dekorunun teshirkârlığı içinde Enise Hanım fazla üzülmeye layık bir şey addetmezken, sefaret elden gider gitmez bu rabıta nazarında tahammül edilmez bir mahiyet almış bulunuyordu.

Ali Muhsin Bey azledilir edilmez sefaret binasından çıkmak, her binilişte üzerine bayrak asılan otomobili bırakmak icap etmişti. Naklettikleri otelde iratlarıyla geçinen lalettayin bir ecnebi ailesi vaziyetine düşmüş bulunuyorlardı. Ve Kopenhag, Paris veya Roma gibi, vatanlarından ayrılmış ecnebilerin kendilerine bir müddet için veya ebediyen vatan ittihaz edebilecekleri bir yer değildi.

Kışın hararetin pek tabii bir keyfiyet hâlinde olarak sıfır altında otuza indiği ve serin yazlarının çok çabuk geçip gittiği bu şehirden ayrılamayış bir muamma bile olmuyor, zira mâzul Türk sefirinin Opera dansözlerinden birine tutkun olduğu için ayrılıp memleketine dönemediği herkesin malumu bulunuyordu. Diğer taraftan Ali Muhsin Bey'in şahsi serveti ne kadar mühim olursa olsun bitmeyecek bir para, Amerikalı bir iş adamının yahut da bir İngiliz lordunun serveti değildi ve memlekete avdet etmeyen memurların maaşlarını Ankara hükümeti kestiği, yani sefir maaş ve tahsisatının yerine geçecek bir küçük mâzuliyet bile kalmadığı için -Magda'ya verilen paralarda tenzilat yapamasa bile!- karısıyla kızına karşı Muhsin Bey tasarrufa gittikçe riayetkâr bir adam oluyordu.

Eskiden sefaretin resmî meşguliyet ve merasimi, bazen

de sefirle sefirenin ayrı ayrı yerlere davet edilişleri karı ile kocanın her gün birçok saatler ayrı kalmalarını kolaylaştırır ve Muhsin Bey'in Magda'ya tahsis ettiği saatlerin sefirlik meşguliyetlerine mal edilmesine imkân olurdu. Şimdi iş ve resmî ziyaret kalmamış, mukabele etmekten çekinildiği için kabul edilen davetler de azalmış, Magda'ya tahsis edilen saatler için tefsirler bulmak da güçleşmişti. Ve Enise Hanım dar otel odalarında kocasıyla burun buruna yaşamaktan sıkıldığı gibi, o, dansözü ziyarete giderek gece otele çok geç döndükçe de hiddetten köpürüyordu. Bu otelde altı ay süren hayat hakikaten tatsız ve çekilmez bir şey oldu ve bir gün, esasen daima mevcut olan sebepler yüzünden kopan müthiş bir kavga neticesinde, karı koca hayatlarını ayırmaya karar verdiler.

Madam Blanş kızıyla torununu alarak Fransa'nın Almanya hududuna yakın ve bilhassa Stanislas adlı meydanının güzelliğiyle meşhur Nansi şehrine gitmeyi teklif etti. Çünkü kendisi oralıydı. Ve orada hâlâ birçok akrabaları vardı. Fakat Ali Muhsin Bey buna şiddetle muhalefet etti. Suzan artık kocaya varma çağına gelmişti ve ruhen memleketine bağlı olup daima Türkçe kitaplar okuyarak lisandaki bilgisi itibarıyla İstanbul'dan ayrılmamış birçok kızlardan hiç de aşağı olmamakla beraber, babasının dilini koyu bir ecnebi şivesiyle konuşuyordu. Ali Muhsin Bey karısıyla kızının kimbilir kaç yıl kalmak üzere Fransa'ya, hele ikbalden düştükten sonra kendisine âdeta düşman kesilen kaynanasının memleketine gitmelerine katiyen muvafakat etmedi. Eski bir Kazasker oğlu olduğunu her şeye rağmen unutmuyor, kızının orada bir frenkle evlenmesi ihtimalini behemehâl önlemek istiyordu. Esasen bu Allah korkusuna kadar giden hissi, itiyatların bir tesirinden ibaret de değildi.

Kendisini Ankara elbette ebediyen mâzul bırakmaz, nasıl olsa yine hizmete alırdı. Bir frenk damat böyle bir vaziyet için çok ciddi bir mahzur teşkil etme'yecek miydi?

Fransa'ya gitmek bahsinde annesinin tesiri altında kalmış görünmekle beraber, gidip Nansi'de yaşamak Enise Hanım'ın hesabına da uymuyordu. İstanbul'a zihninde bazı projeler kurarak gelmeye hazırlanmış, bu projeleri kurduktan sonra ayrılmak teklifini ileri sürmüştü. Kocasının İstanbul'a gitmeleri hakkındaki ısrarına mağlup olmakta gecikmedi.

Ali Muhsin Bey'in Babıali caddesinde babası Şucaeddin Molla Bey'den kalma, üç katlı ve altında iki dükkâna malik ufakça bir apartmanı vardı. Ve bu apartmanın gelirini karısıyla kızına bırakmayı kabul etti. Bu apartmanla altındaki dükkân, her üç katı dolu olmak ve tamir zaruretleri hesap edilmemek şartıyla ayda iki yüz seksen beş lira getiriyordu. Bu fena bir para değildi. On dört sene evvel ölen paşasından aldığı küçük bir tekaüt maaşına asla el sürmeyen ve bütün küçük Fransız burjuvası gibi tasarrufa gayetle riayetkâr olan Madam Blanş, bu para sayesinde kızı ve torunuyla beraber mükemmelen yaşadıktan başka her ay bunun bir kısmını da mükemmelen bir tarafa koyabilirdi. Fakat Enise bu kadar muktesidane ve inziva içinde yaşarlarsa kızına hiçbir zaman bir kısmet çıkmayacağını ileri sürerek Avrupa'dan gelince indikleri halasının Beylerbeyi'ndeki yalısında hep beraber yaşanmak projesini katiyen kabul etmedi. Bu yalıda geçen bir aylık bir misaferet devresinden sonra Osmanbey'deki apartmanı tutmuş, miktarını kocasına en samimi günlerde bile bildirmediği parasından döşemiş ve eski ahbaplarıyla görüşmeye başlar başlamaz da bir hayli yeni çehrelerle muarefe peyda etmişti.

Fakat, bu yeni çehreler arasında, kendisine hayatını yeni baştan kurmak imkânları verebilecek ehemmiyette olanı yoktu.

VI

Madam Blanş, torunu Suzan'ı da yanına alarak Beylerbeyi'nde Şayan halanın yalısına gitmişti. Büyük ısrar karşısında kalırlarsa geceyi de orada geçireceklerdir. Öğle yemeğini tek başına, bu başbaşa kalıştan büyük sohbet imkânları çıkarmak isteyen Rum hizmetçinin gevezeliklerini dinler gibi görünerek yedikten sonra Enise Hanım yürümek üzere sokağa çıktı. Hava birkaç günden beri kış mevsimi için hakikaten ender bir güzellikte idi. Osmanbey'den Nişantaşı yoluyla Enise Hanım Ihlamur'a inmeyi, oradan Yıldız'a çıkmayı, belki saray methaline, yani Mabeyin kapısına kadar yürümeyi düşünüyordu. İstanbul'a geleli belki ilk defa olarak bugün içinde ümitsiz bir şey hissediyor, mahzun ve yorgun olduğunu kendi kendinden gizlemiyordu.

Böyle tenha yollarda, tanıyacağı hiç kimseye tesadüf etmeden uzun uzun yürümek arzusunu kendisine veren şey de bu hüzündü. Yapyalnız, kırlar ortasından geçerek yapılacak bir seyranı biraz da ihtiyatsız bir hareket bulmuyor değildi. Annesi evde olsa ve nerelerde dolaşmak üzere yola çıktığını bilse, buna muhakkak ki, muhalefet ederdi. Gece Prenses Müzeyyen Hanımefendi ile buluşarak Beyoğlu'nda bir konsere gideceklerdi. Fakat Teşvikiye'ye doğru giderken de, yolunun onun konağının önünden geçeceğini ve pencerelerden görülüp arkasına adamlar yollanılması, çağrılması ihtimali bulunduğunu hesap etti, Ihlamur köşküne

inen kır yollarına konağın arkasına tesadüf eden dar mahalle sokaklarından geçip vardı. Yıldız tepelerini, sonra Boğaz'ı, Üsküdar'la Çamlıca'yı, Marmara methalini tekmil seyreden yüksek sırttan yavaş yavaş aşağı inmeye başladı. Sultan Hamid'in saltanat senelerinde o kadar canlı ve hareketli olan yollarda tek insan yoktu. Yer yer bozulmuş olan şose parça parça bataklık hâli almıştı.

Enise basacağı yerlere dikkat ede ede yürüyordu. Bir müddetten beri takip edildiğini hissetmişti. Ihlamur köşkünün duvarlarına vardığı zaman, kendisini takip eden adımların gittikçe yaklaştığını hissetti. Başka bir zaman fark etmeye bile tenezzül etmyeceği bu hareket, onu birdenbire hiddetlendirmişti. Ve böyle vaziyetlerde peçelerini açıp ve şemsiyelerini kaldırıp çirkin sözlerle erkeğin üzerine yürüyen bazı şirret eski zaman hanımları gibi kaşlarını çatarak, hızla başını çevirdi.

Fakat kendisini epey zamandır takip etmiş ve artık pek yaklaşmış olan insanın Cevat olduğunu görünce güleceği geldi ve hiddeti geçti.

"Başımı çevirip sizi görmeseydim böyle ilanihaye arkamdan mı yürüyecektiniz?" diye sordu.

"Evet."

"Niçin? Yanımdan ve benimle konuşa konuşa yürümek daha iyi olmaz mıydı? Demek ki, musahabemi enteresan bulmuyorsunuz?"

"Sizin musahabenizden daha enteresanını tasavvur etmek imkânsız bir şeydir, bir zevk cürmüdür. Ancak bu kır yollarından, bu tepe ve bayırlardan tek başına gidişin sizi bir maceraya götürmesi ihtimalini hesap ettiğim için bu esrarlı gidişinizi kemali dikkatle, gayet ciddi bir dikkatle takip ediyordum. Evet, keşfedeceğim şeyleri anneme altın

pahasına satmak ihtimalim bulunduğunu da ayrıca hesap ediyordum!"

Her cümlesi bir küstahlık ihtiva ediyordu. Fakat güzelliği, zenginliği ve asla ciddi olmayışı bu küstahlıkları sevimli yapmıyor da değildi. Herhâlde kızmak Enise Hanım'ın hatırına gelmedi. Durdu ve delikanlının yüzüne dikkatle bakarak, annesinin dün herhangi bir ihtimal diye hatırlattığı şeyin, Prenses Müzeyyen Hanımefendi'nin bu Cevat'ı kocasıyla bir münasebetten kazanmış olması ihtimalinin varit olup olamayacağını tetkik etti. Aynı uzun boy, kusursuz endam ve Ali Muhsin Bey'in ağarmaya ve seyrekleşmeye başlamadan evvelki saçları. Fakat yüz hatlarında müşterek bir nokta yoktu.

Enise Hanım bu imtihanı netice için bir endişe duymadan yapmıştı. Cevat'ı sevmek hususunda hiçbir isteği yoktu ve kızının da bu adamla sevişmesine müsaade edecek değildi. Bundan dolayı da bu güneşli ve güzel günde, ciddiye almadığı bu fazla güzel ve süslü delikanlı ile, uzun müddet ahbap kalamayacaklarını düşündüğü yeni muhibbesinin oğluyla şakalaşarak yürümekte bir beis görmedi. Böyle beraber yürüyüşü görebilecek kimselerin dedikodu etmeleri ihtimaline gelince, bu metruk semtlerin kır yollarında kime tesadüf edilebilirdi ki! Zaten kocasından ayrılmış ve ondan kilometrelerce uzak bir şehirde yerleşmiş güzel bir kadın dedikodu ejderi için eşsiz bir şikâr demekti. Enise Hanım yedi kat duvarın ardına kendini saklayarak ve yedi tane kilitli kapı arkasında kilitlenerek yaşasa o dedikodu ejderi bu yedi kat duvarı aşarak veya yedi kilitli kapıdan geçerek şikârını yine elde ederdi. Şu hâlde, dile gelecek olunca böyle zengin, genç ve güzel olduğu muhakkak ve Prens olması da mümkün biriyle dile gelmek tercihe layık bir şeydi...

Gülerek sordu: "Tahmininizde hata etmiş olduğunuzu

hâlâ itiraf etmiyorsunuz. Yani bu yolu biriyle buluşmak üzere yürüdüğüme hâlâ kail misiniz Altes?"

"Hâlâ şüphedeyim. Şu ıhlamur ağaçlarının derinliklerinden kıskanç bir âşıkın elinde hançeriyle dışarı saldıracağını ve şahsımda bir rakip görerek beni hançerlemeye kalkacağını pek mümkün görüyorum."

"Şairane, baş döndürücü cümleler! Kendimizi eski Fransız komedilerinden birinin eşhası sandım. Fakat aziz Prensim, burası bir Fransız sarayının intizamlı ve bakımlı parkı değil, vaktiyle iyi günler idrak ettikten sonra kendi hâline bırakılmış korumsu bir yer. Ihlamur ağaçları var ama o kadar seyrek ki, arkalarında hançerli hiçbir âşıkın gizlenmiş bulunmasına imkân yok. Fakat eğer böyle bir şey olması ihtimali varsa, kıskanç âşıkım sizi gözetliyorsa ve meydana çıkarak gözümün önünde sizi yerlere sermek üzere bulunuyorsa, rica ederim hemen kaçıp gidin buradan! Yoksa ölünceye kadar vicdan azabından halas olamam ve hele size gönlünü kaptıran sayısız hanımefendinin, madam ve matmazelin intikamlarından kurtulmak için Aksayı Şarkt'an uzaklara kaçmam icap eder!"

"Benimle eğleniyorsunuz, insafsızca ve gaddarca eğleniyorsunuz! Bana bir çocuk muamelesi ediyorsunuz!"

Oymalı kapısından içerideki küçük ve bir şeker kutusu kadar süslü köşkün göründüğü kapının önüne gelmiş, köprüye varmışlardı; kışın yağmurlarıyla suları çoğalmış, dere âdeta gürültülerle akıyordu.

Enise Hanım bir kere daha durdu ve Cevat'ın ta gözlerinin içine baktı. Şimdi gayet ciddi idi.

"Eğer bir flörte girişmek bahsi üzerinde isek size haber vereyim ki, beni böyle bir şeyden çekindirecek olan şey asla sizin yaşınız değildir. Yirmi beşindesiniz değil mi? Fakat on

dokuz yaşında da olabilirdiniz. Yaşınıza göre aramızda on dört sene var demektir. Bununla beraber kırk rakamından korktuğum için otuz dokuzda ısrar ettiğimi düşünecekseniz, on beş sene farkı da pervasız kabul edebilirim. Ve işte bu güneşli, ışıklı günde yanı başınızda hiçbir endişe duymadan yürüyorum. Sizinle sevişmek arzusunda bulunsaydım yine yürürdüm. Çünkü zamanın hiçbir ihanetine henüz uğramamış bulunduğumu çok iyi biliyorum!"

Hâlâ köprünün kenarına dayanmış, duruyorlardı. Cevat dikkatle, beğenerek isteyerek bakıyordu. Enise Hanım aynı ciddiyetle devam etti.

"Bundan dolayı da çok genç delikanlı, benim malik olamayacağım bir şey yahut da, malik olduğum takdirde gözlerimden şükran yaşları dökülmesi icap eden bir nimet değildir. Yani, aziz dostum, gençliğinizi harikulade bir taç gibi başınıza koyup huzurunuzda eğilmeme intizar buyurmayınız. Henüz tamamıyla genç, tamamen müşkülpesent olmaya kendinde hak bulan bir kadınım. Gönül oyunlarına girmek için yaşlıca kimseler aramaya asla ihtiyacım yoktur."

Ihlamur ağaçlarının altından yokuşu çıkıyorlardı. Beyaz ve taş karakolun önüne vardılar. Sultan Hamid az ötedeki, şimdi bomboş sarayda yaşar ve İşkodra'dan San'aya, Basra'dan Trablusgarp'a kadar yayılmış ve her an parçalanmak üzere görünen bir imparatorluğa oradan hükmetmeye çalışırken, arabalar, kimisi temiz ve kimisi mülevves devlet ricalini Mabeyin kapısına kadar götürmek üzere mütemadiyen bu şimdi sessiz yoldan çıkarır, bu beyaz karakolun önünden geçirir ve bu karakolun methalinde nöbet bekleyen kırmızı fesli askerler de onlara selam dururlardı. Enise Hanım'ın çocukluğundan bir kaç yıl bu semtte geçmiş ve yolu hemen on beş seneden beri bu taraflara hiç düşmemişti.

Karakolun karşısında, ortasında beyaz taştan abide bulunan geniş sete arkadaşını sevk etti. O zaman Cevat dedi ki: "İsterseniz bu taşın yanında oturalım. Burası arada bir geldiğim ve çok sevdiğim bir yerdir. Sizin de hoşunuza gittiğini görüyorum."

Hayatının hafızadan hiç çıkmayan ilk yıllarından bir kısmını burada geçirmiş olduğunu Enise Hanım söylemeye lüzum görmedi. Cevat paltosunu çıkarıp yere sermişti.

"Oturun ve bana da yanınızda yer verin" dedi.

"Neye paltonuzu çıkardınız? Soğuk alabilirsiniz."

"Hayır, hava çok sıcak."

"Ama biraz terli iseniz!"

"Rica ederim, ret ve ısrar oyununu daha hoş mevzular için yapalım. Eğer yere serdiğim paltonun üzerine oturmazsanız, serili olduğu yerde bırakır ve sizinle beraber yürümekte devam ederim."

Enise Hanım güldü ve paltonun üzerine oturdu. Cevat da yanına, dizlerinin kenarına ilişti ve kadının, içinde lacivert ve sarı noktalar bulunan yeşil gözlerine dalarak, "İzzeti nefsime bugün büyük bir darbe inmiş bulunuyor" diye söylendi.

"Niçin?"

"Bana ehemmiyet vermiyorsunuz."

"Bu hükmün sebebi ne?"

"Baksanıza, benimle bir gönül oyununa girmenin alelade bir şey olacağını söylüyorsunuz. Hâlbuki ben uğrunda cinnetler, cinayetler yapılmaya layık bir genç değil miyim?"

Delikanlı dişlerini bütün beyazlıkları ve kusursuzlukları ile gösteren bir gülüşle gülüyordu.

"Belki, hatta muhakkak bile. Fakat her kadının fevkalade romantik olmasını isteyemeyeceğiniz gibi hatta her romantik kadının da sizi sevmesi icap etmez. Esasen siz

bahsi karıştırdınız. Benim dediğim şudur: Ben henüz bütün taravetini muhafaza eden bir kadın olduğum için sizinle aramızda bir sevişme olursa bunun benim için endişe verecek bir mahiyeti yoktur. Çünkü eğer sevişme iki cins arasında bir muharebe ise bu muharebeye müsavi kuvvetlerle giriyoruz demektir. Benim vaziyetim ne zaman tehlikeli olur biliyor musunuz, benim kuvvetlerim azalmaya başladığı, yani bozulmaya başladığım zaman olur. Hâlbuki herhâlde benden yıllarca sürecek bir aşk da istemiyorsunuz, değil mi?"

Cevat yavaş yavaş sükûnunu kaybediyor, kadına daha yaklaşıyor, kokusunu teneffüs ederek vücudunda onun vücudunun hararetini hissediyordu. Çok yavaş bir sesle, "Böyle uzun bir aşk istemediğimi nereden biliyorsunuz?" dedi.

Bir kahkaha içinde ve küçük bir kız hafifliği ile Enise Hanım ayağa kalktı. "Dehşet, işe ciddiyet karıştırmaya başlıyoruz. Fakat yakındaki evlerin pencerelerine başlar celbetmeye yahut karakoldan neferleri getirmeye hiç hevesim yok!"

Sonra, büsbütün ciddi, ilave etti: "Sakın bu sözlerimi sırf mevkii münasip bulmayışıma, sizden bir garsonyer adresi beklediğime atfetmeyiniz!"

Cevat ne düşüneceğini tayin edemeyerek ayakta duruyor, çok beğenen nazarlarla kadına bakıyordu. Enise eğilip yerde serili duran paltoyu almış, eliyle kenarlarını süpürmüş ve şimdi iki eliyle tutarak Prens'in konağındaki bir hizmet kalfası edasıyla giymesini bekliyordu. Cevat ilk önce buna muhalefet ettikten sonra razı olmayı daha güzel bularak paltoyu giydi. İtaatı Enise Hanım'ın hoşuna gitmişti. Doğurmasını bir zaman çok istemiş olduğu erkek çocuk doğup yetişseydi, hemen hemen bu yaşa gelmiş bulunmayacak mıydı? Âdeta oğluna hizmet eden bir anne duygusu

içinde, ve gayriihtiyari kendi anasının lafını bir kere daha hatırlayarak, delikanlının paltosunun önünü ilikledi ve erkek kardeşinden pek büyük bir abla edasıyla, "Bir dakika bana kolunuzu verin ve sizinle ciddi konuşayım" dedi.

Öyle, kol kola yürüdüler ve gayet ciddi konuşarak beyaz karakolun yanından Abbasağa yokuşunu inerek, Beşiktaş'a varan sokakta ilerlediler.

"Sizinle dostça, ama tamamıyla dostça konuşalım, olur mu Cevat Bey? Belki sizin de hayatta çok arkadaşınız yoktur."

"Çok değil, hatta hiç yok Enise Hanım."

"Deminki mağrur edamı unuttun. Kırkın eşiğine ayak atan bir kadın hiçbir zaman müsterih olamaz. Yakında buruşukların başlayacağını, belki tek tük gelmiş ve koparılmış beyaz saçların artacağını bir an bile unutmuyorum. Bu vaziyette sizin kadar genç ve güzel ve pek çok sevilmek imkânına malik bir delikanlı ile maceraya girip türlü üzüntü içinde kendimi yıpratamam. Herhâlde yaklaşmış bulunan inhitat yolunu daha da yakınlaştırtamam. Başka bir vaziyet içinde olsaydım, anneniz gibi büyük bir servete sahip olsaydım, o zaman mesele değişebilirdi. Fakat öyle değil. Olmayınca da, kalbimi hiçbir çarpıntı ile yormadan beklemek mecburiyetindeyim!"

İçten gelen bir hiddet içinde Cevat'ın kaşları çatılmıştı. Gözleri sokağın bozuk kaldırımlarında, sordu: "Neyi bekleyeceksiniz? Ali Muhsin Bey'in dansözünden bıkarak veyahut dansözü tarafından kovularak avdetini mi?"

Enise delikanlının belki babasının adını anmakta olduğunu bir ihtimal hâlinde düşündü. Anasının sözü bir burgu gibi beynine işlemişti.

"Ali Muhsin Bey'in geleceğini pek zannetmiyorum. Hatta böyle bir ihtimal olsa bile onu bekleyeceğimi pek

zannetmiyorum. Fakat benim yaşıma gelmiş kadınların yirmi yaşında bulamayacakları fevkalade bir erkeği benim çağımda ele geçirdikleri de vaki bir şeydir. Bu ihtimalin yüzde on nispetinde de olsa burada hakikat olabileceğini hesap ettim ve İstanbul'a gelmekte asıl bunun için ısrar ettim..."

Şimdi artık yokuşu birbirlerinin kollarından çıkmış ve hatta biraz birbirlerinden uzaklaşmış olarak iniyorlardı. Enise Hanım bu son sözlerini Cevat'ın annesine yetiştirmesi ihtimalini düşünüyor, fakat bundan dolayı söylediğine pişman da olmuyordu. Ati hakkındaki tasavvurlarının Prenses tarafından bilinmesi, kendisince istenmeyen, korkulan bir şey değildi ki!

VII

Madam Blanş Hayreddin Paşa ile Suzan, Beylerbeyi'nden ancak üç gün sonra geldiler. Büyük hala Şayan Hanım'ı hafifçe rahatsız bir hâlde, yatakta bulmuşlardı. Kadın çok ısrar etmiş, kendilerini bırakmamıştı. Madam Blanş bu yalının eşiğinden kırk iki sene evvel bir mürebbiye sıfatıyla ayak atmış, sonra en büyüğü hemen hemen kendi yaşında olan üç kızın mürebbiyeliğinden onların kaytan bıyıklı ve Hünkâr yaveri kordonlu ağabeyleri Hayreddin Bey'e kendini sevdirmek suretiyle gelin hanımefendilik mevkiine çıkıvermişti. Ve o gün bugündür bu yalıya her avdetinde hafızasında bin bir hatıra birden canlanırdı. Yalının o tarihte beş altı seneden beri sahibi bulunan Hüseyin Hüsnü Paşa uzun yıllar valiliklerde dolaştıktan ve helalinden haramından bir hayli servet topladıktan sonra azledilmiş ve tekaüt

olmuş bir vezirdi ve böyle mâzul ve mütekaitken de dairesinin debdebesini azaltmamayı bir haysiyet meselesi yaparak vükela konaklarındaki hayatın aynını sürmeye itina ediyor, yarını düşünmeden yaşıyordu. Kendisi bir ecnebi lisanı bilmediği ve hatta bir ecnebi lisanı bilmemek şartıyla sahip bulunulması mümkün malumattan da kısmen mahrum bulunduğu hâlde devrin gidişine uymuş, çocuklarını alafranga bir tahsil ve terbiye ile yetiştirmek sevdasına da düşmüştü. O tarihte Fransa'da orta dereceli bir mektepten yeni diploma almış bulunan Madam Blanş'ı Paris büyükelçiliğimiz vasıtasıyla ve zaman için hayli yüksek bir aylıkla getirişi bu maksatla idi. Vakıa küçük hanımlar bu mürebbiyeden pek istifade edemediler. Çünkü dersler bir seneden ziyade devam etmemiş, mürebbiyenin mahdum beyle macerası patlak verivermişti. Gerçi, genç yaver gayet sessiz ve korkak bir mizaçta olduğu gibi ortada da kırılıp dökülmüş bir şey bulunmadığından, Fransız matmazelini bir miktar tazminat ile savmak hiç de imkânsız bir şey değildi. Fakat Avrupa'da tahsil edip memlekete dönen gençlerin sayısı artık artmaya başlamıştı ve bunların çoğu memlekete en adi bir takım genç kadınları zevce adıyla kollarına takmış bulunarak dönüyorlardı. Hâl böyle iken pek eski bir aileye mensup bulunduğunu iddia eden, tavırları nazik, yüzü güzel ve kendisi âlim genç kızı gelin alırsa alafrangalığın ve geniş fikirliliğin son hadlerine çıkacağını Hüseyin Hüsnü Paşa düşünmüş, tek oğlunu kızlarının mürebbiyesiyle evlendirmişti.

Kırk bir sene evvel Madam Blanş'ın düğününün yapıldığı geniş ve o tarihte pek mükellef döşeli yalıda şimdi hala Şayan Hanım tek başına, kendinden yaşlı ve hastalıklı üç eski halayık ve biri sarı biri beyaz iki kedi refakatinde yaşıyordu; ikisi de ölmüş bulunan ablaları gibi kendisinin de

evladı olmamış, kocası rüsumat emaneti mektupçularından Zeynelabidin Bey ise on bir yıl evvel vefat etmişti.

Babasının telkin ettiği alafrangalığın izleri hanımefendide hâlâ mevcuttu. Akran ve emsali olan yaşlı kadınlar gibi saçlarını kına ile boyamıyor, ceket etek giyiyor ve çarşafı manto ile değiştiren ilk hanımlar meyanında bulunuyordu. Madam Blanş'ın bir miktar öğretebildiği Fransızca'yı hemen tamamen unutmuşsa da alafrangalık icaplarından olarak bir zamanlar kullandığı prostelalı Rum hizmetçilerden öğrendiği Rumca'nın birçok kelimesi ile bu Fransızca bakiyesinden kendisine mahsus bir frenk dili vücuda getirmişti. Kibarlık, asalet hususundaki iddiaları ise pek büyüktü. Eski zamanları hatırlayanların gittikçe azalmasından istifade ederek vali mâzulü bulunan babasını eski bir sadrazam ve rüsumat emaneti mektupçusu iken vefat eden kocasını eski rüsumat eminlerinden biri mertebelerine çıkarmış, bir müddet geçtikten sonra kendi de buna can ve gönülden inanmıştı. Hele yaşıyla iddialarını yalanlayacak bir evladı da olmadığı için, elli sekiz yaşında bulunmasına rağmen kırk beşten yukarı çıkmayı şiddetle reddediyor ve kocasının ölümü sıralarında bütün güzelliğine ve taravetine sahip olduğu için devrin en mühim ricali tarafından istendiğini fakat bütün talepleri reddederek Zeynelabidin Bey'in hatırasına sadık kaldığını uzun uzun anlatıyordu.

Bazı mücevherat kutuları ve bir takım antika eşya, çarşı ve Bedesten yolunu tutmuş olsalar bile, aşı boyalı büyük yalıda cihan harbi başlayıncaya kadar oldukça müreffeh bir hayat sürülmekte devam edilmişti. Hatta hanımefendinin Bebek bahçesi önlerinde ve Göksu deresinde görülen bir de mavon kayığı ve bu kayıkta kürek çeken hilalî gömlekli ve dört kaşlı kayıkçısı vardı ki, komşularca Şayan

Hanım'ın bu genç kayıkçıya vurgun bulunup kendisine hayli para yedirdiği Beylerbeyi'nde hâlâ söylenmiyor değildi. Son senelerde ise hanımefendi maişetçe pek dara düşmüştü ve görümcesiyle yeğenleri beraber otururlarsa yalıya bu suretle hem refah hem de hayat geleceğini düşünmüş, ikametlerinin devam edip gitmesini çok istemişti. Lakin Enise Hanım Beylerbeyi'ni tahammül edilemeyecek derecede ıssız bir yer, eşyası ancak birkaç odaya münhasır kalan yalıyı ise içinde barınılamayacak şekilde harap bulmuştu, fakat bunlardan da ziyade Şayan halanın bitip tükenmez dedikodularının daimi muhatabı olarak yaşamaya kendinde cesaret görmemişti. Şehre her inişinde kupa ve fayton konak arabalarının ve üç çifte kayıkların hasreti içinde yanarak dolaşan, itile kakıla bindiği tramvaylar içinde bu tramvayların iki tarafından geçip giden otomobillere sonsuz bir kinle bakan ve bundan dolayı bütün hayatını harap yalısında mahpus gibi geçirmeyi tercih eden bu kadın bu kadar havadisi, İstanbul'la Ankara'nın en son türemiş çehrelerine ait olanlar da dahil bulunmak üzere bu kadar malumat ve dedikoduyu kimden, nasıl öğrenebiliyordu? Esasen Hüseyin Hüsnü Paşa yalısına komşu olan bütün köşk ve yalılarda da vaziyet aşağı yukarı aynıydı. Bu yalı ve köşkleri mantıksız nispetlerde büyük yaptırdıktan sonra bu dünyadan göçüp gitmiş paşaların karıları, kızları, gelin ve torunları aynı münzevi ve mahzun hayat içinde, tamir ettiremedikleri çatılar altında, bir apartman arsası olabilecek genişlikteki odalarda kışın bazen titriye titriye, en nadidelerini çoktan çarşıya yollamış bulundukları eşyanın bakiyesi üzerinde her gün hesaplar kura kura, amelmande eski hizmetçileriyle yüz göz yaşıyor, fakat bütün olup bitenlere de vâkıf bulunuyorlardı. Çünkü bu yalı ve köşklerin bir ikisinin

küçük beyi zararsız bir iş sahibi olabilmiş veya küçük hanımı yeni devir mensuplarından bir kocaya varabilmişti. Ve bu, küskün ve ölgün kibarlar semtinin her şeyi öğrenmesi ve havadislerin bütün bu harap köşk ve yalılara yayılması için kâfi geliyordu. Ancak, eski ve yeni devrin namütenahi çehresine ait sayısız dedikodu Madam Blanş'ın önünde birkaç kere geçit resmi yaptığı hâlde, Şayan Hanım Mısırlı Müzeyyen Hanım'ın eski zamanları hakkında ne yazık ki, yeni bir şey söyleyememişti. Bu kadını tabii biliyordu, aşırı derecedeki zenginliğine ait hikâyeleri dinlemişti, kocasının bir Prens değil, lakin sadece vazifesinden iş işten geçtikten sonra kovulmuş bir kâhya olduğundan da haberdardı. Kendisini bir gün, bir vezir konağındaki mükellef düğünde görüp tanımıştı da. Bu, hürriyetin ilanından dört yıl kadar evvele tesadüf ediyordu ve Müzeyyen Hanım o tarihte henüz prenseslik davasına kalkmamış bulunuyordu. Şayan Hanım Müzeyyen Hanım'ın mazisinin o kadar cahiliydi ki, romatizmalarına hiç de yaramayan bu seyrana çıktığına Madam Blanş hayıflandı da. Zaten evvelden ihtiyatkâr davranmış, kendisine bu yabancı kadın tarafından hediye edilen bilezikten bahsetmemesini Suzan'a vapur henüz Kuzguncuk önlerinde bulunduğu esnada tembih etmişti. Hatta aralarında hiçbir dostluk bulunmayarak Mısırlı Müzeyyen Hanım'a ancak bir kere bir davette rastlayıp bir müddet konuşmuş olduklarını söyleyecekti.

Ama ne çare ki, bahsi hemen ilk hoş beşten sonra Şayan Hanım'a açmı, "Hemşire" demiş, "Mısırlı Prenses Müzeyyen Hanım'la hemen bir aydan beri Enise'nin içtikleri su ayrı gitmiyormuş. O kadının yanında daima böyle içtiği su ayrı gitmeyen bir ahbabı vardır. Üç sene evveline gelinceye kadar eski sadaret müsteşarı Sadık Bey'in kızı Hayrünnisa

Hanım'la can ciğerdi. Kadıncağızı kaç senelik ayalinden ayırttı, ölünce de iki üç ay siyahlar giydi. Enise'ciğim melek ahlaklıdır. Ben bunu çok iyi bilirim ama ihtiyatsız hareketlerle elaleme dedikodu sermayesi vermeye de ne lüzum var?"

Madam Blanş Hayreddin Paşa sonsuz bir hayrete düşmüş görünmüş, bu derin dostluğun tamamıyla uydurma bir şey olduğuna, arada sathi bir muarefeden başka bir şey bulunmadığına yeminler etmiş, sonra lakayıt bir eda ile Mısırlı Müzeyyen Hanım'ın mazisi hakkında sualler sormuş, bilmediği ve merak ettiği noktaları öğrenmeye boş yere çalışmıştı...

VIII

Madam Blanş Hayreddin Paşa ile torunu Suzan Hanım Osmanbey'deki apartmana üç gün sonra avdet ettikleri zaman orada hizmetçi Katina'dan başka kimseyi bulamadılar. Rum kızı, Prenses'in dün gelerek hanımefendiyi götürdüğünü, hanımefendinin dün gece Prenses'in konağında kaldığını, hâlâ avdet etmediğini söyledi ve, "Kanumefendi siz gelince hemen gel haber ver, dedi" diye ilave etti.

Madam Blanş bir dakika hiçbir cevap veremedi. İçinde birçok hisler karışıverdi. Hayatında günahları olmuşsa bile bu eski zamanlarına taalluk eden ihtiyar kadın, kendi ırkına ve dinine mensup bir adamdan dünyaya getirmediği için bazı bazı kendine tamamen yabancı bulduğu kızına karşı, bu gece misafirliğinden dolayı sonsuz bir hiddet ve âdeta nefret duydu. Ahlak kitaplarındaki düsturlardan da sarfınazar, kızına çok iyi bir kısmet çıkarsa kocasıyla arasındaki fiili ayrılığın hukuki ayrılığa tahvil edilmesini, yani

Enise Hanım'ın Ali Muhsin Bey'den boşanıp bu fevkalade kısmete varmasını, ana kız kısa ve açıkça söylenilmesinden çekinilmiş cümlelerle kararlaştırmış bulunuyorlardı. Şayan Hanım'ın dediği veçhile Mısırlı Müzeyyen Hanım'la arasından su sızmaz bir mahluk hâline girmek değil fevkalade, hatta alelade kısmetleri bile ürkütecek bir vaziyet olmaz mıydı? Madam Blanş Hayreddin Paşa tamamıyla şark memleketlerine ait seyyiattan addetmekte inat ettiği bu su sızmaz dostluk yolunda bir hatve teşkil etmesi endişesiyle bu misafirliğe hemen son vermeyi münasip buldu. Kızı hakkında bu neviden bir şüphe belki de içinde doğmamıştı. Fakat suizanlara hedef olduktan, berbat dedikodulara mevzu teşkil ettikten sonra masumiyetin ne kıymeti olacaktı! Yaşlı kadın Suzan'ı apartmanda bıraktı ve emrettiği yorgunluk kahvesini alelacele içip fena pişirildiği hakkında Katina'ya bermutat çıkıştıktan sonra apartmanın taş ve dik merdivenlerini hafifçe topallaya topallaya indi. Teşvikiye'de Prenses Müzeyyen Hanımefendi'nin konağını boyladı.

Fakat orada da kimseyi bulamadı. Dün gece konakta büyük davet ve saz varmış. Geç yatılmış. Bugün de havanın fevkalade güzelliğinden istifade edilerek otomobillerle Büyükdere'ye kadar uzanmışlar. Genç Prens de Beyoğlu'na indiğinden konakta şimdi kimse yokmuş. Ancak Prenses'le hanımefendi akşama doğru mutlaka döneceklermiş.

Bu izahatı, bacakları hiç kımıldamaz gibi adımlarla ilerleyen ve ayaklarının yerlerde basışından en hafif bir ses çıkmayan baş kalfa Şayeste Hanım vermişti. Prenses'in huzurunda el pençe divan durmakla beraber konakta herkesin emirlerine pervane gibi itaat edişleri bu kadına bir daire müdiresi, Müzeyyen Hanım'ın prensesliği kabul edilirse

bir saray nazırası manzarası veriyordu. Ve gergin saçlarının üzerine konmuş hotozu, sade boynu ile bileklerinde birer beyaz kumaş parçasından sarfınazar tamamen siyah olan ipek elbisesi ve belindeki ince kuşaktan zinciriyle sarkan hesapsız anahtarıyla hakikaten ender görülebilir bir manzarası vardı. Gerçi kapının ta kenarındaki iskemleye âdeta ilişerek ve ellerini kavuşturarak oturmuştu. Bununla beraber Madam Blanş'a oturacağı koltuğu, baş köşede olmamak şartıyla kendisi intihap edip göstermişti. Sonra da, gözleri muhatabının dizlerinden yukarıya çıkmadan ve sözleriyle sesinde ne tasvip, ne takdir, ne takbih, ne de istihza ifade etmeyen bir eda ile malumat vermişti. Kendisine sualler sorulsa tafsilata girişecek, acaba bazı ip uçlarını isteyerek veya farkında olmadan verecek miydi? Fakat Madam Blanş Hayreddin Paşa, Şayeste Hanım'a hiçbir yeni sual sormadı ve o sözlerini bitirince, "Büyükdere'den geldikleri zaman bizim apartmana döndüğümüzü kızıma söyleyin efendim" dedi. Ve gümüş zarflı fincanla gelen kahvenin yarısını bile içmeyerek konaktan ayrıldı.

Enise Hanım apartmana ortalık kararmaya başlamış ve elektrikler artık yanmışken geldi. Anası ile kızının Beylerbeyi'nden avdetlerini öğrenince, Prenses'in gece yemeğinden sonra gitmesi hakkındaki rica ve ısrarlarını kabul etmeyerek evine dönmüştü. İlk söz olarak annesine, "Neden üç gün kaldınız? Halayı bu kadar sevdiğinizi bilmiyordum" diye sordu.

Madam Blanş kaşlarını hafifçe çattı ve kızının buna pek hiddetlenmesine rağmen daima sırtında taşıdığı siyah ve eski atkı ile omuzlarını sıkı sıkı sararak, "Halanı sevmediğim bir zamanı hatırlamıyorum. Fakat böyle üç gece kalmaya da niyetim yoktu. Ancak o kadar ısrar etti ki, bırakama-

dık. Bırakmamakla hayli hata etmiş olduğumu da döner dönmez anladım."

Kelimeler üzerinde ağır ağır durularak söylenmiş olan bu son cümledeki ima ve sitemleri Enise Hanım anlamamış görünmeyi tercih ederek sordu: "Öğrenmek merakında bulunduğunuz şeyleri öğrenebildiniz mi bari?"

"Kısmen. Ancak bu kadının Ali Muhsin Bey'le bir macerası olup olmadığı hakkında halanın bir malumatı yok."

"İsabet!"

"Bu kelimeyi niçin kullandın?"

"Bunu daha sonra anlatırım. Siz hele öğrendiklerinizden bahsedin!"

Madam Blanş zihnen aradı, hemen hiçbir yeni şey bulamadı ve tekrar analık vazifelerini hatırlayarak dedi ki: "Halan Müzeyyen Hanım'ın pek mülevves bir mahluk olduğunu, iğrenç şöhretini söylüyor. Bu kadının ahbaplıklarına ait uzun listeye bu gidişle benim kızımın adını da koyacaklar. Görümcem gibi ben de bu samimiyetin artık hakikaten tehlikeli bir hadde vardığı fikrindeyim."

Enise Hanım hiddetlenmişti ve geçmiş zamanlara ait türlü macerasını pek güzel bildiği halasına hücum ederek, "Şayan hala için temiz kadın var mıdır ki, Prenses Müzeyyen Hanım yahut sadece Müzeyyen Hanım olacak! Şimdi onun gevezeliklerini ve iftiralarını bırak da beni dinle anne. Prenses bugün oğluna benden Suzan'ı istedi. Ne dersin buna?"

Fransız kadını bir şaşkınlık dakikası geçirdi. Onun paraya karşı derin bir tazim ve aşkı vardı. Mezarına yaklaşmış olduğu şu anda bu tazim ve aşk, uzak memleketinden hafif bavuluyla fakir bir kız olarak Beylerbeyi'ndeki mükellef yalıya geldiği gündeki kadar sonsuzdu. Heyecandan biraz titreyen bir sesle sordu: "Sen ne cevap verdin?"

"Tabii kati bir cevap veremedim."

"Neden? Babasının reyini istemek icap ettiği için mi?"

"Evet."

"Peki, Cevat ne diyor? O da istiyor mu?"

"Cevat'ın bir şey demesi henüz bahis mevzuu değil. Zaten haberi yok. Prenses ona bizim kabulümüzden sonra söyleyecek."

"Peki, ya oğlan reddederse?"

"Prenses buna binde bir nispetinde bile ihtimal vermiyor. Çünkü mal kendisine ikinci kocasından kalmış. Cevat'ın babası da Prenses'in ilk kocası. Yani oğlan yegâne varis, fakat şu anda bir çöpe sahip değil!"

"Cevat'ın babası kimmiş, onu da öğrendin mi?"

"Prenses bana delikanlının nüfus tezkeresi ile bazı başka vesikalar gösterdi. Cevat'ın babası İstanbullu, Dahiliye Nezareti'nde Hayrullah Bey isminde bir küçük kâtip. Cevat henüz kundakta iken ölmüş. Prenses ikinci kocasına bu adamdan dul kalışından üç sene sonra varmış. Mısır prenseslerinden birinin dairesine kâtip olarak girmiş. Kocası onu bu Prenses'in yanında iken tanımış ve severek almış..."

Madam Blanş kirpiksiz gözleri dalgın, alnındaki çizgiler artmış, sigara üstüne sigara yakıp söndürüyordu. Dedi ki: "Peki yarın bu Cevat'ın hayatını kazanması icap etse ne iş tutabilir? Tahsilsiz, terbiyesiz, şımarık bir oğlan!"

"Prenses'in ayda kati olarak iki bin Mısır lirası iradı varken böyle bir sualle zihnimi yoramam!"

"Fakat ana oğul darılabilirler, kadın da oğluna her yardımı birden bıçak gibi kesebilir! O zaman Prenses'in ölümüne kadar oğlanın bizim ekmeğimizi yemesi icap edecek. Karı da pehlivan gibi bir şey, kimbilir kaç sene daha yaşar!"

"Merak etmeyin, Prenses evlenirken Cevat'ın üzerine bir miktar mal terk edecektir."

"Bu iyi, fakat düşünülmesi yine icap eden bir mesele kalıyor..."

"Bu, eğer Ali Muhsin Bey'in reddetmesi ihtimali ise Suzan artık koca kızdır. Babası razı olmasa da kocaya varabilir."

"Fakat Suzan'ın Cevat Bey'i reddetmesi ihtimalini de hesap etmeli değil miyiz?"

Enise Hanım kendi hesabına ve belki içi yanarak reddettiği delikanlıya Suzan'ın nasıl hayran olduğunu ve bu hayranlığı gün geçtikçe büsbütün gizleyemez bir hâle geldiğini düşündü, istihfafla omuzlarını silkti: "Merak etme, Suzan'ın reddetmeyeceğinden eminim" dedi.

Buna dair belki daha başka sözler de söyleyecekti. Fakat devam edemedi. Genç kız süzülür gibi içeriye girmiş bulunuyordu.

IX

Aynı günün gecesi Prenses Müzeyyen Hanımefendi ile oğlu arasında kısa fakat oldukça şiddetli bir sahne geçti ve Cevat Bey bu sahne sonunda Suzan Hanım'la evlenmeyi kabule mecbur kaldı. Enise Hanım'ın akşam yemeğinden evvel gidişine biraz üzülmüş olan Prenses, kendilerine dalkavuk nazarıyla baktığı bir iki misafirle beraber yemek yemiş ve bunu onlara karşı fevkalade bir iltifat sayarak sofradan kalkılır kalkılmaz hemen üst kata, kendi dairesine çekilmişti. Soyunduktan sonra, yatak odasının yanındaki küçük salonda şezlonga uzanmış, baş kalfa Şayeste Hanım'a dizlerini ovduruyordu. Ve yavaş yavaş gözleri kapanıyor, dün geceki meclislerin hâlsizliğine Büyükdere seyranının yorgunluğu

da katıldığı için arada bir kendinden geçiyor, hazım biraz ilerler ilerlemez yatmayı düşünüyordu. Cevat birden içeri girdi ve Şayeste'yi koltuklarından tutup evvela oturduğu tabureden, sonra yerden kaldırdı, itirazlarına rağmen bu vaziyette kapının önüne kadar götürdü. Orada bıraktıktan sonra da koşarak döndü, şezlongun ayağına doğru konmuş olan münhal tabureye oturdu, annesinin ince ipek çoraplar içinden türlü ilaçla dökülmüş sert ve sık kıllarının kökleri farkolunan bacaklarını dizlerinin üzerine çekti ve küçük bir çocuk edası ve şımarıklığıyla söylendi: "Anneciğimi ben ovacağım; hem ovacağım hem de kendisine gizli şeyler söyleyeceğim!"

Şayeste Hanım sessizce kapıyı açtı. Kapının önünde emir beklemişti. Müzeyyen Hanımefendi bir şey söylemeyince dışarı çıktı, kapıyı ana ile oğulun üzerlerine kapadı.

Prenses gözlerini açmış, lakin bir şey söylememişti. Fakat bu cilvelerden sonra oğlunun para isteyeceğini derhâl anlamıştı.

Yüzünde tebessümler dolaşarak, Cevat kalın bacakları yavaş yavaş ovmaya başlamıştı. Prenses dedi ki: "Söyle bakalım derdini. Acele et, çünkü yorgunum, hemen yatacağım."

"Söylemeliyim ama korkuyorum."

"Hiç korkma. Az isteyeceksen veririm. Çok şey isteyeceğin takdirde ise, ne kadar dil döksen, vermek niyetinde değilim."

Cevat başını annesinin dizlerine bıraktı, koyu kumral, gümrah ve uzun saçlarını Prenses'in küçücük inciler işlenmiş beyaz ipek geceliğinin üzerine yaydı. Sonra yine bir çocuk sesi ile konuştu: "Peki anneciğim, vermeyin isterseniz. Şanınıza ne düşerse onu yapın. Fakat verirseniz duyacağım minnettarlık hudutsuz olacaktır."

"Bakındı hele!"

"Evet, hudutsuz olacak!"

Prenses kalın ve kısık kahkahalarından birini fırlattı. Ve oğluyla yahut Şayeste ile başbaşa kaldığı zaman hususiyetlerini kaybetmeye dikkat etmediği şivesinden, bazı kelimeleri telaffuzundan aslını yine belli ederek sordu: "Bu para ile ne yapacaksın bakalım? Aylık harçlığını şimdiden tükettiğini elbette iddia edemezsin. Şu hâlde bu yeni tahsisatın sarf yeri neresi oluyor?"

Cevat başını kaldırmış, sinsi sinsi gülüyordu. Prenses Müzeyyen oğluna karşı meşhur Rus imparatoriçesi ikinci Katerina gibi hareket ederdi. Onun çoluğundan çocuğundan hiçbir şeyi gizlemeyerek torunlarının önünden bunlar yaşındaki bir delikanlı kolunda her gece yatak odasına çekilmesine benzeyen işleri olurdu. Ve Cevat anasının zaaf ve heveslerini içinden sadece gülünç bulur, bunların gelip geçici olanları için kendisine takılır, ciddi gibi bir mahiyet aldıkları zaman ise bunları ilham edenlere karşı saygı göstermekle nefsini mükellef sayardı. Mesela, Beylerbeyi'ndeki yalıda Şayan Hanım'ın bahsettiği Sadık Bey'in kerimesi Hayrünnisa Hanım'a karşı bir teyze muamelesi etmiş, pek hürmetkâr davranmıştı. Buna mukabil de anasına türlü macerasını birçok tafsilat ile anlatmakta mahzur görmez, konağa gelen genç kadınlardan hangisi ile bir münasebet tesis edecek olsa anasına yetiştirirdi

Suale cevap vererek dedi ki: "İstediğim para ile ne yapacağımı katiyen söyleyemem. Çünkü bu parayı âdeta size karşı kullanacağım."

Prenses Müzeyyen'in derhâl hafifçe kaşları çatıldı, iri burun delikleri kımıldadı. "Anlamadım!"

"Uzun izahat veremem. Artık yanınızdan ayırmadığınız

pek güzel bir kadını, mahzunluğunu pek de fark edemediğim mahzun bir kalbi fethetmek için fevkalade bir hediye almak istiyorum."

"Ne mesela?"

"Daha tayin etmedim. Fakat herhâlde sizin almaya kıyamayacağınız kadar fevkalade bir şey olacak!"

Müzeyyen Hanımefendi'nin gözlerinde artık hiç uyku bulanıklığı kalmamıştı. Oğlunun kucağından ayaklarını çekti ve şezlongda doğrulup oturarak, çok sert bir sesle, kelimeleri asabiyetinden âdeta bir Ermeni şivesiyle telaffuz ederek sordu: "Yani bu hediyeyi Enise Hanım'a mı alacaksın? Harikulade hediyenle onun kalbini mi fethedeceksin?"

Cevat taburede, kalkmak isteyerek fakat kalkmaya cesaret edemeyerek, mıhlı gibi kalmıştı. "İşin bu kadar ciddi olduğu hatırıma gelmemişti. Baltayı taşa vurduk!" diye düşünüyordu. Sersemlemişti.

"Cevap versene! Neden dut yemiş bülbüle döndün? Emsalsiz, harikulade hediyenle Enise Hanım'ı mı ele geçirecektin? Yoksa ele geçirdin de bu hediye teşekkür makamında mı takdim olunacak?"

Cevat birden korktu. Son sual hemen hemen hakikati ifade eden bir şey olmuştu. Çünkü Enise Hanım'la üç gün evvel sokakta bir kere daha, yine tesadüfen karşılaşmışlardı. Ve bu sefer Maslak yolunda araba ile yapılan bir seyranda -onun bugün annesine refakat ederek muhteşem otomobil içinde gidip geçtiği yolda yapılmış bir seyranda!- kendisini kollarına almış, baş döndürücü kokusunu teneffüs etmiş, dudakları dakikalarca dudaklarına yapışık kalmıştı. Enise Maslak yolundan ayrılarak işgüzar arabacı tarafından bomboş kırlara çekilmiş kira arabasının içinde gerçi kendini vermemiş fakat Cevat'ın söylediği yere tam yarın için

gelmeyi kabul etmiş, kollarının arasında gerinip ürpererek, "Evet, ben de sizi seviyorum. Niçin sevişip mesut olmayalım!" demişti. Fakat bütün bu şeyleri itirafın pek büyük bir hata olacağını, eğer anlatırsa annesinin kendisini affetmeyeceğini hissederek Cevat sustu.

"Sana fevkalade bir hediye alman için zaten para verecektim. Ancak böyle fevkalade hediyeler müstakbel kaynanalara değil nişanlılara verilir. Yani hediyeyi anaya değil, kıza takdim edeceksin. Ne demek istediğimi bilmem anladın mı?"

Bunu en ahmak insan da anlayabilirdi. Delikanlı hiçbir şey söyleyemeden bakıyordu. Ayağa kalkmıştı, kolları iki yanına sarkıyordu. Manasız ve sevimsiz bulduğu, kendisine karşı hiçbir heves beslemediği bir genç kızla evlenmek esasen hazin bir şeydi. Ayrıca da, bu şartlar içinde yapılacak bir izdivaçtan istikrah duydu. Onun böyle her şeye rağmen temiz kalmış hisleri, ruhunun çabuk mağlup olsa da aksülamelleri, isyanları olurdu.

Müzeyyen Hanımefendi, "Sualime cevap vermiyorsun" diye ısrar etti.

"Cevabımın sizi memnun etmeyeceğinden korkuyorum."

"Sana Enise Hanım'ın kızını alacağım. Her ikiniz de evlenme çağına girmiş gençlersiniz. Suzan'ı annesinden istedim, o da derhâl muvafakat etti."

"Muvafakat etti, öyle mi?"

"Ne zannediyordun?"

Maslak yolunda o kadar zevkle alınmış ve verilmiş buseleri ve yarına ait vaadi düşünerek, Cevat bir cevap veremedi. Evvelki geceki saz ve içki âlemini, gecenin konakta geçirilişini, bugün Büyükdere'deki yalıya kadar gidilişi, bütün bu şeyleri kendisine bir ihanet saymamakta inat

etmiş, "Ben de sizi seviyorum!" sözlerini söyleyen sesin hararetinden şüphe etmemekte ısrar etmişti. Şimdi her şey yeni bir ışık içinde, iğrenç görünüyordu.

"Enise Hanım kocasına yazacak. Muhsin Bey'in reddedeceğine ihtimal vermiyor. Fakat farzımuhal reddedecek bile olsa Suzan yaş itibarıyla istediğine varmak hakkına sahiptir. Yani bu işe olmuş bitmiş nazarıyla bakabilirsin!"

Ve Cevat işe hakikaten olup bitmiş nazarıyla baktı. Bir babası olsa ve bu servet babasına ait bulunsaydı, belki kafa tutabilir, karşı gelebilirdi. Fakat zengin kadın, servet kendine ait olup erkeği bu servetle elinin içinde ve hükmünün altında tutan kadın, kadın ana ve erkek evlat da olsalar kaya gibi bir mahluk oluyordu. Cevat reddetmeye, pençeleşmeye cesaret edemeyecekti. Hatta, sonra mağlup olmak şartıyla isyan etmek cesaretini bile kendinde bulmayarak sade şikâyet etti.

"Ben Suzan'a karşı en küçük bir yakınlık bile duymadım. Beni hiç sevmediğim, hiç hoşlanmadığım bir kıza vermeye gönlün nasıl razı oluyor anne?" diyebildi.

Prenses Müzeyyen omuzlarını silkti ve bir cevap vermedi. Kendisine karşı en küçük bir fedakârlıktan çekinmiş, hakikaten çirkin ve adi bir şekilde hareket etmiş olmasına rağmen, Cevat'ın babası hayatında ilk ve son defa olarak sevmiş bulunduğu erkekti. Biraz da onu bu adamdan dünyaya getirdiği için Müzeyyen Hanım oğluna karşı daima sevgi ve bağlılık göstermiş ve şimdi değil, hayatının çok fena günlerinde de, yani daha sonra İstanbul'un başına bir Prens Abdülmuttalip Paşa kesilecek adamı Kahire'de tanımadan evvel de, evladına iyi bakabilmek için çok sıkıntıya, çok mahrumiyete, çok fedakârlığa katlanmıştı. Fakat yaşlandıkça hodkâmlığı ve müstebitliği artmış bulunu-

yordu. Şu anda bütün sevgi ve şefkat hislerini kaybetmiş, kendi zevk ve tahakküm haklarına bir kaplan gibi sarılmıştı. Şezlongun üzerinde kaşları çatık, gözleri yerdeki halıda, düşman edasını muhafaza ederek sessiz duruyordu. Cevat yeni hiçbir söz ilave etmeden, fakat her şeyi kabul ettiğini tavırlarındaki aciz ve tevekkülle anlatarak odadan dışarı çıkacaktı. Fakat birden, nerden aldığını ve niçin itaat ettiğini kendisinin de bilmediği bir kuvvete mağlup, olduğu yerde dikilip kaldı. "Ben yirmi beş yaşındayım anne. İstediğim kızla evlenmek hakkımdır" dedi.

Prenses kulaklarına inanamadı, gözlerinden hiddet, âdeta bir karartı geçirdi. Yerinden fırlayarak oğlunun üzerine yürüdü ve, "Ne dedin? Bir daha söyle bakayım? Yirmi beşine gelmiş, istediği kızla evlenmek hakkını kazanmış herif anasına avuç açmaz. Git, gözüm görmesin!" diye haykırdı.

Prens Cevat Bey bir kabahatine binaen huzurdan kovulmuş ve birkaç gün meydana çıkmaya cüret etmeyecek bir köle zilletiyle dışarı çıktı ve koridorda kendini bir derece topladı. Odasına vardığı zaman elan sıkılmış, hatta mahzun bir hâlde idi.

Fakat yavaş yavaş teselli buldu. Enise Hanım'ı kendisi için mahvolmuş saymaya sebep de yoktu ki! Kaynanalarla damatlar arasındaki gizli münasebetlere dair yapılmış türlü darbımeselleri hiçbir sebep olmadan elbette ki, uydurmamışlardı! Mesele müstakbel karısından ve hele annesinden her şeyi çok iyi gizlemekten ibaret kalıyordu.

X

Enise Hanım da Cevat Bey gibi hesaplar yapabilir, "Madem

ki, damatları ile sevda oyununa girmiş kaynanalar bir takım darbımesellere vücut verecek kadar çokmuş, niçin ben de onlardan biri olmayacak mışım?" diye düşünebilirdi. Fakat bir de bu kirle kirlenmeyi istemiyordu. Cevat'la başlamış ve neticeye zaten gitmemiş olan münasebet artık tamamıyla maziye intikal edecek, kızının saadetine engel olmayacaktı. Fakat müteessirdi. Kendisinden on beş yaş genç olan bu delikanlının kollarında, Maslak yolundan kırlara dalmış kira arabasının içinde geçen dakikalar hakikaten nefis, baş döndürecek ve artık unutulamayacak kadar güzel dakikalardı. Bugün buluşmayı o dakikalarda kararlaştırmış oldukları yuvaya gitmeyecek, bu yuvadaki saadeti ebediyen tatmayacaktı. Buna yanıyordu. Fakat Prenses'in birdenbire yaptığı teklifi nasıl reddedebilirdi? Bu izdivaç, kızı için hakiki bir devlet kuşuydu. İki bin Mısır lirası servet her ayıbı, her levsi kapayıp yok eden bir güneşe benzetilebilirdi. Suzan'ı bu fevkalade kısmetten mahrum etse hem kızının düşmanlığına maruz kalacak, hem de Prenses'le arasındaki dostluğa nihayet vermek icap edecekti. Enise Hanım kocasının memlekete getirmekten imtina ettiği servete güvenemiyor, mevkiini emin hissetmiyor, bu vaziyette levslerine artık zaten bulaşmış olduğu dostluğa iki elle sarılıyordu.

Yarın belki birden görünmeye başlayacak buruşuklara rağmen her şeyi teperek, her şeyi bozarak Cevat'ı bırakmamak; bu ciheti bir dakika bile düşünmedi. Delikanlıya karşı duyduğu arzu belki de kalbinden değil vücudundan gelen bir şeydi, sonra da ona güvenilemeyeceğini, bu oğlanın anasına karşı isyan edemeyeceğini takdir ediyordu.

Fakat faraza Cevat isyan edecek olur ve anası tarafından kovulursa ne olacaktı? Apartmanın beş on lirasından bir miktarını da genç âşıkına mı ayıracaktı? Enise Hanım yaşlı,

çirkin fakat pek zengin ve mevki sahibi bir adama varmak hırsıyla yirmi senelik kocasından ayrılmış olmakla itham edilmeyi kabul edebilirdi. Fakat anası vermezse beş parası olmayan ve hemen hemen oğlu yerinde bir delikanlı uğrunda çılgınlıklar yapan bir kadın hâline gelmek, sefaret etiketleri içinde yoğrulmuş ruhunun kabul etmeyeceği bir şey olacaktı. Geceyi kalbinden Cevat'ın yerleşmeye başlayan sevgisini çıkarmaya çalışmakla geçirdi ve çok az uyudu. Bu âdeta uzvi, bedenî bir ıstıraptı. Uykuya dalmak isterken birden yüreği sanki sızlıyor ve bu sızının Cevat'ın unutulması icap eden sevgisinin isyanı olduğunu güzel kadın bir lahze düşünüp araştırdıktan sonra hissedip anlayabiliyordu. Uykuya geç dalabildi ve geç uyandı. Uyandığı vakit kararını katiyetle vermiş olduğunu hissetti. Vaziyetten Suzan'ı haberdar edecek, ona müjdeyi verecekti.

En soğuk havalarda da ihmal etmediği duşunu yapıp yemek odasına geldiği zaman masa başında yalnız annesini buldu. Suzan daha gelmemişti. Yün terliklerini sürükleyerek, saçı başı iyi taranmamış bir hâlde hizmet eden Katina'ya: "Git, küçük hanımı çağır" dedi.

Gözlerinden hiçbir şey kaçmayan Madam Blanş yüzünün yorgun hatlarını ve bozuk yüzünü fark etmişti. Biraz konuşacak olsaydılar, daha başka şeyler de anlayabilirdi. Fakat konuşmak imkânı olmadı: Suzan gelmişti. Annesiyle büyük annesini her sabah gibi, evvelkisini sağ yanağından ve ikincisini alnından öptükten sonra masada mutat yerine oturdu. Bu yer, ışığın geldiği taraftı ve kızının bu sabah ışığı içinde görünen yüzüne Enise Hanım dikkatle baktı. Bu kıza güzelliğinden hiçbir şey verememişti. Şimdiden dudaklarının üzerinde ve şakaklarında hafif tüyler başlamış olduğunu da fark etti. "Kaynanasından yakında ağda tutmayı öğrenme-

si icap edecek!" diye düşünürken belirsiz bir tarzda omuzlarını silkti. Suzan bu nazarın farkında değildi ve bütün dikkatini çayına süt korken kaymak kaçırmamaya hasrediyordu. Enise Hanım her şeyi bir an evvel bitirmek için sabırsızlandı ve Katina'yı mutfaktaki işleriyle meşgul olmaya yollayarak, hiçbir mukaddime yapmaya lüzum görmeden haber verdi.

"Prenses dün seni oğlu Cevat Bey'e istedi!"

Ana kız Suzan'ın yüzünde taşkın bir sevinç bekleyerek beraber baktılar. Genç kız sütünü çaya dökmekte devam etti. Sonra âdeti veçhile dört parça şeker koydu ve nihayet, başını kaldırıp dudaklarında bir tebessümle, "Bu tasavvurlardan Cevat Bey'in haberi bile olmadığına yemin ederim!" dedi.

Enise Hanım'ın yerine Madam Blanş konuştu: "Prenses Müzeyyen seni oğluna istiyor. Şu hâlde demek ki, oğlu namına söz söylemek hakkına malik!"

Suzan büyük annesine değil, annesine cevap verdi ve koyu kestane rengi gözlerinde ciddi bir bakışla, "Yani Cevat Bey beni emir mucibince, korku yüzünden alacak öyle mi?" diye sordu.

Enise Hanım'ın gözleri biraz dalgın gibiydi. "Prenses'in, oğlunun talebi üzerine konuşmuş olması da pek mümkündür" dedi.

Genç kız başını salladı, biraz acı bir tebessüm dudaklarının iki yanını biraz aşağıya indiriverdi. "Hayır anne. Daha dün Cevat Bey'e Beyoğlu'nda, Fransız kitapçısında tesadüf ettim. Resimli mecmuaları karıştırıyordu. Benimle gayet arkadaşça konuştu ve sade senin lafını etti.

Sözün girdiği yolu tehlikeli bulup Fransız büyük anne ile yarı Fransız kızı hiçbir şey söylemediler. Suzan devam etti: "Evet, Cevat Bey hep senin lafını etti. Hatta diyece-

ğim ki, benimle senin lafını etmek için konuştu. Buna hayret etmedim. Çünkü sen benden yüz kere daha cazibelisin. Nereye gitsek bütün nazarlar daima sana teveccüh ediyor, herkes seninle meşgul oluyor. Bu tabii bir vaziyet, fakat bu kadar güzel ve şımarık bir genç koca beni mecbur olup alırsa bu izdivacın istikbali seni korkutmaz mı anne?"

Enise Hanım yavaşça omuzlarını silkti ve bu musahabenin bidayetinden beri ilk defa olarak kızına biraz muhabbetli bir nazarla baktı. "Hangi izdivacın istikbali tamamen tehlikesizdir? İşte bu kadar cazibeli dediğin annenin vaziyetine baksana! Sanattan, güzellikten, kibarlıktan, her şeyden mahrum bir oyuncu kızı beni buralara fırlatıp atmadı mı? İzdivaç bir harbe girmek gibidir. Bu harbe girersin ve galip gelmeye çalışırsın. Fakat hiç değilse ayrıldığın zaman zengin bir kocadan ayrılmış bulunursun. Zengin bir kocadan ayrılan kadının ellerinde daima bir şeyler kalır!"

Suzan, "Oh, düşündüğüm şey para, mal edinmek değil!" diye mırıldandı.

Madam Blanş kızından evvel söze atıldı ve iki eli masanın örtüsü üzerine yayılmış, âdeta bağırdı: "Her şey para meselesidir Suzan. Seni temin ederim ki, her şey para meselesidir ve dünyada paradan başka inanılacak şey, güvenilecek kuvvet yoktur!"

Suzan hâlâ müteredditdi görünüyordu. "Biraz düşünmek ihtiyacındayım anne" diye âdeta yalvararak ayağa kalktı ve odadan çıktı.

O gittikten sonra Enise Hanım'la Madam Blanş fincanından tek yudum içmemiş ve ekmekten tek lokma koparmamış olduğunu fark ettiler.

İki üç dakika sonra da sokak kapısının kapandığını duydular. Hizmetçi gelip küçük hanımın sırtında mantosu ve

başında eşarbıyla kendisine hiçbir şey söylemeden dışarı çıkmış olduğunu haber verdi. Madam Blanş kızına bakmadan ve ne yaptığına dikkat etmeden uzun uzun kahvaltı etmeye başlamıştı. Sonra da ayağa kalktı, "Ben kitabıma avdet ediyorum. Bu Pierre Benoit hakikaten pasyonan bir romancı!" diyerek odadan çıktı.

Enise Hanım çayını bir türlü bitiremiyordu.

Suzan'ı iki saat beklediler. Enise Hanım'ın ruhuna yeniden garip bir kararsızlık girmişti. Kızının reddetmesini istiyordu. Reddederse ısrar edecek, bu fevkalade kısmete onu lazım gelirse âdeta cebren verecekti. Lakin kızından aşkına ve yahut sadece zevklerine karşı bu nezaketi, bu saygıyı bekliyordu. Cevat'a varmayı derhâl kabul etmemiş olduğundan dolayı kendisine karşı demin âdeta bir minnet duymuştu. Dış kapı saat on bire doğru çalındı, açılıp kapandı. Ve daha evvel çalıştığı büyük bir konağın türlü kavga ve rezalet tufanından sonra bu küçük apartmanın sessizliğinden ve hareketsizliğinden bunalan Katina, yavaşça kapı tıkırdattıktan sonra kafasını içeriye soktu. Bunu behemehâl bir hadise kılığına sokmak ihtiyacı içinde haber verdi: "Küçük hanım geldi, doğru madamın yanında gitti."

Enise Hanım kalbinin birden çarptığını hissetti. Belki de şu anda Suzan kabul etmeyeceğini söylüyor, büyük anasından yardım istiyordu. Bir dakika sonra Madam Blanş odadan içeri girdi. Enise Hanım başını çevirerek anasının yüzüne baktı. Gözlerinin bakışıyla sordu.

"Kabul ediyor."

Enise Hanım'ın güzel, kırmızı -fakat bugün biraz solukdudaklarında hafif bir tebessüm belirdi. Kızına karşı kalbi birden hınçla dolmuştu. Düşman bir sesle, "Peki, diyeceğinde zaten şüphem yoktu" dedi.

O zaman Madam Blanş'ın gözlerine düşünceler doldu. Karşısındaki kadını kızına iyi bir kısmet bulmaktan sevinen bir anneye asla benzetememişti.

XI

Hemen o gün Enise Hanım Kopenhag'a mektup yolladı. Kocasıyla birbirlerine her on beş günde bir mektup yazdıklarına ve son mektubunu bir hafta evvel göndermiş bulunduğuna göre, zarf eline varıp üzerinde karısının yazısını görür görmez Ali Muhsin Bey'in zarfı heyecanla açacağını Enise Hanım düşünmüş, ilk önce garip bir rikkat duymuştu. Fakat sonra istihfafla başını salladı. "Olsa olsa bu mektupla para isteneceğini zannederek heyecanlanacaktır!" diye mırıldanarak yazmakta devam etti. Beylerbeyi'ndeki yalıdan Osmanbey'e nakledildiği sırada, Millet bankası umum müdürü Şahap Hayri Bey'le madamının verdiği bir resepsyona gitmişler ve orada Mısırlı prenseslerden Müzeyyen Hanımefendi isminde ve fevkalade zengin bir kadınla tanışmışlardı. Arada derhâl başlamış bir samimiyet işte bu izdivaç talebine varmış bulunuyordu. Prenses Müzeyyen elli beşlik, dul bir kadındı. On beş seneden beri İstanbul'da yaşıyor, kışlarını şimdi Teşvikiye'de, hudut harici edilmiş bir sultandan satın aldığı sarayda, baharları Büyükada'da Nizam'daki köşkünde ve yaz aylarını bir eski sadrazamın veresesinden aldığı yalıda geçiriyor, sık sık da Avrupa'ya gidiyordu. Cevat isminde tek bir oğlu vardı ve Suzan yirmi beş yaşında ve pek yakışıklı olan bu delikanlı için istenmişti. Bu teklif Suzan'a bildirilmiş bulunuyordu. Ve kız babası münasip gördüğü takdirde kabul edece-

ğini söylemişti. Bütün bu izahatı tafsilat ile verdikten ve zenginlik kısmı üzerinde uzun uzun durduktan sonra, eğer kabul ederse nişan merasiminin derhâl yapılacağını Enise Hanım bildirdi ve şu satırları ilave etti: "Bu nişanda bulunmak sizin için acaba mümkün değil midir? Babası yanında olmadan nişanlanmanın Suzan'ı çok müteessir edeceğini söylemeye lüzum görmüyorum ve sizden bu münasebetle ve hiç değilse iki üç gün için İstanbul'a gelmek zahmetine katlanmanızı rica ediyorum. Ancak şimdi, kışın bu ileri mevsiminde, Avrupa'nın ta şimalinden cenubuna kadar böyle bir seyahat külfetine giremeyeceğinizi de hesaba katmıyor değilim. Eğer tahminim doğru ise, yani gelmeniz mümkün değilse, Suzan'a bizzat bir mektup yazıp gelemeyişinizi kızınıza makul gösterecek sebepler bulmak zahmetine girmenizi bilhassa rica ederim. Zavallı Suzan'ın siz olmadan nişanlanırken kendisini çok bedbaht hissedeceğinden ciddi olarak korkuyorum."

Bu satırları dudaklarında çok acı bir tebessümle yazmıştı. Bununla beraber, Ali Muhsin Bey'in bu nişan için İstanbul'a kalkıp gelmesi elbette ki, kendi işine uymayacaktı. Kızını oğluna verdiği kadınla karısı arasındaki dostluğun nevini ve hudutlarını derhâl sezecek kadar Ali Muhsin Bey'in zeki, kurnaz, meşhur tabirle cin gibi bir adam olduğu Enise Hanım'ın asla meçhulü değildi.

Yollanan bu mektuba Kopenhag'dan cevap gelmesi için en az on gün beklemek icap ediyordu. Nişanın gayriresmî olarak kararlaşmasından itibaren geçmeye başlayan günler içinde Suzan'ın hayatına hiçbir değişiklik, bir yenilik girmedi. Şairane konuşulduğu takdirde denilebileceği gibi genç kız aşk kitabından tek sayfa okumaya başlamamıştı. Cevat'la gerçi bir iki kere karşılaşmışlar fakat hiç yalnız

bırakılmamışlardı. Müzeyyen Hanımefendi de, hareketlerini onun hareketlerine göre tanzim eden Enise Hanım da nişanlıları ancak kız babasının muvafakati geldikten ve nişan merasimi yapıldıktan sonra baş başa bırakmayı münasip görüyorlardı.

Fakat şimdiden bu iki genç baş başa bırakılsalar o aşk kitabından bir sayfa açılacağı hayli şüpheliydi de. Kirpiksiz mavi gözleri her şeyi çok iyi gören Madam Blanş, "Bu delikanlıda Suzan'a karşı en küçük temayül yok. Eğer severse zavallı kız çok bedbaht olacak. Bazı hâllerinden ise şimdiden sevmeye başladığı belli!" diye düşünüyor ve ne olsa biraz üzülüyordu...

Kopenhag mektubunun postaya tevdiinden altı gün sonra bir sabahtı. Geceyi romatizma ağrılarıyla pek rahatsız geçirmiş olan Madam Blanş odasında, ağzı mutadı veçhile yarı açık ve biraz yana eğrilmiş, uyuyordu. Suzan Akaretler tarafında harap bir evde senelerden beri dizleri kötürüm yaşayan eski bir Türk muharririnden, bir zamanlar romanları hayli rağbet görmüş Reşit Mükerrem Bey isimli yaşlı bir adamdan Türkçe dersi almaya galiba ikinci defa olarak gitmiş bulunuyordu. Enise Hanım ise odasında henüz yüzünün çok ince ve itinalı makyajıyla meşguldü. Kendisini Müzeyyen Hanım'la tanıştırmış olan Madam Şahap Hayri bugün her ikisini de Harbiye'deki apartmanında öğle yemeğine davet etmişti. Daha başka davetliler de bulunacağı için Enise Hanım büyük bir dikkatle süslenmeye başlamıştı. Makyajı biterek tam sıra giyinmeye geldiği esnada Katina kapıya vurdu ve "gir" müsaadesini daha duymadan açarak bir kartvizit uzattı. Bu kartta Mahmut Celalettin ve altında Şûrayı Devlet Tanzimat dairesi azasından kelimeleri matbuydu. Şûrayı Devlet azasından kelimelerinin

bir kenarına küçücük bir "sabık" konmuş ve bunun altına, "Merhum pederiniz Hayrettin Paşa'nın arkadaşlarından" diye yazılmıştı.

Katina ehemmiyetli bir eda ile, "Paşa imiş. 'Ahmet Cevdet Paşa sizi görmek istiyor de' dedi" sözlerini ilave etti.

Enise Hanım hafızasını zorladı ve babasının arkadaşlarından bir Ahmet Cevdet Paşa hatırlayamadı. Eski devirlerden kalan bazı ricalin tekaüt maaşlarıyla, mazuliyet maaşlarıyla geçinemedikleri, bir kısmı ise siyasi suçlar sebebiyle her aylıktan mahrum kaldıkları için her gün birkaç saatlerini ziyaretlere tahsis ettiklerini, bu ziyaretleri borç ismi altında sadaka verebilecek kimselere yaparak kimisinden istiskal ve hatta hakaret görseler bile bazılarından yardım elde ettiklerini Enise Hanım duymuştu. Bu Mahmut Celalettin Paşa da belki aynı tarzda yardım, sadaka avına çıkmış bir adam olabilirdi. Fakat Katina sersemlik etmiş, apartmanda bulunduğunu söylemişti. Enise Hanım ilk ihtiyat olarak sordu: "Bu adamın üstü başı nasıl?"

"Pek kibar, pek şık. Paltosunun içi kürk. Sırtında bonjur. Ayakkabuları rugen. Salonda aldım."

Enise Hanım bu kadar şık bir paşanın dilenci olması ihtimalini çok zayıf gördü ve manzarasındaki heybete hürmet eden Katina'nın kendiliğinden salona soktuğu bu zata bir de kahve ısmarlayarak ve beş dakika beklemesini rica ettirerek tuvaletine devam etti.

On dakika sonra hazırlanması bitmiş ve salona girmişti. İhtiyar paşa oturduğu koltuktan tehalükle, bir genç adam çevikliğiyle ayağa kalktı ve çok nazik bir tavırla eğilerek el sıkarken içeriye giren güzel kadının fevkalade güzelliğini takdir etmiş olduğunu hissettirmeyi de ihmal etmedi. Katina hiç de mübalağa etmemişti. Bu hakikaten şık ve

kibar, dekoratif bir paşa idi. Uzun boylu, uzun beyaz bıyıklı, iri kara gözlü, vaktiyle çok yakışıklı olduğu muhakkak ve altmış beşle yetmiş arasında bir ihtiyardı. Şahin gagasını andıran bir burnu, hâlâ kırmızı ve kalın dudakları, kırlaşmaya başlayan kalın çatık kaşları vardı. Büyük bir merasime gidecekmiş gibi itina ile giyinmiş, katı beyaz yaka, kolalı beyaz gömlek giymişti.

"Hanımefendimiz, sizi gördüğüm zaman henüz erkekten kaçmamış, çarşafa girmemiş olan küçücük bir kızdınız. Beylerbeyi'ndeki yalıda, merhum pederinizin Viyana'ya tayinlerinden, gidişlerinden evveldi."

Kalın, davudi dedikleri bir sesle ve serbest tavırlarla konuşuyordu. Enise Hanım gelmeden oturmuş olduğu koltuğa rahat bir tavırla yerleşti ve sonra Enise'yi baştan ayağa kadar tetkik ve muayene eden bir nazarla bir lahza içinde sararak kıymetşinas bir eda ile ilave etti.

"Büyüyünce bir hüsün harikası olacağınızı o zamandan keşfetmiştim. Ne kadar doğru tahmin etmiş olduğumu da görüyorum. Yaşım böyle konuşmaya maalesef müsait!"

Enise Hanım yavaşça başını eğdi. "Bana karşı fazla nazik, kendinize karşı da çok sert ve gaddarsınız paşam" dedi.

"Efendim, takdim ettiğim karta da yazdım ya, paşa pederinizin pek eski bir arkadaşıyım. Kendisiyle âdeta beraber büyüdük. Esasen büyük pederiniz Hüseyin Hüsnü Paşa ile pederim Hacı Arif Bey merhum arasında da uhuvvet derecesinde bir dostluk mevcuttu. Bu itibarla bir amcanız sayılabilirim ve üzerimde bir amca vazifeleri var."

Enise Hanım artık müsterih dinliyordu. Amca vazifelerinden bahseden bir adam yeğeninden herhâlde borç istemezdi. Şu hâlde bu heybetli paşanın amca vazifelerini eda etmek için bahsedeceği şeyler neler olabilirdi? Ali Muhsin

Bey'in havale etmiş olduğu bir müzakereye ihtimal vermedi. Mısırlı Müzeyyen Hanım'a kız vermenin bir hata olacağını söylemeye, birtakım ikazlarda bulunmaya gelmiş olabilirdi.

"Zatı seniyeniz uzun yıllardan beri Avrupa'da yaşıyorsunuz. Bu cihetle adını bile belki duymamışsınızdır. Filhal en meşhur zenginimiz sayılan zat Hayretzade Tahsin Beydir. Ancak kırk beşlik, yakışıklı bir zattır. Üç sene evvel haremini kaybetti. Evladı ise zaten olmadı. Taksim'de saray gibi konağında yapyalnız yaşar!"

Enise Hanım ses çıkarmadı. Şakaklarında damarları hafifçe vuruyordu. Borç istemeyen bu muhterem paşa yoksa bir takım mahrem hizmetler teklif edip komisyon mu talep edecekti? Paşa bir an sustuktan sonra devam etti.

"Kendisi dediğim gibi muazzam bir servet sahibidir. Bunlar Karadeniz tarafından Giresun'un ailece zenginleri. Fakat Tahsin Bey asıl servetini harbi umumide yaptı. Ancak bazı sersemler gibi altından girip üstünden çıkarak mütarekeden bir yıl sonra görmemişe dönenlerden de değildir. Aklı başında, sırasına göre su gibi para harcamakla beraber icabında da tutumlu bir adam. Servetinin sarsılması ihtimali yoktur. Esasen de şimdi elindeki paranın mühim bir kısmını mülke yatırmak isteyerek mütemadiyen apartman alıyor. Sizin Babıali caddesindeki apartmanınızdan da kendisine bahsetmişler. Uzaktan gördüğünü, yerini çok beğendiğini, almak istediğini geçen gün söz arasında söyledi. Kendisiyle muarefem oldukça eskidir, bana daima hürmet eder. Araya bir takım komisyoncular girip fiyatta zararınıza dalavereler olması ihtimalini hesap ederek bu işi ben üzerime aldım, 'Bir kere hanımefendi kızıma arz edeyim, sonra sizi görüştürürüm' dedim. Bu görüşme için hangi günü münasip bulursunuz?"

Sabık Şûrayı Devlet azası paşa hakkında ilk sözler üzerine yanlış hüküm verdiğine, bu adamın sadece bir emlak tellallığı ettiğine Enise Hanım kanaat getirmeye başlamıştı. Fakat son cümleler, en son cümledeki sual, karşısındaki muhterem, vakur ve güzel ihtiyar hakkında yeni şüphelere, korkunç şüphelere kendisini yine sevk etti. Hazin bir vaziyetti. Ali Muhsin Bey'in vazifelerini çiğneyişi, kendisini yalnız yaşamaya mahkûm bırakışı onu şüpheli bir kadın hâline koyuyor, etraftan teklifler başlıyordu. Bu düşmüş adamı kovmak bir an Enise Hanım'ın hatırına geldi.

Fakat niçin kovmak? Dürüst, faziletkâr, hatıralarının elemi içinde makhur yaşamak için İstanbul'a gelmemişti. Zaten dürüst ve faziletkâr kalmamış olmanın ilk mükâfatını da görmemiş miydi? Prenses Müzeyyenin iki bin Mısır liralık aylık gelirine elini sokmuş demek değil miydi? Suzan bir kere Cevat'a verildikten sonra Prenses Müzeyyen'le araları faraza açılırsa apartmanın bütün gelirini nefsine tahsis etmek de bir menfaat teşkil edebilirdi. Şimdi hayat karşısına bir Hayretzade Tahsin Bey çıkarıyordu. (Ne garip bir soyadı idi bu!) Ve eğer hakikaten mübalağa edilmiyorsa, bu adam memleketin en büyük zengini olmasa bile en büyük zenginlerinden birisi ise, kocasından boşanarak varabileceği adam acaba karşısına çıkmış olmuyor muydu? Hele evli olmayışı, çocuğu bulunmayışı vaziyeti daha da sadeleştirecek şeylerdi.

Enise Hanım ağır ağır cevap verdi: "Hüsnüniyetinize, alakanıza müteşekkirim. Fakat bu apartman doğrudan doğruya kendimin değil, zevcimindir. Satıp satmayacağını bir kere kendisinden sormak ihtiyacındayım. Bundan sonra cevap verebilirim."

Mahmut Celalettin Paşa derhâl karşılaştırmak, tanıştır-

mak emrini almış bulunuyordu demek ki, bu sözlerden dolayı canı âdeta sıkılmış göründü.

"Bir amca nasihati vermeme müsaade buyurursanız arz edeyim ki, her şeyden evvel Tahsin Bey'e apartmanı göstermeli ve fiyat meselesi üzerinde kendisiyle konuşmalıyız. Tüccar adam, zengin adam, bin talep, bin teklif karşısında kalırken müphem bir ihtimale bağlanamaz. Fiyatı kararlaştırdıktan sonra zevciniz beyefendiye telgrafla bildirmek dahi kabil olabilir."

Fakat -zengin adamın bin talep ve teklif karşısında kalabilmesi ihtimaline rağmen- Enise Hanım karşılaşmayı bu kadar çabuk kabul edivermedi.

"Müsaade buyurun paşa hazretleri. Zevcim belki her ne fiyat teklif edilirse edilsin satmamak fikrindedir. Bu itibarla müzakerelere girişmiş oluşuma sıkılabilir. Behemehâl reyini istemek mecburiyetindeyim."

"Şu hâlde ne zaman tasdi edeyim hanımefendi kızım?"

Enise Hanım bir cevap vermeden evvel düşünüyor, zihnen hesaplar yapıyor göründü. "Ben derhâl kendisine yazarım. Fakat cevap alınması için herhâlde on gün kadar bir zamana ihtiyaç vardır. Bana bir telefon numarası lütuf buyurulursa cevabı bildiririm."

"Bendenizin akşamları yemek vaktine kadar Tokatlıyan'da oturmak senelerden beri âdetimdir. Otele ne zaman emir buyurursanız hemen haber verirler."

O zaman, misafirin çehresine âşina bulunduğunu Enise Hanım birden hissetti. Beyoğlu'nda iki yahut üç kere akşam vakti Tokatlıyan otelinin önünden geçtiği olmuştu ve her sefer, şimdi karşısında oturan ve artık gitmeye hazırlanan bu yakışıklı ve heybetli ihtiyarı kılık ve kıyafetleri pek de düzgün olmayan başka bir iki kişi ile beraber pastanenin

camekânı önünde ve cama âdeta yapışmış bir levha şeklinde görmüştü.

XII

Karısı ile kızının yanından ayrılışları gününden itibaren Ali Muhsin Bey'in Magda'ya karşı olan aşkına bir soğukluk girmemiş değildi. Vücudundaki arzu ve ihtiraslar artık yorulmaya başlıyan ellilik adam, çok beyaz tenli, açık mavi gözlü ve açık sarı saçlı şimal kadınlarının sakin asaplı oldukları hakkındaki iddia ve tasniflere rağmen ateşi sönmek bilmeyen bu dansözün kendisini yıprattığını hissediyor, bundan dolayı da ona karşı âdeta kin duyuyordu. Bundan başka ve kendilerine ne kadar az zaman tahsis ederse etsin, Enise Hanım'la ve Suzan'la beraberken memleketinin dilini konuşmuş, memleketle ve mazi ile bir alakası bulunmuş, kendisini bu kadar yalnız ve istikbalsiz hissetmemişti. Şimdi Kopenhag şehrinde yapyalnız bir adamdı ve daha şimalde, İsveç'in bir bankasında duran serveti olmasa, bu yabancı şehirde açlıktan ölmesi icap edecekti.

Kopenhag'da Türkiye Cumhuriyeti'nin orta elçiliğini terkip edenler, Ankara ile arasında hiçbir alaka bırakmamış olan bu eski devir mensubuyla temas etmekten çekiniyorlardı. Karısı ile kızının yanında bulunduğu esnada bu çekinişe karşı bir cephe kurmuş, bir vaziyet almış bulunuyor, "Siyasi noktayı nazar ihtilaflarından dolayı memleketine dönmeyerek, çok sevdiği bir şehirde yaşamayı tercih etmiş devlet adamı" maskesini taşıyordu. Enise Hanım'ın kızı ile anasını yanına alıp gitmesinden ve otel idaresinden şehrin dört köşesine kadar tafsilatı yayılmak şartıyla ayrılış

kavgasının ilanından sonra ise bu maskenin ipleri kopmuş. Ali Muhsin Bey Juliette'den ayrılamadığı için vatanından uzak bir şekilde yaşayan bir Romeo hâlini almıştı. Ve bu asri Juliette'in yaşı gerçeğinin yaşına bir derece yakın olsa bile asri Romeo, hakiki Romeo'nun otuz yaş büyüğü bulunuyordu. Ali Muhsin Bey, karısının bütün bir hayat için kendisine ikram ederek gittiği Magda için yapmış olduğu fedakârlığı günler geçtikçe daha mantıksız bir hareket sayar olmuştu. Yavaş yavaş bir zincir hâlini alan bu rabıtayı koparmak için çareler düşünüyor, dansöze sarf ettiği paralara gittikçe daha çok acıyor ve karısının şaşmayan bir intizamla tam muayyen günde yolladığı mektupları sabırsızlıkla bekliyordu.

Bu sabırsızlığın asıl sebebi de bu mektupların içinde kendisinin İstanbul'a hareketini icap ettirecek bir şey bulunması ümidi idi. Mesela Enise Hanım'ın hastalandığını bu mektupların birinde okursa aradaki kırıklığı unutarak, İstanbul'a koşup gelecek ve bu suretle hem Magda'dan ayrılmış, hem de güzel rol kendinde kalmak şartıyla karısıyla kızının yanlarına avdet etmiş, küçük düşmemek şartıyla dönmüş olacaktı. Fakat Enise Hanım'ın da, Suzan'ın da zaten bozuk olmayan sıhhatleri İstanbul'da o kadar kuvvet peyda etmiş demekti ki, mektuplarda değil hasta olduklarına, hatta nezleye tutulduklarına dair bile bir kayıt yoktu. Ali Muhsin Bey kaynanası Madam Blanş'ın romatizmalarının devamına üzülerek vaziyeti yerinde tetkik etmek maksadıyla yola çıkamazdı ya!

İşte eski sefir bu ruh hâleti içinde Kopenhag hayatını gittikçe tahammül edilmez bir hâlde görür ve Kopenhag'ın bu kışı kendisine geçen yıllardan daha sert ve müthiş görünürken, her oyun gecesi Opera kulislerinden gelip alarak

supeye götürdüğü Magda'yı bir gece pek heyecanlı, pek mükedder buldu. Şehre şimendiferle üç saat süren, bu itibarla da küçücük memleketin öbür ucu sayılmasına imkân bulunan bir kasabada bir teyzesinin yaşadığını -galiba ilk defa olarak- haber veren dansöz, bu teyzenin pek ağır şekilde hasta olduğunu... Kendisini dünya gözüyle görmek için yanına çağırdığını... Üç gün kalmak üzere gitmek istediğini ve yarından itibaren devlet tiyatrosu bir dram oynayacağı için esasen serbest bulunduğunu... Müsaade ederse hemen yarın gideceğini bir çırpıda anlattı.

Ali Muhsin Bey içine bir şüphe girmeksizin bu küçük seyahati hemen kabul etti. Hâlbuki en dürüst kadınların bile hastalığı hasebiyle yanına koşulacak bir hasta teyze haberiyle meydana çıkmaları nice erkek için türlü ihtimali hesap ettirecek bir keyfiyettir. Hele Ali Muhsin Bey'in kendinden çok genç ve sevgisi satılık olan, tiyatrodan aldığı aylığın beş altı mislini de her ay tuvaletine harceden metresinin bu hasta teyze hikâyesine tereddütsüz inanışı o kadar garip bir hareketti ki, içten içe Magda hiddetlendi.

"Bir de bütün Şark erkeklerinde korkunç bir Othello ruhunun yaşadığını iddia ederler! En küçük bir şüphe ıstırabı duymadan beni yola çıkarıyor!" diye düşündü ve Ali Muhsin Bey'i, mesleğin icapları ve rol tevziatı yüzünden hemen hemen kendi yaşında bir adamla aldatacağı için duyduğu çok hafif vicdan azabını derhâl unutuverdi. O kadar ki, ertesi günü "Teyzenin yaşadığı kasabaya müteveccihen" bindiği vagonda başını dışarı uzatıp Ali Muhsin Bey'in -gerginlik temini hususunda müteaddit kremlerin de himmetleri bulunan- yanaklarından öperken içinde müstehzi bir intikam hazzı duydu.

Ertesi sabah, Ali Muhsin Bey, muhafaza ettiği otel oda-

sında biraz geç uyanmış, ağır ağır tıraş olmuş ve tamamen yalnız geçecek bir günün biraz boş ve hüzün verici hürriyeti içinde saat birden evvel giyinip yemeğe inmemek kararını vererek, sırtında rop dö şambr, büyük harbin politik adamlarından birinin hatıratını okumaya koyulmuştu. (Hariciye mesleğinden ve devlet hizmetinden belki ebediyen uzaklaşmış olduğunu düşünmekle beraber, Ali Muhsin Bey, gazeteleri iş başında bir sefir gibi dikkatle okur, siyasi dedikoduları takibe dikkat ederdi, içinde bir his günün birinde bir büyük elçiliğe tayinini bildiren bir Ankara telgrafına ısrarla muntazır bulunuyordu.) Elindeki hatırat kitabını biraz da sıkıla sıkıla okumakta devam ederken, kapıya vuruldu ve içeri giren küçük otel uşağı tepsi içinde bir kartvizit uzattı. Ali Muhsin Bey kartın üzerinde metresinin operadaki arkadaşlarından, rakibelerinden bir genç kadının adını okudu. Bu, Magda gibi daimi bir hamiye malik olmayıp bütçe açığını devamlı tertiplerle kapatan ve hayatındaki erkeklerin değişmesi on beş günde bire kadar sıklaşan bir kadındı ve esasında zekâ itibariyle de, güzellik bakımından da rakibesine faikti. Kartta ismini görünce eski kurt birden gülümsedi. Acaba bir macera kapısı mı açılıyordu? Bu Kopenhag hayatına mutlak bir nihayet vermek düşüncesi içinde yaşarken artık Magda'ya gösterip durduğu sadakati bozmak arzularını da duyar gibi olmuştu. İtina ile, fakat kabil olduğu kadar süratle hazırlandı ve gelen kadının beklemesini rica ettirdiği alt kattaki biraz mahrem hüviyetli yazı salonuna indi.

Ta nihayetteki masada mektup yazan ve zaten ömrü, sonu gelmez mektuplar yazmakla geçen ihtiyar bir Amerikalı seyyah kadın müstesna, burası bomboştu.

Magda'nın arkadaşı Ali Muhsin Bey'i görünce gömüldüğü koltukta canlandı, boyalı dudaklarında tatlı olmasına

itina ettiği, geniş bir tebessümle beyaz, kusursuz dişlerinin hepsini birden gösterdi ve bir ekselansa tıpkı kontes gibi elini öptürmekten hususi bir iftihar ve minnet duyduğunu hissettirmeye de bilhassa itina etti. Sonra, Ali Muhsin Bey'in artık pekâlâ konuştuğu dilinde musahabe çarçabuk gayesine erişti.

"Sizi rahatsız ettim ekselans. Henüz giyinmemiş olduğunuzu şasör gelip haber verince doğrusu çok mahcup oldum!"

"Lütfedin de benimle istihza etmeyin. Burada mahcup olması icap eden benim. Çok geç hazır olabilmek güzel kadınların imtiyazı iken siz erkenden sokağa çıkıp buraya geliyorsunuz, fakat ben nice zaman sonra hazır olup meydana çıkabiliyorum. Bu gecikme yüzünden ne mesut, ne latif dakikalar kaybetmiş olduğumu ise çok iyi biliyorum, emin olun!"

"Aman Yarabbi, bir Türk diplomatı ne kadar nazik ve zarif bir mahluk! Sözlerinizi âdeta bir musiki gibi dinledim. Bunların minnetini çok samimi bir hisle bazı şeyler söyleyerek ödemeye çalışacağım."

"O hâlde ben de bu samimiyete karşı pek minnettar bir hâlde sizi dinliyeceğim."

"Devlet tiyatrosunun, ikinci perdesinde büyük bir balet bulunan bir opera hazırladığını biliyorsunuz, değil mi ekselans?"

"Tabii biliyorum. Memleketimdeki yeni rejim beni böyle işsiz bırakalı meşguliyetim sanat haberleri duymaya inhisar ediyor."

"Şu hâlde bahsettiğim balet kısmında Magda'nın en büyük rollerden birini aldığını da elbette biliyorsunuz?"

"Bilmemeye imkân var mı? Kendisinin bir haftadan beri bütün konuşmaları bu rolün tarifine ve senasına ait. O

kadar dinledim ve o derece anlattı ki, bu role ait dansları size tekrar edebileceğimden eminim."

"Şu hâlde, aziz ekselans, Magda'nın kabiliyeti ve tiyatrodaki balet heyeti arasındaki mevkii ile bu yeni rol arasında büyük bir mesafe bulunduğunu düşünmediniz mi? Hele bu rolü alışıyla evvelki gün haber verdiği, 'taşrada yaşayan hasta teyzeyi ziyaret' arasında bir münasebet olabileceği hiç hatırınıza gelmedi mi?"

Ali Muhsin Bey'in rengi belki biraz, pek az değişmişti. Fakat hiçbir şey söylemedi. Dudaklarında sevimli bir tebessüm, gözlerinde hafif ve munis bir ışık, artık talibi bulunmayan diplomatlığına ait bütün zerafet ve soğukkanlılığı bu ehemmiyetsiz opera dansözüne gösterebilmiş olmaktan ayrıca müftehir, onun devam etmesini bekledi. Karşısındaki kadın deminki kibar edaları artık bırakmış, koltukta doğrularak ve mahvına yürüdüğü düşmana sanki hücum ediyormuş gibi bir tavır alarak anlatıyordu.

"Magda'nın o söylediği kasabada yakın veya uzak hiç kimsesi yoktur. Bindiği tren hattı üzerinde ancak bir çeyreklik bir istasyona indi. Devlet tiyatrosunun yeni umum müdürü olan Kont Velternik'in o tarafta bir şatosu vardır. Kont da evvelsi gün otomobiliyle ve üç gün sonra dönmek üzere şatosuna gitti. İhtiyar ve evli olan eski umum müdür zamanında hep ehemmiyetsiz roller alan Magda'ya, bekâr ve nispeten genç olan yeni umum müdür gelir gelmez mühim roller verilmesi esasen derhâl herkesin şüphesini uyandırmıştı. İkisinin aynı günde böyle kayboluşlarındaki mana tiyatroda herkesin ağzında. Fakat ben şüphe ve tahmin üzerinde konuşuyorum zannetmeyiniz. Muhibbenizin Velternik şatosunda üç dört gün kalarak benim hakkım olan rolü ele geçirişinin bedelini ödemeye gittiğini size

katiyetle söylüyorum. Eğer bilmemekte inat etmeyecekseniz öğrenmek beş dakikalık bir iştir!"

Ve hakikaten şüpheye imkân kalmayacak surette her şeyi öğrenmek için Ali Muhsin Bey'in beş dakikalık değilse de yarım günlük bir zaman ve gayret sarf etmesi kâfi gelmişti. O zaman birden Ali Muhsin Bey taşıdığı zincirleri birbirine ekleyen anahtarın eline geçtiğini hisseden bir adam heyecanı duydu ve o anda bu şehirden hemen hareket için ani, yenilmez bir karar verdi. Kopenhag'da kalmakta inat ederek kendisini daha fazla gülünç etmeyecekti. Bir buçuk gün içinde bütün hazırlıklarını gördü. Zaten asıl serveti İsveç bankalarında olup Danimarka'da yalnız günlük ihtiyacı için lazım parayı tutuyordu. Bunu bir çek hâlinde Paris'te bir bankaya yollatınca, Berlin yoluyla vize muamelesini bir saat içinde bitirdiği pasaportu hazır ve kendisi ayrılmaya amade bulunmuş oluyordu. Magda'nın muhafaza ettiği apartmana iki satırlık bir tezkere yolladı, artık Kopenhag'dan ayrılacağını kuru bir lisanla bildirip teyzesinin sıhhati için temennilerini ilave etti. Kibar âşıkların hele böyle uzun bir münasebetten sonra ayrıldıkları metreslerine fevkalade bir elmas veya dolgun bir çek bıraktıklarını, bunun usulden olduğunu bilmiyor değildi. Fakat Magda'nın mektupla beraber zarfın içinde böyle bir çek veya zarfın yanında bir mücevher kutusu arayacağını düşünerek acı acı gülmekle iktifa etti.

Hayır, bu macera kendisine çok pahalıya mal olmuştu. Artık kendi kendisi için sevilmeyeceğini çok açık bir şekilde ona ihtar eden bu macera, vaktiyle pek sevilmiş ve inhitatı başlamış olan yakışıklı ve geçkince erkeğin kalbinde acı bir kin uyandırmış bulunuyordu.

Hasta teyzesinin yanından ayrılıp son trenle geleceğini

Magda'nın giderken temin etmiş olduğu günün sabahında Ali Muhsin Bey, hemen hiç kimseye haber vermeksizin, veda kartları bırakmak vazifesini Paris'ten birer itizar mektubuyla ödemek kararı içinde Berlin trenine bindi, Kopenhag'dan ayrıldı. Berlin'de ancak iki üç gün kalacak ve oradan Paris'e giderek, Londra'ya gitmek üzere Paris'ten geçeceğini gazetelerin haber verdikleri Türkiye Hariciye Vekili'ni orada bekleyecek, yeniden hariciye hizmetine girmek gayesiyle yapmaya hazırlandığı teşebbüslere orada başlayacaktı.

İlk teması Ankara'da, hatta İstanbul'da yapmayı istemiyor, otel odasında yalnız kalınca, faraza vekilin ayaklarına kapanacak bile olsa Paris'te edilmiş ricaların ileride çok başka bir şekil ve mizansen içinde anlatılabileceğini hesap ediyordu. Paris'te vekilin Ankara'dan çok daha mülayim hislerle mütehassis olması mümkündü ve faraza bir ret karşısında kalınsa bile, "Hariciye Vekili benim Paris'te bulunduğumu öğrenince haber yollayıp görüşmek istedi. Fakat ben vaki ısrarı kabul etmedim. Teşrikimesai kabil olmayacağı kanaatinde iken ne diye bir hizmet kabul edeyim?" tarzında bir hikâye tertip etmek ve herkesi buna inandırmak daha çok kolay olmaz mıydı? Bundan başka, belki de Ali Muhsin Bey memleketine, karısının yanına Magda'yı tamamıyla unutmuş olarak gitmek, Paris'te bir iki macera geçirip ellilik gönlünde kalan aşk küllerini tamamen savurmak istiyordu. Ve işte sebepleri anlatılan bu seyahat, yani Ali Muhsin Bey'in Kopenhag'dan ayrılıp ve iki gün yerine bir takım sebeplerle Berlin'de bir hafta kalıp ondan sonra Paris'e gelişi, Enise Hanım'ın mektubunu epey geç okumasına sebep teşkil etti.

Mektup ise memnuniyetini ve karısının zekâsına karşı daima beslemiş olduğu takdir hislerinin daha kuvvetlen-

mesini mucip oldu. Enise romatizmalı ve hiçbir şeye yaramaz anasıyla beraber, yani hemen hemen yapyalnız gittiği İstanbul'da zamanını boş geçirmemiş, işte kızına fevkalade zengin bir koca bulmuştu. (Suzan'ı güzel ve cazibeli bulmamakta karısıyla fikren müttefik bulunan Ali Muhsin Bey bu fevkalade kısmeti ancak Enise Hanım'ın zekâ ve mahareti sayesinde temin ettiğinde şüphe etmiyordu.) İstanbul'da yaşayan prenses annenin prensliği tasrih edilmeyen oğlu tarifinden bu Müzeyyen Hanımefendi'nin prensesliğinin sadece yalan olması ihtimalini gerçi hesap etti. Fakat, serveti hakkında kati teminat olduktan sonra, efradı esasen pek çok olan bir hanedana mensubiyetin iddia mahiyetinde kalması pek de mühim bir nokta teşkil etmezdi. Her şerefin ve her unvanın paradan geldiği, paradan alındığı bir devirde yaşanmıyor muydu?

Vekille temas hiçbir müspet netice vermese bile İstanbul'a dönmek hususunda karısına ve herkese karşı mükemmel bir fırsatı yakalayabilmiş olmaktan bahtiyar, Ali Muhsin Bey telgrafı okur okumaz yazı masasının başına geçti ve karısına hitaben şu telgrafı yazdı:

"Bazı temaslar için Paris'e geldim. Kontinantal otelindeyim. On gün sonra İstanbul'a gelebilirim. Nişan gününü tespitle telgraflayın. Mektup postada."

XIII

Enise Hanım, Prenses'in konağına gitmek üzere apartmanın dairesinden çıkmış, merdiven sahanlığına varmıştı. Orada müvezziyle karşılaştı ve kendisini tanıyan memur, "Bir telgrafınız var!" diye ona küçük kâğıdı uzattı. Damga, telgrafın

Paris'ten geldiğini haber veriyordu. Ve o anda Ali Muhsin Bey'in Paris'te olması ihtimali hiç hatırına gelmeyen Enise Hanım, telgrafın dayısı, yani Madam Blanş'ın en küçük biraderi Mösyö Lacroix'dan geldiğine hükmetti. Bu, ailesinin bütün efradıyla bozuşup otuz sene evvel Paris "tiyatro sahnelerinde büyük bir yıldız olmak üzere" koşmuş bir biçare idi ki, bazen derme çatma kumpanyaların en ehemmiyetsiz rollerinde kullanılmak üzere vilayetlerde veya dünyanın dört bucağında turnelere çıkar, bazen Paris'te yarı aç sürünür ve yılda iki kere de, gayetle acı bir mektupla perişan hâlini anlatıp kendilerinden yardım isterdi. Bu sefer bir yenilik yaparak mektup yerine telgrafı kullanmış oluyordu. Bunu düşünerek kâğıdı açan Enise Hanım ilk önce imzayı gördü ve sonra, merdiven başında durup telgrafın üç satırını ağır ağır okudu. Bundan sonra da, dönüp merdivenleri indi, sokağa çıktı, Teşvikiye'ye inen caddeye sapacak yerde yukarıya tramvay caddesinden Şişli'nin nihayetine, süvari karakolu cihetine doğru ilerledi.

Ağır ağır böyle yürürken içine dolmuş ve onu Müzeyyen Hanım'ın evine gidecek yerde bu yola sürüklemiş olan hissin sadece sevinç olduğunu birdenbire fark etti ve kendi nefsinden âdeta utandı. Genç kızlık rüyalarına hakikat hâlini vermiş olan bu adamı demek ki, hâlâ seviyor ve özlemiş bulunuyordu. Aynı zamanda, onun da bu gelmeye şitap edişine bakarak, aynı şekilde Ali Muhsin'in de kendisini özlediğine ve karşısına çıkan ilk fırsattan istifadeye şitap etmiş olduğuna hükmetti. Hep ağır ağır ilerliyordu, nerede ise gözleri yaşaracaktı. Süvari karakolunun nihayetinde bulunduğu meydana vardı ve oradan ileriye doğru giden iki yoldan Zincirlikuyu ve Maslak istikametinde giden yola, Cevat'la bu yolda kısa bir müddet evvel yapılmış araba

seyranı hatırına gelmeksizin saptı. Demek ki, Ali Muhsin nişan için İstanbul'a gelecekti ve şimdi Paris'te bulunuyordu! Fakat Enise Hanım birden silkinip kendine geldi ve acı bir tebessüm güzel dudaklarını büzdü. Paris'e acaba Magda'yı gezdirip eğlendirmek için mi gitmişti? Ve kızının nişanında hazır bulunmak için İstanbul'a gelmek kararı acaba Magda'nın Şark'ı tanımak hususunda izhar ettiği bir arzudan ileri gelmiyor muydu? Pek çok Avrupalı gibi belki bu Danimarkalı kız da İstanbul'da hiç soğuk olmadığını, hiç kar yağmadığını, ebediyen mavi gök yüzünden güneşin yaz, kış çekilmediğini zannediyor ve İstanbul'da giymek üzere yazlık tuvaletler yapmayı şu anda ihtimal ki, düşünüyordu. Enise Hanım istihfafla gülümsedi ve vıcık çamura batmamak üzere seke seke yürürken Magda'nın ebediyen güneşli tahayyül etmesi mümkün bulunan gökyüzüne baktı. Yeni bir yağmur nerede ise başlayacaktı ve gökyüzü simyahtı. Sörlerin idare ettikleri Fransız akıl hastanesinin önünden döndü, bu sefer hızlı adımlarla Şişli caddesine geldikten sonra kestirme bir yoldan Teşvikiye'ye indi, Prenses Müzeyyen'in konağına vardı.

Dünürü olması artık tamamen tahakkuk eden muhibbesini aşağıdaki yeşil salonda buldu. Yanında sade Şayeste kalfa vardı ve kadın kendilerini hemen yalnız bırakmayı vazife bildi.

Enise Hanım elinde tuttuğu küçük çantayı açarak telgrafı uzattı.

Prenses bunu ağır ağır okudu, sonra, başını kaldırdı; oğlunun gözleri gibi iri, hâlâ parlak, aynı kestane renginde ve onunkiler gibi birazcık patlak gözleri karşısındaki kadını bir lahza içinde tepeden tırnağa kadar ihata ve tetkik ederek, sordu: "Bu habere pek mi memnun oldun, güzelim?"

Enise Hanım yavaşça başını salladı ve yavaşça cevap verdi: "İlk önce. Bazı şeyler hatırıma gelmeden evvel."

"Bu şeylerin ne olduğunu sorabilir miyim?"

"Sadece şu: Muhsin Bey'in İstanbul'a gelmeyi isteyişinin Matmazel Magda'ya İstanbul'u göstermek arzusundan ileri geldiğini, yani beraber geleceklerini düşündüm."

Müzeyyen Hanım oturduğu yerde dikleşti. "Şu hâlde ilk önce, sizin için, senin için geleceğini zannederken memnun olmuştun, değil mi?"

Enise Hanım tekrar başını salladı ve belki de biraz üzmek, ıstırap vermek ihtiyacı ile mübalağa ederek, "Evet, ilk önce memnun olmuştum" dedi.

Prenses Müzeyyen ayağa kalktı. Sırtında fevkalade dantelden ve fazla kalın olmakla beraber bem beyaz kollarını çıplak bırakan bir ev elbisesi vardı ve boynundan hiç çıkarmadığı muhteşem inci gerdanlığı kalçalarına kadar iniyordu. Salon içinde ağır ağır gidip gelirken, uzun eteği hafif bir hışıltı içinde kendisini takip etti. Bu uzun etek, hatta bu iri şişman kadın, en pahalı ve ağır eşya ile fakat belki de biraz zevksiz bir şekilde ve hınca hınç doldurulmuş olan bu salonda biraz fazla yer işgal ediyorlardı. Prenses Müzeyyen birden durdu, Enise Hanım'la göz göze geldiler. Prenses, "Bu adamı sen hâlâ seviyorsun kızım" dedi.

"Hayır, sevmiyorum. Aşkımı daha ilk ihaneti öldürmüştü. Fakat, her şeye rağmen, ilk sevmiş olduğum ve en çok sevmiş olduğum erkek odur. Hem de tek evladımın babasıdır."

Prenses Müzeyyen'in gözleri duvardaki bir peyzajın yeşil kırlarını delerek sonsuz uzaklıklara dalmış gibiydi ve içinden bir ses, Enise'nin sözlerini kendi de fark etmeksizin biraz değiştirerek tekrar etti: "Hayır, sevmiyorum. Fakat, her şeye rağmen, hayatımda en çok sevmiş olduğum, hatta

yegâne sevmiş olduğum erkek odur. Hem de tek evladımın babası odur!"

İki günahkâr kadın aralarında bir boşluğun vücut bulmuş olduğunu, odada başlayan yeni sükût içinde hissettiler. Prenses dolaşmasına yeniden başladı. Enise Hanım oturduğu koltukta, aynı vaziyeti muhafaza ederek oturuyordu; dışardaki yağmurun ilk taneleri şimdi camlara çarpıyordu.

Enise Hanım çok kalmadı ve kızıyla annesinin Ali Muhsin Bey'in telgrafından henüz haberdar olmadıklarını söyleyerek apartmana hemen avdet etmek istedi. Hazırlatılan otomobilin daha dışardan sesi gelirken Prenses Müzeyyen, Şayeşte'yi tekrar çağırdı ve haberi verdi: "Enise Hanım, Muhsin'in telgrafını göstermeye gelmiş. Muhsin bu izdivacı kabul ediyor, nişan tarihini tespit edin, geleceğim" diyor.

Şayeste ayakta, salonun ortasındaki mermer masanın önünde idi. Mesafeleri aşarak başını kaldırdı. Prenses'in gözlerinin bebeklerine göz bebeklerini dikerek sordu: "Ateşle hâlâ oynayacak mısınız?"

Müzeyyen Hanım içindeki buhranları ve kararsızlıkları hiç sezdirmeyen sakin bir sesle mukabele etti: "Hangi ateşmiş bu?"

"İsterseniz başka bir şekilde sorayım: Bu işi sonuna kadar götürüp Suzan'ı Cevat'a teslim mi edeceksiniz? Bu Suzan'ın doğuracağı çocuklar size büyük anne mi diyecek? Böyle bir cinayeti göze mi aldırdınız?"

Prenses Müzeyyen, kocasının küpünü tamamıyla doldurduktan sonra efendisi olan Prens Hüseyin Hüsnü Paşa'ya artık yüksekten, tamamıyla küstah bir eda ile hitap edişlerini hatırladı. Demek Şayeste'nin de artık kendisine hiçbir ihtiyacı kalmamıştı. Hiddetlenmeye de, cevap vermeye de tenezzül etmedi.

Şayeste Hanım emir olmadan oturmuştu. Esmer, kuru ve damarlı elleri dizlerinin üzerinde, sırtı iskemlenin arkasına yapışık, bir an düşündü. Sonra kendi kendine konuşur gibi, çok yavaş bir sesle devam etti:

"Sizin uzun yıllardan beri ekmeğinizi yiyorum. Sayenizde itibar görüyorum, âdeta zengin bir kadın oldum. Kusursuz kul olmaz, hayat sizi de birçok hataya sürüklemiştir. Fakat bunların hepsini güzel Allahım affedebilir. Günahlarınıza karşı koyacak dünya kadar da hayrınız, sevabınız var. Fakat bu işi işlemekle her hayrınızı, her sevabınızı mahvediyorsunuz. Şimdiye kadar Ali Muhsin Bey belki razı olmaz diye düşünüp bekledim. Nikâh gününe kadar da bekleyeceğim. Ama şimdiden haber veriyorum, isterseniz derhâl sandığımı toplayıp giderim. Fakat nikâh olacağı gün mutlaka Enise Hanım'ın karşısına çıkar, her şeyi baştan sonuna kadar anlatırım. Ben böyle korkunç bir cinayete bile bile ortaklık edemem!"

Şayeste'nin son cümlelerde sesi yükselmiş ve heyecan hiçbir zaman güzel olmamış yüzüne âdeta güzellik getirmişti.

Prenses Müzeyyen, "Sersem karı, Cevat'a Suzan'ı sahihten alacağımı nereden anladın?" diye bağırdı.

"Bu bir oyun öyle mi?"

"Evet."

"Peki, bu oyuna niçin başladınız ve nasıl nihayet vereceksiniz?"

Şayeste demin âdeta tekdir eder, âdeta tahkir ederken Müzeyyen Hanım dimdik, mağrur kalmıştı. Şimdi, tatlı bir sesle edilen bu sual karşısında kendisini aciz, yorgun hissetti. Koltukta öne doğru gövdesi eğilmiş, dirsekleri dizlerinde, Kumkapı'nın ahşap ve zavallı evinde vaktiyle annesinin de sık sık aldığı düşünceli, ıstıraplı, çaresiz edayı birdenbire

takınmış, başını onun da yaptığı gibi iki yana sallaya sallaya konuştu: "Bu oyuna niçin mi başladım? Hakikaten bunu şu dakikada kati olarak söyleyemem. Fakat Cevat razı olup Suzan'dan da muvafakat cevabı alındıktan sonra, Enise Hanım Muhsin'e mektup yazar yazmaz, bir çıkmaza girdiğimi derhâl anladım. Evet, Suzan'ı Cevat'ın koynuna vermek Ali Muhsin Bey'den müthiş bir intikam almaktı. Şu anda almış bulunduğum intikam bunun yanında hiç kalırdı. Fakat ben ne kadar günahkâr olursam olayım Allah'tan, onun hışmından korkan bir kadınım. Bu intikamın lezzetini düşünürken başım dönüyordu. Fakat şimdiye kadar bu lezzetin hülyasıyla yaşadım, ancak bu lezzeti hakikaten tatmaya, bu intikamı hakikaten almaya da bir an kati olarak karar vermiş değildim. Çocukları yalnız bıraktırmayışım da bundandı. Doğru söylüyorsun, elinde ateşle oynayan bir çocuk gibiyim!"

"Şu hâlde vakit geçmeden bir şey yapın, Müzeyyen Hanım!"

Cinayetle itham edilmesi, nefsini tahkir olunmuş hissetmediği hâlde adının Şayeste tarafından böyle telaffuz edilmesi Prenses'e birden ağır geldi: "Nerede ise bana eski adımla hitap edecek!" diye düşündü ve bu düşünce ile meşgul, bir dakika cevap vermedi.

Şayeste, âdeta mütehakkim, ilave etti: "Bu nişandan vazgeçtiğinizi haber verin!"

Prenses kalın siyah kaşlarını çattı: "Hayır, şimdiden bunu yapamam! Muhsin'in dediği gibi nişan için bir tarih tespit edilerek bildirilmeli. O gelsin, karşılaşalım, ondan sonra nişanı ben, tezyif ederek, tahkir ederek bozarım."

"Fakat ya karşılaştığınız zaman Muhsin Bey sizi tanırsa?"

"Yok, şimdi hezeyan ettin! Prenses Müzeyyen Hanım-

efendi ile Kumkapı'daki barakasından kaçırıp kendisine Beyoğlu'nda bir oda tuttuğu ve gebe kaldığını anlar anlamaz sefaret kâtipliğiyle soluğu Avrupa'da alıp paçavra gibi bir tarafa fırlattığı kadın arasında o kadar mesafe var ki.., Beyoğlu'ndaki bir kira odasında karnında çocuğuyla beş parasız bırakılmış kadın Mısırlı, milyoner, Prenses hâline gelinceye kadar öyle yol aştı ki, o kadının ben olduğumu Ali Muhsin Bey değil, Allah fark edemez!"

Prenses ayağa kalkmıştı; uzun dantel eteği yürüyüşüne yine muti, arkasından endam aynasının önüne kadar geldi. Prenses bu aynada kendine bakıyordu. Boynunda kalçalarına kadar inen inci gerdanlığın bir apartman kadar muhteşem, sokağa atılsa yirmi bin lira edeceği muhakkak gerdanlığın taneleri şişmanlıktan kısalmış boyun tarafında toplanan etler arasına saklanmış, gizlenmiş gibiydiler. Prenses aynada acı bir gururla kendine baktı. Saçları çok seyrekleştiği için geçen yıldan beri başında taşıdığı kızılımtrak kestane renginde perukasını salladı, üstteki iğreti dişlerinin damağını göstermemeye tenezzül etmeden, rahat rahat ve bir hıçkırık gibi acı gülerek söylendi.

"Korkma be! Ali Muhsin beni bu haşmetli dekordan dolayı, konağımdan, debdebemden, elmaslarımdan, otomobillerimden dolayı tanıyamayacağı gibi bu fırlak karnımdan, bu gömülmüş boynumdan, bu boyalı yüzümden, bu kart karılığımdan dolayı da tanıyamaz. Tanınmayı geç hele! Ama belki de bu intikam lafları ile ben kendimi aldatıyordum. Belki de herifi hâlâ görmek istedim. Hem baksana, hâlâ o genç, güzel kalmış. Görülmeye, sevilmeye hâlâ değer hâlde imiş!"

Uzun, kalın, kısık kahkahasıyla güldü, sonra kendini aynı koltuğa terk ederek gittikçe yavaşlayan bir sesle devam

etti: "Haklısın, bu işe nihayet vermeli. Enise Hanım'ı da sevincine terk etmeli. Giderken onun hâline dikkat ettin mi Şayeste? Öyle memnun ki! Başka her şeyi unutarak kocasının dönüşünü bekliyor. Tek üzüntüsü Muhsin Bey'in metresiyle gelmesi ihtimali. O ihtimal de olmasa bana selam vermeyecek. Otomobil hazırlanıncaya kadar burada içi içine sığmadı. Dikkat etmedin mi?"

Bu sefer Şayeste Hanım cevap vermemeyi, artık Şayeste kalfalığına avdet etmeyi tercih etti. Asıl mühim dava halledilmiş, bu korkunç izdivacın olmaması kararlaşmıştı. Bu suretle de Şayeste'nin işe karışarak günaha girmemek uğrunda rahatından olmasına, bu muhteşem konağı bırakıp gitmesine lüzum kalmıyordu. Nişanın tarihi henüz tamamen tespit edilmeden nasıl bozulacağı meselesi üzerinde bilahare konuşulmak üzere Prenses'i şimdi yalnız bırakmayı münasip buldu; ve o geniş koltukta gözleri yarı kapalı, hareketsiz, uykuya dalmış gibi oturmakta devam ederken, ayaklarının uçlarına basarak, her zamankinden sessiz, Şayeste dışarı çıktı.

XIV

Cevat o akşam geç vakit konağa döndüğü zaman harem ağası Tayfur ağa istikbaline koştu, biraz rahatsız olan Prenses'in kendisini Beyoğlu'nda, uğraması mutat olan her tarafta aratığını ve şimdi büyük bir sabırsızlık içinde beklediğini haber verdi.

Cevat annesini severdi ve samimi bir merak ile sordu: "Nesi var? Doktor geldi mi?"

"Hayır efendim, emretmediler. Esasen ateşleri filan yok. Sadece bir kırıklık duymuşlar."

Cevat paltosunu çıkarıp Tayfur'un üstüne fırlattı, merdivenlerden altıya atlıya koşarak orta kata çıktı, annesinin odasına girdi. Müzeyyen Hanımefendi bir eski şehzadeden alınan, merdivenler üzerinde taht gibi yüksek ve bir oda kadar geniş karyolasına girmiş, incilerle işlenmiş atlas yorganını çenesine kadar çekmişti.

Çenesinin altındaki sarkık etler böyle kapanınca yüz gençleşmiş ve iri kestane rengi gözleriyle güzel görünüyordu. Odada kimse yoktu.

"Ne oldun anacığım? Hem ne var, beni de aratmışsın!"

Prenses kollarını yatağın içinden çıkarmaksızın, Cevat'ı başının işaretiyle karyolanın yanına oturttu.

"Cevat, Muhsin Bey'den Enise Hanım'a telgraf gelmiş. Muhsin Bey muvafakat ediyor, hatta 'nişan tarihini tespit edin de geleyim' diye bildiriyor. Bu gelişe Enise Hanım fevkalade memnun!"

Cevat başını eğdi ve bir şey demedi. Suzan'a karşı hiçbir sevgi başlangıcı da duymamakla beraber, bu genç kızın kendinde mevcut olmayan bir azim ve dürüstlüğe, ciddiyete sahip olduğunu delikanlı artık takdir etmiş, hayatını onun hayatıyla birleştirmenin kendisine doğru ve emin hatvelerle ilerlemek imkânı vereceğini düşünerek bu izdivacın fena bir şey olmayacağı kanaatine varmıştı. Suzan'da bir maşuka görmüyordu. Hatta kendisiyle kabil olduğu kadar az temas ederek yaşamaya karar vermişti. Fakat o yarın kendisini bu müstebit annesine karşı koruyacak, bir takım manasız veya çirkin hareketlere atılmaktan koruyacak, bir gün ölüm annesini alıp götürdükten sonra da her şeyle o meşgul olacak, her şeyi o idare edecekti. Alacağı bu kız hiçbir zaman sevilmeyecekti ihtimal; fakat Cevat onu saymaya, ona güvenmeye, ondan çekinmeye hazırlanıyor, böyle yapmakla kârlı çıkacağını hesap ediyordu...

Prenses Müzeyyen bir sükûttan sonra, ilk haberi verdiği gibi sakin ve ciddi, ilave etti: "Pasaportlarımızı vize ettirmek için polis müdürlüğüyle sefaretlere yollattım. Öbür gün buradan ayrılarak Roma'ya gidiyoruz. Yataklı vagondaki yerlerimizi şimdiden tutturdum. Roma'da yine Ekselsiyor'a ineriz. Daire hazırlanması için yarın sabah telgraf çektirmeli."

Şaşkın, Cevat ayağa kalkmıştı. "Peki, Enise Hanım, kızı? Onlar da mı geliyorlar?"

"Hayır."

"Şu hâlde nişan bu seyahatten sonraya mı kalıyor?"

"Hiç değilse sonraya kalıyor."

"Anlamadım anne."

"Anlamayacak bir şey yok."

"Yoksa Enise Hanım'a herhangi bir sebeple hiddet mi ettiniz?"

"Ne münasebet! Kendisi saat ikide buraya geldi, aldığı telgrafı okudu, dediğim gibi fevkalade memnundu. Çok da oturmadı, 'Evdekiler bilmiyorlar, kendilerine haber vereyim' diyerek pür istical kalktı gitti."

"O zaman bu seyahat tasavvuru var mıydı?

"Hayır."

"Şu hâlde ne zaman haber vereceksiniz?

"Çarşamba günü gittiğimize göre Perşembe günü Şayeste gidip haber verir."

"Yani kaçıyoruz!"

"Tabirden hiç hazzetmedim! Canımız böyle istediği için kışın bakiyesini İtalya'da ve baharı Paris'te geçirmeye gidiyoruz."

"Peki, Suzan'ın şeref ve haysiyeti ne oluyor?"

"Suzan'ın şeref ve haysiyeti ile bu gidiş arasındaki münasebeti anlayamadım. Resmen nişan yapılmadı."

"Fakat bunu birçok insan duydu. Bazılarına biz söyledik, onlar da âleme ilan ettiler."

"Kırk yıllık evliler ayrılıyor. Bir nişan tasavvurundan vaz geçilmesinden daha basit ne olabilir?"

"Bir şeyi unutuyorsunuz: Ya bu kızı ben sevdimse?"

Prenses gayretle sertleşen bir sesle cevap verdi: "Sevdim dersen yalan söylemiş olursun!"

"Fakat ya o kız beni sevdiyse?"

Prenses Müzeyyen yatağının içinde doğruldu ve biraz da yalvaran, ikna edilmek istenen bir eda ile, "Bu fikri nereden icat ediyorsun Cevat? O kız da seni sevmedi. Zaten ne zaman sevebilirdi? Nişan sözü çıkmadan evvel hep annesiyle alakadardın, nişan kararı verildikten sonra bir an baş başa kalmadınız" diye söylendi.

Cevat, kaşları çatık, odanın içinde dolaşmaya başladı. Annesi yastıklara dayanarak doğrulmuş, kendisine bakıyor, nazarları onunla beraber odanın içini dolaşıyordu. Cevat sonra birden bu gezintiye nihayet verdi, annesinin ta önüne gelip durdu.

"Anne, biraz rahatsızsınız. Onun için sizi uzun münakaşalarla yormak istemem. Fakat bir iki şey sormak ihtiyacındayım. Mazur görün. Biz hayatta hiçbir akrabası, kimsesi olmayan iki insanız. Annemsiniz, beni gittikçe artan bir refah, bir zenginlik içinde büyüttünüz. Bana karşı daima lütufkâr bir anne oldunuz. İyiliğimi, saadetimi elbette istersiniz. Beş on gün evvel beni bu Suzan'la evlendireceğinizi söylediniz, ben istemedim. Hiçbir zaman göstermediğiniz bir şiddetle beni kabule mecbur ettiniz. Ben de 'Peki' dedim. Şimdi birdenbire bu izdivacın olmayacağını söylüyorsunuz. Nişanlım mevkiini almış bir genç kıza 'Allahaısmarladık' bile demeksizin buradan -müsaade buyurun keli-

meyi yine kullanayım- kaçıyoruz. Ben bu vaziyette zavallı bir kukla oluyorum. Fakat insanım, kendime göre bir kalbim ve kafam var, onun için de müsaade buyurun, sorayım size: Bu gidişin, bu kaçışın sebebi, sebepleri nedir? Suzan'ın mazisinde kirli bir nokta bulunduğuna ihtimal veremem. Böyle bir şey duydu iseniz bu mutlaka bir iftiradır."

"Hayır, böyle bir şey duymadım."

"O hâlde hareketimizi muhik kılacak başka bir sebep tasavvur edemem."

Prenses Müzeyyen atlas yorganların içine gömüldü. Oğluyla arasına bu suretle sanki uzun mesafeler, aşılmaz mesafeler koyarak, kendisini emniyet altına koyuyordu. Yorganlara sımsıkı sarınırken üşüdüğünü biraz hissetti. "Her şeyi bu konuşmada halletmeliyiz. Çünkü ben hesap verir gibi konuşmalardan nefret ederim. Bu izdivaç olamaz, çünkü bu izdivaç bir cinayet olur."

"Neden?"

"Çünkü... Bak Cevat, sana hayatımdan çok az şey öğrettim. Fakat bu çok az öğrettiğim şeylerle başkalarından parça parça duymuş olabilecek şeyleri birleştirince zavallı annenin mazisine karşı elbette büyük bir iftihar hissi duymamışsındır."

"Ben annemi muhakeme eden bir hâkim değilim. Vazifem annemi sevmek ve ona hürmet etmektir."

"Teşekkür ederim Cevat. Şu hâlde bana sorma. Bu izdivaç olamaz, taşıdığınız nüfus tezkerelerine göre birbirinizle evlenebilirsiniz, hatta Ali Muhsin Bey buraya gelip beni görünce Prenses Müzeyyen Hanım'ı tanımayabilir, fakat siz evlenemezsiniz!"

Cevat ilk önce, "Neden?" diye sordu. Sonra rengi sapsarı oldu.

Anlamıştı.

Nüfus tezkeresinde adı yazılı adamın çocuğu olmadığını daima düşünmüş, hatta bu adda bir adamın hiçbir zaman dünyaya gelmemiş olduğuna çok kere ihtimal vermişti. Ana oğul birbirlerine baktılar ve Cevat annesinin mağrur ve mütehakkim gözlerinde ilk defa olarak yaş görüp birden yatağa koştu. Annesini küçük bir çocuk gibi bağrına basarak gevşemiş derili yüzünden öptü. Prenses Müzeyyen kendisini oğlunun kollarına bırakmıştı. Fakat bu ancak bir dakika devam etti. Sonra Müzeyyen Hanımefendi bu kollarda affeden, acıyan, tahakküme, emre hazırlanan bir hami insan edası hissedip irkildi. Hayır, Prenses Müzeyyen hiç kimseye hesap verecek değildi.

Bu hami rolüne girmiş delikanlı başka bir anadan doğmuş olsaydı şimdi belki sokaklarda sürünüyordu: Bir serseri idi. Kendisini saran kolların başındaki perukayı hırpalamasını, sarsmasını istemeyerek, "Çocuk, saçımı bozuyorsun" diye çekildi.

Sonra da emretti: "Ben sade bir süt içip uyuyacağım. Odana giderken bana bir fincan soğuk süt getirmelerini söyle. Yarın görüşürüz" dedi.

Cevat içinde kırılan, soğuyan, âdeta yaralı bir şeyle yataktan uzaklaşmıştı. Ve beyninin içinde birden sualler canlandı.

"Peki, madem ki ben hakikatte Ali Muhsin Bey'in oğluyum, bu korkunç izdivacı neden düşündünüz? Nasıl düşüne bildiniz?" diye bağırmak ve bağıra bağıra annesinin üstüne hücum etmek ihtiyacını hissetti. Fakat sonrası? Böyle bir hareketi annesi hiçbir zaman affetmezdi. Ve delikanlı hayatını kazanmak için bir erkeğin çalışabileceğini hiç düşünmemiş, bunun kabil olduğu imkânı kendisine bir an hisset-

tirilmemişti. İçinden geçen ıstıraplı, isyanla dolu, nihayetsiz derecede acı şeyleri annesi hissetti ve emrini tekrar ederek, kendisini uzaklaştırmayı lüzumlu saydı.

"Haydi gidip bana soğuk süt yollat, uyuyacağım..."

Ana oğul birbirlerinin karşısına yarın belki tamamıyla yabancı hâlinde çıkacaklardı.

XV

Her zamandan erken kalkmış olan Prens Cevat Bey dairesinde kahvaltı masasının önüne oturunca, ilk sözü annesini sormak oldu. Prenses hazretlerinin henüz zil çalmadıklarına göre uyanmamış bulunmaları icap ettiği cevabını aldıktan sonra istical ile bir fincan çay içti ve çarçabuk giyindi.

"Otomobil emir buyurulmuyor mu?"

"Hayır, yürüyeceğim. Annem uyandığı zaman biraz hava almaya çıktığımı, bir, bir buçuk saat sonra döneceğimi söylersiniz."

Sokağa çıktığı zaman saat henüz sekiz buçuktu. Acele acele işlerinin başına giden adamlar arasında âdeta koşar gibi yürüyenler vardı. Teşvikiye'den yukarıya doğru ilerledi. Eskiden Tunuslu Hayrettin Paşa'ya ait olup sonra Abdülhamid'in kızlarından Şadiye Sultan'a geçen ve yarısı yıkılıp yerine apartman yapılan büyük ahşap konağın önünde durdu. Sabahın bu saatinde sokağa çıkmak Cevat'a çok garip geliyor, geciktikleri için birbirlerini itip geçerek ilerlemeye çalışan bu adamlar ona hakiki kimseler değil, âdeta birer manken hissini veriyordu. Keskin bir soğuk vardı. Delikanlı, "Evlerine bu kadar erken gitmek çok ayıp olacak!" diye düşündü ve Osmanbey'e giden sokağa sap-

mayarak Harbiye'ye çıkan cihete teveccüh etti. Uykusuz geçen gece esnasında sabahleyin Enise Hanım'ın evine gitmeye, bir nişanlı sıfatıyla -bunu düşünürken elemli bir korku içinde acı acı tebessüm ediyordu!- evet, bir nişanlı sıfatıyla Suzan'ı alıp yarım saat beraber dolaşmak müsaadesini annesinden istemeye, yalnız kalınca da genç kıza her şeyi anlatarak bir ağabey sıfatıtla kendisine daima güvenebileceğini söylemeye karar vermişti. İki gün sonra firarlarını müteakip Şayeste, Prenses'in itizarlarını bildirmeye geldiği zaman, hakikati bilen genç kız için bu hiç de acı bir darbe teşkil etmeyecekti. Ve Suzan'ın, aradaki sırrı da, annesinin korkunç oyununu da daima gizli tutacağından Cevat şüphe etmiyordu.

Yarım saat kadar sokaklarda dolaştı, mütemadiyen bileğindeki saate bakıyor, vaktin hiç değilse dokuz olmasını bekliyordu. Dokuz, kendisini Taksim belediye bahçesinin önlerinde buldu ve o zaman, kendisi de gecikmiş bir adam gibi hızlı hızlı yürüyerek Osmanbey'deki apartmana geldi. Suzan'ın hicap, esef ve dehşet duyacağını tahmin ediyor, fakat sevincin mutlaka bu hislere galebe çalacağını düşünüyordu. "Bir ağabeyim olsa hayatta kendimi hiç yalnız hissetmezdim. Hiç değilse bir küçük kardeşim, himayesi bana düşen bir küçük kardeşim olsaydı!" diye kaç kere söylememiş miydi?"

Apartmanın methalinde, ceketini çıkarıp taşları yıkayan ve soğuk havada terlemek imkânı olmamasına rağmen neşrettiği ağır koku ile kendisini rahatsız ediveren kapıcı, hürmeti taklit eden hareketlere, sırıtmalara girişti ve Cevat'ın yaya gelmiş olması bu hürmet tezahürlerinde farkedilir bir tesir icra etmedi.

Cevat, "Yukarıdalar mı?" diye sormuştu.

"Güççük hanımdan gayrik hepsi yuharda. Güççük hanım on dakika var yok elinde defterleriyle derse gitti."

Cevat beyhude yere sokaklarda dolaştığına esef etti. Suzan'ın Maçka taraflarında bir eve gidip kötürüm bir hocadan Türkçe dersleri aldığını biliyordu. Fakir bir adamın oturabileceği izbe sokaklarda ev bulmanın pek müşkül olabileceğini tahmin etmekle beraber, adres almaya ve bu eve mutlaka gitmeye karar vererek Enise Hanım'ın dairesinin iki kat merdivenini çıktı. Kapıyı geç açan Katina, göğsü bağrı biraz açık ve perişan göründü ve kendisini loş sahanlıkta tanır tanımaz gözleri ışıklanıp zaten büyük olan ağzı bütün dişlerini göstererek, sanki ziyaretine gelmiş bir âşık istikbal ediyormuş gibi memnun ve bahtiyar, onu içeri aldı.

"Kızım hanımefendiye söyle. Müsaade ederlerse Suzan Hanım'ı görmek istiyorum."

"Vah vah vah! Küçük hanum simdi çikmis, derse gitmis."

"Biliyorum, kapıcı söyledi. Fakat hanımefendiden hocasının adresini sor. Oraya gideceğim."

"Olur."

Ve bir dakika beklemesi için alındığı salonda, Ali Muhsin Bey'in -babasının!- yağlıboya ve vücudu bele kadar gösteren portresini Cevat uzun uzun tetkike, resimdeki bu yüzle kendi çehresi arasında mutlaka bulunması icap eden müşabehetleri aramaya koyuldu. Bu salona birkaç kere daha girmiş, bu portreyi birkaç kere daha, fakat lakayıt nazarlarla süzmüştü. Resim bir sanat eseri olarak belki de yüksek bir kıymete malik değildi ve gösterdiği insanın ruhuna, karakterine nüfuz edemiyordu. Fakat bir fotoğraf gibi tafsilata malik olduğu için hakikatin sadık, muti bir ifadesi mahiyetini gösteriyor, bu hâliyle Cevat'ı daha emin olarak tetkike sevk ediyordu. Bir iki dakika sonra sessizce

içeri giren Enise Hanım onu portre karşısında çok dalgın bir hâlde bulunca, bu derin alakaya bakarak kendisinin tabii babasını değil, müstakbel kaynatasını da değil, fakat sadece rakibini tetkik ettiğine hükmetti. O sabah Enise Hanım'ın sırtında hanımların kaçgöç zamanında bilhassa Göztepe, Erenköy cihetlerinde giydikleri maşlahlardan biri vardı ve bu maşlah, içerde elbise namına başka bir şey bulunduğunu hissettirmeksizin, boyundan topuklara kadar bütün vücudu sarmış bulunuyor, aynı zamanda da levent ve gergin vücudun bütün haşmetini ve güzelliklerini ifşa ediyordu. Aralarına şimdi bir de Ali Muhsin Bey'i bekleyişin mâniası girmekle beraber, Enise Hanım müstakbel damadının heyecanla ürpermesinden memnun olacaktı. Fakat o karşısındaki kadının nefasetini fark etmemiş ve onu kollarına almış olduğunu unutmuş görünerek sordu: "Hanımefendi, Suzan Hanım'ı bir dakika görmek istiyordum. Böyle bir arzu beslemeye tabii hakkım olduğunu tasdik edersiniz değil mi?"

Enise Hanım gülerek başını eğdi. "Şüphesiz. Madem ki müstakbel kayınpederinizden de muvafakat cevabı gelmiş bulunuyor. Ancak daha makul bir saat intihap etmiş ve müstakbel kayınvalidenizi bu şekilde karşınıza çıkarmamış olsaydınız..."

Cevat, "Beni şimdiden tekdire başlıyorsunuz" dedi.

"Her kaynanadan niçin farklı olacak mışım! Hem bir dakika oturun, gelmek üzere olan kahvenizi için. Suzan dönünce bu ziyaretinizi ona haber veririm, ne zaman isterseniz tekrar gelmeniz için de bir yere çıkartmam."

"Müsaade buyurursanız Suzan Hanım'ı ders almaya gittiği evde arayacağım. Garip bulacaksınız, fakat kendisini bu sabah görmek için pek büyük bir ihtiyaç duydum."

Fakat hâli o kadar tabii ve her günkü hâli idi ki, Enise Hanım ortada fevkalade bir şey bulunduğuna ihtimal vermedi. Sade omuzlarını silkerek, "Loti'nin Aziyade romanını okudunuz mu?" diye sordu.

"Evet. Fakat Suzan Hanım'ı aramakla bunun münasebeti?"

"Pek büyük münasebeti var. Orada Loti İstanbul'dan ayrılırken sevgilisine mektuplar yazmak için hani adres alır. Hemen hemen on dört satırlık bir adres. Sokak başındaki kömürcüyü geçin de sola kıvrılın, oradaki çeşme başından yukarıya doğru sekiz adım yürüyün, solda çıkmaz sokak vardır, orayı geçtikten sonra kırmızı boyalı evin yanındaki ev. İşte Suzan'ın hocasının evi de böyle bir şeymiş. Eğer aramak cesaretini kendinizde görüyorsanız yazılısı var, vereyim size."

Kendilerini şimdi tamamen iki yabancı hissediyorlar, sanki Şan-Kay veya Banckok'a ait bir garabete gülüşüyorlardı. Cevat, "Bu adresi lütfedin. Bu sabah kendimde büyük fedakârlıklara katlanmak ihtiyacını duyuyorum" dedi.

Kahveyi içmeden, bir saniye sonra elinde yazılı adresle merdivenleri iniyordu. Suzan'ın hocası ve eski romancı Reşit Mükerrem Bey'in evini bulmak hakikaten fevkalade zahmetli bir iş oldu. Akaretler'in üst tarafında taşlık meydanına giden sırta kadar uzanan bir mahalleye girdi ki, hep eski evlerden mürekkepti ve içlerinde teneke damlılar bile vardı. Muhteşem konakların bu kadar yakınında bu kadar sefil evler bulunuşuna sonsuz bir hayret duyarak, kaldırımsız, pis ve girift sokaklarda çamurlara bata bata Cevat ilerliyor, hocanın kötürüm oluşuna lanetler ediyor, yüzü gözü kir pas içinde çocukların verdikleri izahattan şaşkına dönüyordu. Nihayet bu çocuklardan bir tanesi, on, on bir yaşında bir kız, zahir güzel delikanlıyı fazla beğenmiş olduğu

için kendisini Reşit Mükerrem Bey'in pembe boyası kararmış ve üst katı yana eğilmiş evine kadar götürdü ve uzattığı bahşişi kabul etmeyerek onu derin bir hayrete de gark etti. Kapının ağır tokmağının çıkarttığı gürültüye merdivende gıcırtılar ve sonra daha yakın gelen terlik şıpırtıları cevap verdi ve sonra kapı açılarak, kirlice ve mavi bir entari içinde bütün kapıyı kaplayan bir vücut göründü. Bu vücudun karına kadar sarkan memeleri, âdeta dizlere kadar sarkmış bir karnı vardı ve iri vücut iki tarafına kısacık örgülerle saçı indirilmiş yuvarlak, küçük ve sevimli bir başla nihayet buluyordu. Bu baştaki çok etli yüz ortasında burunla ağız âdeta kayboluyorlardı; uzun, çekik gözlerin etrafı kalın sürmelerle, yanaklar allıkla boyalıydı ve bütün yüzün derisi kalın bir pudra tabakası altında fark edilmiyordu. Çok iri ve fevkalade şişman vücuttan Ermeni şivesiyle konuşan, fakat nazlı ve tatlı bir ses çıktı: "Kimi arzu ettiniz beyefendiciğim?"

"Burası Mükerrem Reşit Bey'in evi değil mi?"

"Evet efendim, Mükerrem Reşit Bey'in evi. Kendisini görmek mi istoorsunuz? Hem Türkçe hem de Fransızca ders verir!"

"Şimdilik ders almayı düşünmüyorum fakat ders alanlardan birini görmek istiyorum."

Küçücük ve kızıl dudaklı ağız geniş bir tebessümle yayılınca simsiyah dişler göründü. "Anladım, Prens Cevat Bey'siniz, Suzan Hanım'ı görmek istiyorsunuz. Buyrun efendim! Şimdi haber vereyim."

Yandaki misafir odasına girmeyi reddederek Cevat taşlıkta, tahta merdivenin eşiğinde bekledi ve şişman kadın iki yanına çalkanarak ve tasavvur edilmez miktarda et çalkalayarak fakat çevik ve çalak, yukarıya seğirtti, bir saniye sonra da Suzan merdiven başında göründü.

"Ne var Cevat Bey?"

Cevat çok sakin bir eda ile, "Hiçbir şey yok, sizinle bir dakika konuşmak istedim" dedi.

"Yukarı gelin, sizi hocamla tanıştırayım, sonra çıkarız. Esasen dersi bitirmiştik."

"Hocanızı tanımak şerefini başka bir güne bırakalım da inin. Şimdi çıkalım."

"Öyle ise bir saniye müsaade edin, mantomu giyeyim."

Hakikaten bir saniye sonra merdiven başında tekrar göründü ve şişman Ermeni kadın -ev sahibesi hâlinde göründüğüne göre Mükerrem Reşit Bey'in karısı- yine taşkın etleri aynı çalkantılar içinde, kendisini takip ederek sokak kapısına kadar geldi. Prens hazretlerine türlü tatlı sözler söyleyerek ehibbası meyanında Mısırlı bir prens mevcut bulunan bir muteber madam payesini elde etmiş oldu. Çamurlu ve berbat yollarda, kendilerini tetkik eden çocukların arasından ve sürülen kafeslerin ortasından geçerek giderlerken, Suzan Cevat'ın bu hatır ve hayale gelmeyen bu arayışına karşı duyduğu tecessüs ve endişeyi gizlemek istiyor, acele acele konuşuyordu.

"Hocamı size hakikaten göstermeliyim. Zavallı adam koltuk değneğiyle bile güç yürüyor. Vaktiyle romanlarını gazeteler kapışırmış, o kadar meşhur bir muharrirmiş! Ama şimdi halk kendisini eski diye okumadığı için gazeteler de yazılarını basmıyorlarmış. Onun için hayatını lisan dersleri vererek kazanmaya çalışıyor. Fransızca'sı pek zayıf ama sekiz talebesi arasında Fransızca dersi alanları daha fazla. Bütün talebesi içinde en ciddi ve çalışkan bulduğu kim biliyor musunuz? Sizin beğenmediğiniz bu Suzan! Fakat karısı kendisinden de enteresan! Kendi nevinde o da bir eski selebrite! Dansözmüş, eski Türk tiyatrolarında şarkı söyler,

dans edermiş: Kantocu! Ama işin asıl tuhafı o zamana ait resimlerinde de hemen hemen bu kadar şişman oluşu. Hem biliyor musunuz, bu kadar şişman da yine zıp zıp sıçrıyor. Hatta tiyatro kumpanyalarının kendisini angaje etmeyişlerine derin bir hayret içinde. Geçen gün yarım ağız bir talebimi büyük bir ısrar şeklinde telakki ederek eski kanto elbiselerini giydi. Gramofonun plağıyla eski bir meşhur şarkısını söyleyerek öyle bir sıçramaya koyuldu ki, kocası da ben de ev yıkılacak diye korktuk!"

Suzan şimdi uzun bir kahkaha ile gülüyordu. Fakat bu kahkahasında içten gelen bir neşe yoktu. Zaten bu kahkahasını kendisi de bitmeden keserek, Cevat'ın yüzüne baktı; bu yüzde hiçbir neşe olmadığına, bu yüzün hiç neşelenmediğine dikkat etti.

"Ne var Cevat Bey? Hâliniz de, bu gelişiniz de hiç tabii değil. Ne var, bana açık söyleyin!"

Artık o mahalleden çıkmış, Taşlık adını taşıyan yerin önüne kadar gelmişlerdi. Galiba Sultan Aziz devrinde muazzam bir cami yapılmak üzere temelleri kurulan arsanın önüne gelmişler, zemin katı yükselemeden bırakılan büyük inşaatı çevreleyen mermer kaldırım üstünde duruyorlardı. Dolmabahçe sarayının çatıları ayaklarının altında gibiydi: Boğaziçi önlerinde Marmara ile birleşiyor, karşılarında Çamlıca yükseliyordu. Hava demin olduğu gibi soğuk değildi. Her ikisi de elleri ceplerinde birbirlerine baktılar ve Cevat büyük bir kuvvet sarf ederek ilk önce son sözü söyledi.

"Suzan, (Ona daha hiç Suzan diye, hanım sıfatını ilave etmeksizin hitap etmemişti.) tasavvur edilen bu izdivaç olamayacak!"

Ve bunu söyledikten sonra, âdeta korku içinde sükût etti.

Suzan epey müddet cevap vermedi. Sakin görünerek Üsküdar'a, Çamlıca'ya, Kızkulesi'ne bakıyordu. Sonra başını delikanlıya doğru çevirdi. "Bu izdivaç esasen annenizin bana daima mantıksız görünmüş olan bir arzusu yüzünden olacaktı. Bana daima olmayacak, son dakikada, hatta nişan değil, nikâh da olsa, yine son dakikada bozulacak hissini vermişti."

"Sana çok feci şeyler söyleyeceğim. Fakat bana metanetle dinlemeyi vadet."

Suzan biraz mağrur bir eda ile, âdeta sert mukabele etti: "Bu kadar ihtiyata, böyle tavsiyelere ne lüzum var? Size, esasen aramızda bir izdivaç olamayacağı hissi bende mevcuttu, diyorum!"

"Ben böyle bir hissi bir dakika bile duymadım. Fakat dün gece annem aramızda bir izdivaç olamayacağı haberini verdi."

"Olmasını istiyen de oydu."

"Evet, fakat son dakikada dehşet içinde kalmış. Böyle bir cinayet işlemek kudretini kendinde bulmamış."

Suzan'ın zekâsı önünde cinayet kelimesi bir kaya parçası gibi dikildi ve cümleden bir mana çıkaramadı. Cevat çok yavaş bir sesle, duyurmaktan kendi de çekinir gibi devam etti.

"Evet, cinayet dedim. Çünkü annem beni Ali Muhsin Bey'le bir münasebet neticesinde dünyaya getirmiş. O zaman dulmuş. Nüfus tezkeremi senelerce sonra, muhayyel bir adam namına, rüşvetle ve türlü yalancı şahitle çıkarmışlar. Bu gece Şayeste yanıma gelip her şeyi anlattı."

Suzan'ın gözleri irileşmiş, irileşmişti.

"Şu hâlde..." diyebildi.

"Evet Suzan, ikimiz kardeşmişiz!"

Suzan önü alınan felaketten kaçıyormuş gibi birkaç

adım geri çekilmişti. "Böyle iken nasıl oluyor da... Bu ne vicdansızlık! diye kekeledi.

Cevat hakiki bir esefle başını eğdi. "Bırak Suzan, annelerimizi de, babamızı da muhakeme etmeye kalkmayalım. Ali Muhsin Bey'den annemin gördüğü fenalıkları da istersen Şayeste'ye sor. Şimdi bunların münakaşasından ne faydamız olacak! Ben sana asıl şunu söylemek isterim: Senin daima emrine amadeyim. Ne zaman bir para ihtiyacın olursa bana söyleyebilirsin, burada değilsem bırakacağım adrese yazarsın."

"Teşekkür ederim, fakat bu lütfundan istifade etmeyi düşünmeyeceğim herhâlde. Esasen mütevazı cep harçlığımı bile hiçbir zaman tüketmeyecek kadar müktesit, annemin iddiasıyla hasis bir kızım."

Biraz mahzun gülümsüyor, galiba da ayrılmaya hazırlanıyordu. Cevat mahcup ve müteredditi, "Şimdi senden bir ricam var" dedi.

Kendisine o da ilk defa olarak, "Sen" diye hitap eden Suzan, "Söyle Cevat" dedi.

"Annemin planı iki gün sonra İstanbul'dan ayrılmak ve tasavvurdan vazgeçildiğini Şayeste vasıtasıyla annene bildirmek."

"İşi ne kadar sadeleştiren bir hâl şekli!"

Cevat bu sözleri söyleyen sesin çok acı ve istihkar dolu edasına dikkat etmeden devam etti. "Senin büyüğünüm ve senden rica edeceğim: Ben bütün bu izahatı annemin haberi olmadan sana veriyorum. Her şeyi anlatmak ve kalbinde belki doğmuş olan hisleri kökünden silip kazımak istedim. İzzetinefsinin korunması da bence elzem bulunuyordu. Fakat bütün bu şeyleri anneme anlatmak iktidarında değilim. Onun için senden hakikati gizlemediğimi anlarsa bana

müthiş hiddetlenecektir. Sen her şeyi Şayeste'den öğrenecek ve yalnız onun söyleyeceklerini bileceksin!"

Dudakları kıvrılıyor, âdeta titriyor, biraz daha ısrar edilirse ağlayacak olan bir küçük çocuğa benziyordu. Onu Suzan küçük, zayıf, zavallı buldu ve biraz nefretle beraber âdeta yanından ayırmamak, elinden tutup götürmek ihtiyacını duydu.

"Emin ol, hiçbir şey bilmeyeceğim ve annemin bütün hayretlerini paylaşacağım" dedi, sonra da elini uzatarak ilave etti: "Burada birbirimizden artık ayrılalım."

"Niçin? Seni apartman kapısına kadar götürmek daha münasip olmaz mıydı?"

"Evet, fakat şimdi yanyana yürüyerek bu seyrana devam edemeyeceğimizi hissediyorum. Şu noktaya kadar nişanlı diye yanında yürünülmüş adamla kalan yolu iki kardeş hâlinde bitirmek epey güç iş. Takdir ediyorsun değil mi? Haydi, Allahaısmarladık... Kardeşim!"

Bunları söyleyen ve "kardeşim" kelimesi üzerinde istihfafla, nefretle, esef ve hatta muhabbetle duran genç kız hızla ayrılıp caddeye çıkmış, Maçka deposunun muazzam binasının yanından kaybolup gitmişti. Cevat onun arkasından, o artık görünmez olduktan sonra da, küçük ve dar kalbine sığabilen esef ve rikkat hisleriyle uzun uzun baktı.

Nahid Sırrı Örik, Kopenhag'tan Enise Hanım ve kızı Suzan'ın İstanbul'a gelmeleri ve Prens Cevat'la tanışmalarıyla başlayan entrikaları anlatıyor *Kozmopolitler*'de. Hiçbir şeyin önceden kestirilemediği ama her şeyin hesaplanmaya çalışıldığı bir ihtiras ve aşk romanı... Mazide kalmış bir aşkın intikamı, bambaşka bir trajedinin doğmasına neden olur. *Kıskanmak*'ın yazarı, aşkın temiz ve iyicil yanını değil, kötücül ve karanlık yanını, evrensel ahlak yasalarını sorgulayarak tartışıyor.

Delikanlı dişlerini bütün beyazlıkları ve kusursuzlukları ile gösteren bir gülüşle gülüyordu.
"Belki, hatta muhakkak bile. Fakat her kadının fevkalade romantik olmasını isteyemeyeceğiniz gibi hatta her romantik kadının da sizi sevmesi icap etmez. Esasen siz bahsi karıştırdınız. Benim dediğim şudur: Ben henüz bütün taravetini muhafaza eden bir kadın olduğum için sizinle aramızda bir sevişme olursa bunun benim için endişe verecek bir mahiyeti yoktur. Çünkü eğer sevişme iki cins arasında bir muharebe ise bu muharebeye müsavi kuvvetlerle giriyoruz demektir. Benim vaziyetim ne zaman tehlikeli olur biliyor musunuz, benim kuvvetlerim azalmaya başladığı, yani bozulmaya başladığım zaman olur. Hâlbuki herhâlde benden yıllarca sürecek bir aşk da istemiyorsunuz, değil mi?"

7707941
ABO

ISBN 978-975-329-801-8

TV'de şiddete hayır!
Şiddet öğeleri içeren TV programlarını reklamlarıyla destekleyen şirketlerin ürünlerini satın alma.
TV'de şiddete sen de hayır de.